

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

W wydaniu porannem i wieczornem. — W niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 426

Poznań, sobota dnia 14 września 1929

Rok XXIV

Zjazd przedstawicieli miast

W niedzielę 15 bm., jak już donosiliśmy, rozpoczyna się w Poznaniu ogólny zjazd miast polskich. Otwarcie zjazdu nastąpi o godz. 10 w westybulu reprezentacyjnym P. W. K., po czym wygłoszone będą dwa odczyty wielkiej doniosłości aktualnej, a mianowicie p. M. Porowskiego, naczelnika wydziału min. spraw wewn. p. t. „Potrzeby miast na tle obecnego stanu ich gospodarki, a zadanie Biura Związku Miast Polskich“, oraz p. K. Ilskiego, członka magistratu z Warszawy p. t. „O reformie finansów komunalnych“. Popołudniu delegaci miast będą się przypatrywali pokazowi ratownictwa na arenie P. W. K. oraz zwiedzać będą wystawę. Drugi dzień zjazdu poświęcony będzie szczegółowemu zwiedzaniu wystawy, zwłaszcza samorządowej i rządowej, po czym goście będą w Teatrze Wielkim na przedstawieniu baletu Różyckiego „Twardowski“.

Zjazd miast polskich jest tym razem uświetniony przybyciem całego szeregu gości zagranicznych, a mianowicie prezydentów miast słowiańskich oraz członków Międzynarodowego Związku Miast. Dziś rano przybyli powitani na dworcu przez prezydenta miasta Ratajskiego oraz reprezentantów P. W. K.: sekretarz generalny Międzyn. Związku Miast senator Emil Vinck i tegoż zastępca Leon Wouters z Belgii, prof. uniwers. z Walencji Luis Jordana de Poras, prezydent miasta Sofji p. Vasoff z żoną oraz liczniejsza delegacja miasta Brna z p. Tonmes, prezydentem miasta oraz zastępcą tegoż p. Landa na czele. Wieczorem przyjeżdża prezydent m. Pragi dr. Baxa z towarzyszącymi oraz delegaci jugosłowiańscy.

Poznań wita znamienitych delegatów szeregiem uroczystości. — Dziś odbyło się w Bazarze śniadanie wydane przez ministra spraw zagr., wieczorem goście wezmą udział w raucie na zamku, wydanym przez p. ministra przem. i hanlu Kwiatkowskiego. Jutro w niedzielę raut w ratuszu, a w poniedziałek śniadanie wydane przez miasto Poznań.

Wdzięczni miłym gościom bratnich narodów słowiańskich oraz wybitnym przedstawicielom innych miast zagranicznych za ich przyjazd do nas i zainteresowanie się pokazem naszej 10-letniej pracy państwowej, witamy ich ze staropolską serdecznością w prastarych murach kolebki naszego narodu.

Opozycyjne nastroje w Sejmie

Uchwała klubu parlamentarnego P. P. S. — Konferencje stronnictw lewicy i centrum

Warszawa, 14. 9. (Tel. wł.) Wczoraj przez cały dzień obradował w gmachu sejmowym klub parlamentarny P. P. S. W wyniku obrad P. P. S. ogłoszono następujący komunikat:

„P. P. S. stwierdza, iż z chwilą zebrania się Sejmu zadanie jego będzie polegało przede wszystkim na ostatecznym wyjaśnieniu stosunków przedstawicielstwa ludowego do obecnego systemu rządzenia, reprezentowanego dzisiaj przez gabinet p. Świątalskiego. P. P. S. uważa, że jedynym wyjściem z sytuacji jest likwidacja tego systemu; początkiem walki parlamentarnej o likwidację winno być uchwalenie przez Sejm żądania dymisji gabinetu p. Świątalskiego“.

Komunikat P. P. S. podkreśla, że uchwała powyższa została powzięta bez sprzeciwu.

W sprawie uczestnictwa P. P. S. w konferencji z rządem oraz w sprawie zwołania sesji sejmowej uchwał nie ogłoszono, ponieważ mają one zapasć w porozumieniu ze stronnictwami lewicy i środka. Konferencja ta ma się odbyć dziś w południe. Wezmą w niej udział P. P. S., „Wyzwolenie“, Stronnictwo Chłopskie, „Piast“, Chrześcijańska Demokracja i N. P. R.-prawica.

Narady w Belwederze

Warszawa, 14. 9. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem po powrocie min. Piłsudskiego do Warszawy odbyła się narada w Belwederze. Wzięli w niej udział min. Piłsudski, premier Świątalski i kierownik ministerstwa skarbu pułk. Matuszewski.

Posłowie socjalistyczni nie tają, iż dążeniem ich będzie, aby na wspólnej naradzie stronnictw lewicy i centrum zapadła uchwała przeciwko pójsciu na konferencję z rządem, o ile miałyby się ona odbyć w prezydium rady ministrów, a nie w Sejmie. Na tej konferencji P. P. S. wypowiadać się będzie za zwołaniem nadzwyczajnej sesji sejmowej.

Uchwała P. P. S. wywołała w kołach politycznych różne komentarze. Jedni utrzymywali, że bomba, rzucona przez P. P. S., doprowadzi do ostrego starcia z rządem, inni byli zdania, że taktyka socjalistów nie doprowadzi do konfliktu między rządem a P. P. S. W każdym razie dzisiejsza uchwała stronnictw lewicy i centrum będzie miała poważny wpływ na dalszy bieg spraw politycznych w Polsce. (w)

Warszawa, 14. 9. (Tel. wł.) Dziś o godz. 12 w prywatnym mieszkaniu prez. Stronnictwa Chłopskiego, wice-marszałka Dąbskiego, rozpoczęła się poufna konferencja stronnictw lewicy i centrum nad stosunkiem do rządu, nad sprawą zwołania sesji nadzwyczajnej i udziału w konferencji z rządem. (w)

W kołach politycznych zapowiadają liczne interpelacje na nadzwyczajnej sesji sejmowej. Ze strony P. P. S. wniesione zostaną interpelacje w sprawie rozwiązywania Kas Chorych i w sprawie polityki administracyjnej na Górnym Śląsku.

Wykrycie zamachowców ukraińskich we Lwowie

Ujęto 12 młodych Ukraińców, członków U. O. W.

Lwów, 14. 9. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem aresztowano 7 młodzińców z tajnej ukraińskiej Organizacji Wojskowej, którzy ubiegłej soboty spowodowali wybuch bomb na terenie Targów Wschodnich i na dworcu kolejowym. Ósmy zamachowiec zbiegł w niewiadomym kierunku.

O późnej godzinie nocnej aresztowani byli przesłuchani w obecności ministra Składkowskiego, który wczoraj przybył autem do Lwowa. Nazwiska aresztowanych trzymane są w tajemnicy.

Lwów 14. 9. (Tel. wł.) Po tygodniowych dochodzeniach udało się w dniu wczorajszym władzom bezpieczeństwa wykryć i złapać większą część zamachowców, którzy tydzień temu spowodowali wybuch bomb na Targach Wschodnich oraz na dworcu głównym. Policja dowiedziawsz się przypadkowo, że zamachowcy zebrali się wieczorem w jednym z domów koło cmentarza Iyczakowskiego, z wielką ostrożno-

ścią otoczyła ten dom i wtargnęła doń. Aresztowano 12 młodych Ukraińców i rozpoczęto badania, w trakcie których z całą stanowczością stwierdzono, że wszyscy oni należą do ukraińskiej Organizacji Wojskowej i brali udział w zamachu bombowym na Targi Wschodnie. Największą rolę w zamachach odegrał student ukraiński Osip Kirylus, którego wczoraj z całą grupą zatrzymano. Złapano także osobnika, który oddał walizkę z bombami na przechowanie na Targach Wschodnich oraz tego, który podobną walizkę z bombami zostawił na dworcu kolejowym. U aresztowanych znaleziono bardzo kompromitujące papiery, świadczące najwyraźniej o ich przynależności do U. O. W. jak i organizowaniu zamachu. Zatrzymani zamachowcy płaczą się w zeznaniach, co tem więcej ich obciąża. Wykrycie uczestników zamachu wywołało wielkie wrażenie w całym Lwowie. (w)

Z Ligi Narodów

Obrady w komisjach

Genewa, 14. 9. (PAT). Na wczorajszym rannym posiedzeniu drugiej komisji delegat francuski Louchere przyłączył się do propozycji Hymansa w sprawie niepodwyższenia taryf celnych przez dwa lata. Natomiast sprzeciwił się Louchere projektowi zwołania drugiej wszechświatowej konferencji gospodarczej. Niepowodzenie pierwszej konferencji wynikało stąd, że uczestnikami jej byli tylko nieodpowiedzialni rzeczoznawcy. Po delegacie francuskim zabrał głos delegat

angielski Dalton, który poruszył kwestję węglową.

Genewa, 14. 9. (AW). Po długich nieoficjalnych rozmowach pomiędzy delegatami Anglii i Francji, ustalono zasadnicze punkty w sprawie długoterminowego porozumienia celnego. Przypuszczają, że z końcem listopada b. r. porozumienie to zostanie zawarte w formie ostatecznej.

Genewa, 14. 9. (PAT). Po złożeniu przez delegata chińskiego wyjaśnień, usuwających nieporozumienie,

Sąd administracyjny zatwierdził skreślenie wojskowych w czyn. służbie z list wyborców

W tutejszym sądzie administracyjnym odbyła się dziś rozprawa w przedmiocie skreślenia wojskowych w czynnej służbie z list wyborców do rad miejskich w Poznaniu, Gnieźnie, Ostrowie i Lesznie.

Rozprawa odbyła się pod przewodnictwem p. prezesa Mravinskiego. Referował sprawę p. sędzia Szybowski. W charakterze zastępcy wojskowych wystąpił p. adwokat Jeszke, w charakterze zaś zastępców odnośnych rad miejskich działali pp. adwokaci: Krzyżankiewicz i Jurek.

Sąd przychylił się do wywodów obrońcy i skreślenie wojskowych z list wyborców uznał za uzasadnione.

wniosek chiński zostanie wpisany na porządek dzienny pierwszej komisji zgromadzenia.

Komisja prawnicza - konstytucyjna przyjęła jednomyślnie projekt protokołu, dotyczący sprawy przystąpienia Stanów Zjednoczonych do międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

Warunkowe ewakuacje Nadrenji

Berlin, 14. 9. (PAT). W prasie niemieckiej zaznacza się pewien niepokój z powodu ogłoszonych przez pisma francuskie informacji o ostatnim posiedzeniu gabinetu francuskiego, na którym Briand miał oświadczyć, iż uzależnia przeprowadzenie ewakuacji Nadrenji od szeregu warunków natury finansowej.

„Deutsche Allgemeine Ztg.“, omawiając tę wiadomość, twierdzi, iż Briand stara się o ewentualne wynalezienie nowych powodów, ażeby nie przeprowadzić ewakuacji. Dziennik wyraża obawę, iż w ciągu najbliższych miesięcy może być wywarty w tym kierunku nacisk na rząd francuski przez koła wojskowe, i uważa, że ze strony niemieckiej nie powinno się przyjąć zbyt lekko tego oświadczenia Brianda, lecz z naciskiem podkreślić, jako ostateczny bezwarunkowy termin ewakuacji, 30 czerwca 1930 r.

Mac Donald o stosunku Anglii do Francji

Paryż 14. 9. (PAT) W wywiadzie z przedstawicielem Petit Parisien oświadczył Mac Donald, że polityka rządu Labour Party jest w stosunku do Francji polityką ścisłej współpracy. Naogół rząd Labour Party wyznaje zasadę przyjaźni między narodami i nie występuje przeciw żadnemu z nich. Nigdybym nie przystąpił do żadnego układu, z którego Francja byłaby wyłączona lub który byłby zwrócony przeciw niej — mówił Mac Donald — Zrobimy wszystko co można, aby rozwiązać nieporozumienia, które zaszyły skutkiem nieszcześliwego incydentu haskiego. Polityka współpracy ściśle odpowiada uczuciom, które żywią w stosunku do Francji — zakończył Mac Donald.

Berlin 14. 9. (PAT) Szereg dzienników berlińskich z widocznym zadowoleniem omawia deklarację Mac Donalda, udzieloną w Genewie przedstawicielowi „Petit Parisien“ na temat stosunków francusko - angielskich.

Dzienniki berlińskie uważają, iż z enuncjacji p. Mac Donalda wynika wyraźnie, iż Anglia odsunęła się od Francji i rozpoczęła nową politykę zagraniczną.

Na stronie 10-tej
„POWSZECHNA
WYSTAWA KRAJOWA“

Rekonstrukcja rządu Mussoliniego

Mussolini zatrzymuje tylko prezesurę rady ministrów i ministerstwo spraw wewnętrznych

Rzym, 14. 9. (Tel. wł.) Mussolini zwrócił się do króla z propozycją rekonstrukcji gabinetu. Premier włoski postanowił zrzec się pięciu tek z pośród siedmiu, dotychczas przez siebie piastowanych, i zatrzymać tylko prezesurę rady ministrów oraz ministerstwo spraw wewnętrznych. Król zgodził się na propozycję Mussoliniego.

Opróżnione fotele ministerjalne zajęli dotychczasowi podsekretarze stanu, a mianowicie: ministerstwo spraw zagranicznych — p. Grandi, min. wojny — gen. Gazerra, min. marynarki — admirał Ciriani, min. lotnictwa — gen. Balbo i min. korporacji — pos. Bottai.

Nowymi ministrami mianowani zostali: ministrem kolonii — de Bono, ministrem robót publicznych — p. Biancki.

Przekształcone zostało też ministerstwo oświaty, które nosi odtąd nazwę: ministerstwo wychowania narodowego. Dzieli się ono na dwa podsektaryjaty, jeden dla wychowania umysłowego, drugi dla wychowania fizycznego. Ministerstwo to zostało powierzone prof. Giuliani.

Ministerstwo gospodarstwa społecznego zostało przemianowane na „ministerstwo rolnictwa i lasów państwowych”.

Nowym podsekretarzem w ministerstwie spraw wewnętrznych został mianowany Arpinati w miejsce Bianchi'ego, mianowanego ministrem robót publicznych. Nowi ministrowie złożyli w poniedziałek w ręce króla przysięgę służbową.

Sytuacja w Palestynie

Szanghaj, 14. 9. (AW). Po kilkunastu dniach względnego spokoju sytuacja na Dalekim Wschodzie przybrała znowu nader niepokojący obrót. Pierwsze nieobowiązujące rozmowy sowiecko-chińskie nie dały żadnego wyniku wobec nieustępliwego stanowiska rządu nankińskiego, który nie zamierza wcale uszczuplać zdobytych sił uprawnień na kolei wschodnio-chińskiej.

Nota sowiecka z 9 września rb. oskarżająca oddziały chińskie o akcję dywersyjną, miała niewątpliwie na celu jedynie odwrócenie uwagi od działalności bojowej jaką weszły bezwzględnie wojska czerwone skoncentrowane w okręgu stacji Mandżurja i Pogranicznaja. Przystąpienie do nie regularnej ofensywy zapoczątkowało obrzucanie bombami przez eskadry sowieckie obu powyższych stacji. Obecnie pogranicze sowiecko-mandżurskie

stało się już terenem krwawych i uporczywych walk, w których biorą udział silne jednostki bojowe. Po obu stronach granicy odbywa się w dalszym ciągu, wbrew oficjalnym zaprzeczeniom, usilna koncentracja wojsk oraz zwiększony dowóz amunicji.

Rzecz charakterystyczna, że czynnik oficjalne tak sowieckie, jak chińskie wydają uspokajające komunikaty. Rząd japoński dał do zrozumienia Nankinowi, że na wypadek wojny nie przyjdzie Chinom z pomocą, ograniczając się jedynie do zabezpieczenia swych interesów we wschodniej Mandżurji. To wyzyskujące stanowisko Japonji działa nader ochładzająco na oba rządy znajdujące się w stanie konfliktu. Z Hakodate sygnalizują o pojawieniu się na Morzu Japońskim silnej eskadry sowieckiej. Stanowi to rodzaj zbrojnej demonstracji.

Pogłoski o dymisji min. Niezabytowskiego

Warszawa, 14. 9. (Tel. wł.) W pałacu ks. Radziwiłła odbyła się konferencja wybitnych konserwatystów. Po tej naradzie rozeszła się pogłoska, że w najbliższych dniach ma ustąpić minister rolnictwa Niezabytowski. (w)

Zlikwidowanie szajki komunistycznej

Sosnowiec 14. 9. (Tel. wł.) Policja polityczna dokonała w Zagłębiu Dąbrowskim licznych aresztowań wśród młodzieży komunistycznej. Ogółem aresztowano 33 osoby. Wykryto szereg lokali komunistycznych, w których skonfiskowano obfity materiał agitacyjny w języku polskim, niemieckim i żydowskim. Wśród aresztowanych znajdują się „grube ryby” komunistyczne.

Pożar fabryki w Warszawie

Warszawa, 14. 9. (Tel. wł.) Dziś po północy wybuchł na Czystem wielki pożar. Spłonęła fabryka izolacji korkowej. Pożar strawił wielkie zapasy surowca i gotowych wyrobów oraz urządzenia techniczne. Z wielkiego zakładu przemysłowego pozostały tylko nagie mury. Straty są bardzo wielkie.

Wizyta niemiecka w Polsce

Katowice, 14. 9. (AW) Dziś przybywa do Katowic wycieczka delegatów „Deutscher Wirtschaftsbund für Polen” we Wrocławiu w liczbie około 15 osób. Wycieczka zabawi na Śląsku jeden dzień, poczem w niedzielę uda się w dalszą podróż po Polsce, celem zapoznania się z naszymi środkami gospodarczymi. Wycieczka zabawi w Polsce do dn. 25 bm.

Buta niemiecka w Gdańsku

Gdańsk, 14. 9. (AW) Komisarz generalny R. P. w Gdańsku otrzymał odpowiedź na wniesione w swoim czasie zażalenie i interpelację posła Mościckiego w senacie w sprawie manifestacji antypolskiej podczas przewożenia przez wolne miasto Gdańsk zwłok ś.p. majora Idzikowskiego. Wyjaśnienie zaprzecza faktowi samej manifestacji. Wywody swoje senat opa-

Z ruchu zarobkowego na Śląsku

Katowice, 14. 9. (AW) Strajk na przalalni cynku w Lipinach został wczoraj zlikwidowany. Załoga powróciła do pracy. Uregulowanie dodatku, przyznanego przez komisję arbitrażowo-pojednawczą dla robotników akordowych, nastąpi po decyzji Min. Pracy i Op. Społ., dokąd orzeczenie komisji skierowano, celem nadania mu mocy obowiązującej.

Katowice, 14. 9. (AW). Komisja arbitrażowo-pojednawcza rozpatrywała sprawę żądania robotników podwyżki 10 proc. dopłaty zarobków dla robotników przemysłu hutniczego. Komisja wydała orzeczenie oddalając żądania robotników, wobec czego obecne zarobki będą obowiązywały do 1 stycznia 1930 roku.

Zasądzenie Pechy za szpiegostwo

Budapeszt, 14. 9. (PAT.) Czeski funkcjonariusz kolejowy Wincenty Pecha, aresztowany 28 czerwca na węgierskiej stacji granicznej Hidas Nemeti pod zarzutem szpiegostwa, skazany został dziś przez trybunał wojskowy w Budapeszcie na 5 lat ciężkiego więzienia. Drugi oskarżony Jan Toth skazany został na 3 lata ciężkiego więzienia.

Jak wiadomo, sprawa aresztowania Pechy wywołała swego czasu dość poważny zatarg dyplomatyczny między rządami czeskosłowackim i węgierskim.

Międzynarodowy kongres mieszkaniowy

Rzym 14. 9. (PAT) Rozpoczął się tu międzynarodowy kongres mieszkaniowy i urbanistyczny. Obrady otworzył uroczystie na Kapitolu gubernator Rzymu, książę Boncompagni. Popołudniem odbyła się inauguracja wystawy, poświęconej zagadnieniom mieszka-

niowym. W kongresie biorą udział liczne delegacje z zagranicy. W skład delegacji polskiej wchodzi pp.: Juliusz Zaleski, Kania, Łapiński i architekt Jawornicki.

Katastrofa wybuchowa w Parmie

Rzym, 14. 9. (Radio) Katastrofa wybuchowa w Parmie przedstawia się znacznie groźniej, niż wskazywały na to pierwsze doniesienia. Straż pożarna wydobyla z pod gruzów zawalonego domu 17 trupów i 20 ciężko rannych. Właścicielem kamienicy był wielki przemysłowiec Munici, który został również zabity, przebywając w swym biurze. Wybuch spowodowany został według przypuszczeń wskutek krótkiego zwarcia przewodów elektrycznych, lub też wskutek niebaczności porzucenia zapalnika przez jednego z robotników. Zachodzi obawa, że pod gruzami znajdują się jeszcze dalsze ofiary. Prace ratownicze trwały przez całą noc.

Ślub Malickiej z Sawanem

Warszawa, 14. 9. (Tel. wł.) Wczoraj wieczornym rankiem około godziny 5.30 odbył się w Warszawie w kościele Zbawiciela ślub znakomitej artystki Marii Malickiej ze znanym artystą filmowym Zbigniewem Nowakowskim-Sawanem. Związek małżeński pobłogosławił ks. poseł prałat Nowakowski.

O godz. 9 rano młoda para wyruszyła samochodem w podróż poślubną.

Zgon przywódcy sjonistycznego

Zurych 14. 9. (Radio wł.) Zmarł tu znany przywódca sjonistyczny Louis Marshall. Z pochodzenia był Żydem amerykańskim.

Wielka burza nad woj. łódzkim

Łódź, 11. 9. (Tel. wł.) Przez poniedziałek, aż do białego dnia we wtorek w woj. łódzkim szalała wielka burza, która poczyniła wiele strat. W kilkudziesięciu wioskach wybuchły większe lub mniejsze pożary, przy czym we wsi Lipnica spłonęła więcej niż połowa zagrody, a dwie osoby Marjanna Dobrowolska i córka jej Jędziga znalazły śmierć w płomieniach.

Na terenie Łodzi straty są bardzo poważne, gdyż na kilku odcinkach woda wtargnęła do mieszkań, czyniąc olbrzymie spustoszenia i popłoch wśród mieszkańców. Komunikacja telefoniczna między Łodzią a kilku miastami została przywrócona dopiero we wtorek. W kilkunastu miejscach zostały obalone słupy telegraficzne. Rwące potoki wody uszkodziły również w kilku punktach miasta odcinki kanalizacyjne tak, iż dalsze prowadzenie robót napotyka na znaczne trudności.

„Osservatore Romano” o wizycie kard. Faulhabera w Poznaniu

(KAP). W specjalnym doniesieniu z Warszawy „Osservatore Romano” opisuje wizytę kardynała Faulhabera w Poznaniu u Kardynała Prymasa Hlonda.

„Wizyta kardynała — pisze organ watykański — wywołała w Poznaniu i w całej Polsce sympatyczne wrażenie. Fakt, że po raz pierwszy po wojnie członek Episkopatu niemieckiego przekroczył granicę polską, celem złożenia uprzejmej wizyty biskupowi polskiemu, oznacza ważny krok na drodze ku ponownemu zbliżeniu się katolików obu narodów i jest zapowiedzią i początkiem ściślejszej współpracy między obu dostojnikami. W wysokim stopniu przyczynia się do tego osoba kardynała Faulhabera, którego głęboka wiedza, serdeczność i sympatia dla Polski wszędzie wywołały największy podziw”.

Z za kulis wyborczej „sanacji”

Piszą nam z miasta: Wczoraj w sali restauracji „Continental” odbyło się zebranie informacyjne „sanacyjnego” t. zw. Demokratycznego Bloku Pracy Gospodarczej grupy „Młodej Polski” z listą nr. 11). W zebraniu wzięło udział około 30 osób. „Przemawiali poseł dr. Surzyński i p. inż. Żółtowski w sposób demagogiczny.

„Na zebraniu przybył również p. Namysł. W pewnym momencie poseł Surzyński zwracając się do zebranych, wskazał na p. Namysła i oświadczył, że „rzemieślnicy pójdą z nami”.

„W czasie dyskusji poseł Surzyński zabrał ponownie głos, twierdząc m. in.

że w pierwszej konferencji w sprawie wyborów do rady miejskiej, która odbyła się u wojewody, wzięła też udział „sanacja”, wysuwając momenty polityczne, co uniemożliwiło wytworzenie jednego, zgodnego frontu gospodarczego.

„Informacje te może się przydadzą Szanownej Redakcji”.

Tyle nasz informator. Od siebie zaznaczamy, że Stronnictwo Narodowe nie brało nigdy udziału w żadnej konferencji w województwie i wskutek tego żadnej tam opinii nie wyrażało, ani o wyborach do poznańskiej rady miejskiej, ani o żadnej innej sprawie. Zresztą Stronnictwo Narodowe nie otrzymało od województwa żadnego na wspólną konferencję zaproszenia.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 3/4 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,83 zł, gotówką — 211,40 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,47 zł, gotówką — 172,12 zł.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, dnia 14 września 1929 r.

Giełda dzisiejsza nie wykazała żadnej zmiany i miała przebieg spokojny.

Z papierów procentowych wzgl. lokacyjnych płacono za 5% pożyczkę konwersyjną 50%, zaś oddawano 8% listy dolarowe ziemskie po 95% (przy dew. 8,90). Dopytywano się o pożyczkę inwestycyjną po 119,— i o premj. dolarowe po 60, jednakże nie było oddawców.

Z akcji bankowych płacono za Bank Związku 78,50, zaś z akcji przemysłowych robiono transakcje Cegielskim po zwykłym kursie 44 oraz R. Mayem po 97,50—98. Poza tem dopytywano się o Bank Polski po 166.

Cednia urzędowa z dnia 14 września 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% pożyczka konwersyjna 50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 95% O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Zw. Spółek Zar. I em. zł 78,50 P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H I em. zł 44 +
Dr. Roman May I em. zł 97,50—98 +
Tendencja: Bez zmiany.

Giełda warszawska

dnia 14 września 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol. Stan Zjedn tr 8,88 sp. 8,90 kup. 8,89

Dewizy:

Belgja	tr 123,95 sp. 124,26 kup. 123,64
Holandja	357,45 - 358,35 - 356,55
Londyn	043,22 - 043,33 - 043,12
Paryż	034,89 - 034,98 - 034,60
Praga	026,38 - 026,44 - 026,32
Szwajcaria	171,77 - 172,20 - 171,34
Włochy	046,65 - 046,76 - 046,83

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	120,00 121,50 120,25
5% poz. premj. dol.	000,00 000,00 000,00
5% poz. konw.	000,00 000,00 049,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	175,25—174,75
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Cegielski	041,00—041,50

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 14 września 1929

Pszemica march. od st. zał.	226,00—230,00
Tendencja spokojna.	
Zyto march. od st. zał.	186,00—190,00
Tendencja lekko wzmocniona.	
Owies march. od st. zał.	169,00—176,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień trowarowy	210,00—227,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	170,00—186,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	210,00—211,00
Tendencja mocniejsza	
Maka pszenna	28,25—34,50
Tendencja spokojna.	
Maka żytnia	24,75—8,00
Tendencja spokojna.	
Ospa pszena	11,60—12,25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	10,80—11,25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	38,00—46,00
Groch dr. jad.	28,00—33,00
Groch oast.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,00—19,00
Makuchy niane	24,30—24,60
Wrotki suche	12,40—12,60
Śrut Soja	20,20—20,80
Płatki ziemniaczane	18,20—18,70
Ogólna tendencja spokojna.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 14 września 1929.

Wyplaty na Warszawę. 47,00—47,20
Noty wielk. 46,925—47,325

Polecam
do zaprawy zboża

ZIARNIK i USPULUN

oraz wszelkie inne artykuły dla Rolnictwa.

CENTRALNA DROGERJA
J. CZEPCZYNSKI
Poznań, Stary Rynek 8.

Parlamentarzyści francuscy pożegnali Polskę w Gdyni

Gdańsk, 14. 9. (PAT) Wczoraj o godz. 11.30 parlamentarzyści francuscy przybyli do Gdyni. Na dworcu oczekiwali ich przedstawiciele grupy polsko-francuskiej pp. Dębski, Stronński i Wiślicki, starosta Staniszewski, prezydent miasta oraz przedstawiciele władz portowych. Z dworca udano się do urzędu morskiego, gdzie po krótkim przemówieniu dyr. depart. Nosowicza wygłosił dłuższy referat pułk. Nieczuja, obrazując rozwój portu i jego stan obecny. Następnie udano się na zwiedzenie urządzeń portowych. Przy tej sposobności goście zatrzymali się na chwilę w gdyńskich młynach polskiego przemysłu ryżowego, skąd wyjechali na parowiec „Gdynia” na

który mbyli podejmowani śniadaniem. Na statku oczekiwał parlamentarzystów francuskich, komisarz generalny Rzplitej p. min. Strassburger wraz z przedstawicielami portu. Przy deserre wygłoszono szereg przemówień.

Gdańsk, 14. 9. (PAT) W salonach komisarza generalnego min. Strassburgera w Gdańsku odbyło się przyjęcie, w którym wzięli udział członkowie delegacji parlamentarzystów oraz przedstawiciele tutejszych polskich instytucji i urzędów i liczni zaproszeni goście.

Gdańsk, 14. 9. (PAT) Wycieczka parlamentarzystów francuskich opuściła dziś Gdańsk o godz. 10 wiecz. i udała się w drogę powrotną do Francji.

Realizm p. Stresemanna a hypnoza „paneuropejska”

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Paryż, we wrześniu. Wielki turniej oratorski w Genewie skończony. Rzecz jasna, iż na plan pierwszy wybiły się w nim przemówienia pp. Mac Donalda, Brianda i Stresemanna. Trzy mowy, — trzy odmienne koncepcje polityczne, rzucające równocześnie charakterystyczne światło na tych mężów stanów, bo prowadzące od mglistej mistyki biblijnej reprezentantów Anglii, poprzez nieszczerły zresztą realizm premiera francuskiego, przeplatany momentami „ideologicznymi”, do najbardziej pozytywnego exposé ministra niemieckiego. P. Stresemann bowiem złożył w Niemce, osiągnięte dotąd przez Berlin, a równocześnie cały program rewindykacyjny Niemiec.

Pomijając głosy tych, którzy pomimo wszelkich ostrzeżeń dążą do coraz ściślejszego zbliżenia się Francji z Niemcami, umiarkowana opinia polityczna francuska bardzo trzeźwo analizuje sytuację. Zdaje ona sobie sprawę, że polityka koncesyj doprowadzi do likwidacji Traktatu Wersalskiego; że Niemcy osiągnąwszy redukcję odškodowań, przedwczesną ewakuację Nadrenji — jakże bowiem dobitnie p. Stresemann podkreślił fakt, iż nastąpi ona „à date fixe” — przeprowadzą niebawem ofensywę w kierunku odzyskania terytorium Saary. Następnie zaś przyjdzie kolej na inną ofensywę, a mianowicie przyłączenie Austrii do Niemiec, „wyrównanie” granic wschodnich, poruszenie przy pomocy problemu mniejszościowego kwestii Alzacji. To też, jeśli tak dalej pójdzie, ostatecznie skończy się na tem, że istotnymi zwycięzcami wojny staną się Niemcy. Nie z innego zresztą powodu dążą oni najpierw do przeprowadzenia rozbioru ogólnego.

Nie dziwnego, że nawet tak zazwyczaj ogólny, półoficjalny organ, jakim jest „Temps” oświadcza kategorycznie: „Tym wszystkim, którzy są gotowi oddać się ślepego zaufaniu, mowa p. Stresemanna przypomina, iż ostrożność jest wskazana, jako pierwsza reguła szczerzej polityki pokoju”. Omawiając zaś, poruszoną przez ministra niemieckiego kwestię mniejszości narodowych, tenże dziennik stwierdza, że Niemcy pragną w łonie Ligi stać się ich obrońcami. Sposób jednak, w jaki stawiają tę sprawę, może, siłą rzeczy, powodować takie niebezpieczeństwo, iż nie można się dziwić, że narody zainteresowane muszą czuwać nad utrzymaniem jedności swych państw i sprzeciwić się kontroli, przekraczającej znacznie ducha i literę traktatów oraz konwencji międzynarodowych.

W tymże samym duchu wyraża się Pertinax w „Echo de Paris”, bardzo ostro krytykując stanowisko Brianda i

jego „improwizację” wobec zwłaszcza twardego realizmu p. Stresemanna. Powinna ona sprowadzić z chmur na ziemię wszystkich tych, co posiadają trochę zdrowego rozsądku. Niestety, jednak są oni w Genewie mniej liczni, niż ongiś garstka sprawiedliwych w Sodomie i Gomorze!

To też panuje tutaj ogólne przekonanie, iż „europejski” język p. Stresemanna posiada tak wybitny akcent niemiecki, że niezawodnie będzie stanowił fałszywą nutę w koncertach „pan” czy też „migdy” europejskich. Nie przeszkadza to zresztą temu, że hypnoza nowej organizacji starego kontynentu staje się coraz bardziej zaraźliwa. Śniadanie, wydane przez premiera francuskiego dla przedstawicieli „Europy” jest żywo komentowane i uważane za pierwszy jej fundament — co prawda opierający się narazie tylko na bardzo wykwintnym „menu”. P. Briand do tytułu ojca chrzestnego paktu paryskiego, może teraz dorzucić tytuł ojca chrzestnego przyszłej federacji europejskiej!

Niemniej jednak wysunięcie tej idei w chwili, kiedy przeprowadzana jest t. zw. „likwidacja wojny” stanowi niezawodną, a w tak ważnym momencie i niebezpieczną dywersję. Ten wielki bowiem „wypadek historyczny” jak go niektórzy nazywają — Amerykanie z większym realizmem dali mu miano „sensacji europejskiej” — odwraca uwagę wielu od zagadnień aktualnych. Śpieszno im jest bowiem uregulować jak najprędzej kwestię planu Younga, ewakuację Nadrenji, aby na gruzach starej, młoc wreszcie zająć się budową nowej Europy. Nie potrzeba dodawać, iż największe zniecierpliwienie zdradzają tutaj partje lewicowe, bez względu na to, że owa likwidacja odbywa się właśnie kosztem Francji i jej sprzymierzeńców. O Polsce zresztą obecnie cicho i glucho. Od czasu do czasu tylko ktoś napomknie, iż w Hadze „les nations à intérêts limités” z rezygnacją czekały w przedpokoju.

Entuzjaści nowej organizacji naszego kontynentu uważają zresztą, że dzięki niej na wschodzie stosunki właśnie się poprawiają. Dotychczas bowiem — jak twierdzą oni — istniały „dwie” Europy. Dzięki natomiast federacji będzie tylko jedna, wobec czego niebezpieczeństwo z powodu braku „Locarna wschodniego” zostanie po części zażegnane. Tego optymizmu nie podziela oczywiście bynajmniej koła polityczne, trzeźwo osadzające bieg wypadków. Zdaniem ich utworzenie Stanów Zjednoczonych Europy odbyłoby się właśnie kosztem osłabienia państw Europy środkowej, o ile nie przystąpi się do realizacji tego planu z całą ostrożnością. Metodzie impro-

wizacji bowiem Niemcy przeciwstawiają plan konkretny, którego nie omieszkają zrealizować ze znaną im systematycznością.

Dlatego w tych kołach panuje zdanie, iż wprawdzie powinno się myśleć o przyszłości, ale tak, by nie przechodzić do porządku dziennego nad teraźniejszością. Ta zaś nakazuje przede wszystkim wyświechtanie pewnych punktów kapitalnej właśnie dla pokój wagi, mianowicie dotyczących strefy zdemilitaryzowanej. Prace bowiem, przedsięwzięte przez Rzeszę w Nadrenji, w szczególności konstrukcja dróg strategicznych, rozwój kolei żelaznych, wreszcie zamierzana podobno budowa nowych mostów na Renie nie świadczą zbyt wymownie nie tylko już o istnieniu ducha europejskiego, ale nawet lokarneńskiego.

Irena Briares.

Niezwykłe zdezwuowanie

Na łamach monarchiczno-„sańacyjnego” „Słowa” wileńskiego wiadomość o wyborze Polski do Rady Ligi Narodów zaopatrzono jaskrawym tytułem: „Olbrzymi sukces Polski w Lidze Narodów”. Było to zgodne z ogólną linią polityki obozu rządowego, która tuszuje wszelkimi sposobami nasze niepowodzenie na terenie międzynarodowym w Hadze.

Gruba i niesmaczna reklama w wspomnianym tytule „Słowa” uraziła nawet naczelnego redaktora tego pisma, posła Mackiewicza, członka klubu sejmowego B. B. I stała się rzecz w stosunkach dziennikarskich dość niezwykła: — p. Mackiewicz, naczelnik redakcji, dezawuuje własne pismo i, dworując sobie z młodszego kolegi redakcyjnego, który był autorem owego olbrzymiego „sukcesu”, zarzuca mu ignorancję. P. Mackiewicz „nie widzi” nie tylko olbrzymiego, ale ściśle mówiąc, żadnego sukcesu Polski w tem, że została ponownie wybrana do Rady Ligi, poczem pisze:

„O ile ja rozumiem wyraz „sukces” nie można nim określać tego, że się uniknęło katastrofy. Nie mogę np. po przebiegu ulicy oświadczyć znajomym iż spotkał mnie sukces, przeszedłem ulicę i nie spotkał mnie wypadek samochodowy”.

„Ci moi koledzy polscy dziennikarze, którzy wypisują te „sukcesy”, nadzwyczajne sukcesy” i „olbrzymie sukcesy” (niestety, należy do nich także najbliższy mój kolega współpracownik „Słowa” ze swoim „olbrzymim” „naziółkiem”) ci panowie nie wyobrażają sobie, jaką niedźwiedzią przysługę wyrządzają naszemu ministrowi p. Zaleskiemu tak swoją usługą. Nie rozumieją, że rzucają mu wprost kamienie pod nogi. Jakże to! Przecież oczywiście nasi dyplomaci, rozmawiając z cudzoziemcami uważali ponowny wybór Polski do Rady za rzecz całkiem naturalną, jasną i taką, która się nam omal że nie de iure należy Tymczasem przyjdą oto polskie gazety i zagranica się dowie, że my widzimy w tem „nadzwyczajny sukces”. Oczywiście p. Stresemann, który ciągle twierdzi, że jest po krzywdzonym i zgnębionym, powie natychmiast: „dalsze sukcesy Polsce, dajcie i mnie teraz się odegrać”. I przyjdą nowe odegrywania się skrzywdzonego p. Stresemanna na niekorzyść tak stałe „triumfujące” Polski. W ten sposób prasa polska nie tylko nie współdziała w podnoszeniu zadań i ambicji państwowych, co jest każdej prasy elementarnym wobec państwa obowiązkiem, lecz właśnie te zadania i ambicje przed forum międzynarodowym obniża. Co to za szkodliwa i złośliwa rzecz ten patryjotyczny optymizm naszej prasy”.

To wszystko, jest słuszne. Tylko należało te uwagi skierować pod adresem nie ogółu prasy, ale tylko jej części prorządowej.

„Przegrałeś, Panie Marszałku!”

Znowu odezwał się w „Robotniku” znany literat socjalistyczny arcykapłan masońskiej „Wielkiej Łoży Polskiej”, piszący tam pod pseudonimem „Były” (domyslać się „pilsudczyk”). I tak prawi:

„Kiedyś, na jakimś posiedzeniu Klubu B. B. bodaj, mówił p. plk. Sławek na podstawie długoletnich swoich doświadczeń osobistych, że Józef Pilsudski umie naciągnąć strunę do granic ostatecznych; wszyscy myślą: to szaleństwo! A — on, Pilsudski! — w chwili ostatniej coś takiego uczyni, że struna, prawie zerwana, poczyni wibrować spokojnie, łagodnie, przyjaźnie na całkiem inną, niż poprzednio, nutę.

I na to odpowiada sobie p. „Były”, że struna jest „przecignięta”!

„Naciągał ją marszałek Pilsudski, naciągał z całej mocy; Wyście mu pochlebiali. Wy — „mali ludzie otoczenia”, pilnowaliście skrzętnie, by żadne słowo twardej, męskiej, przyjaźnielskiej prawdy nie przerwało „brutalnie” dymu tchórzliwych kadzideł, nie zamaciło ciękiego brzęku ostróg tych, co stawali zawsze „na baczność” w półmroku salo- nów belwederskich. A jeżeli struna już pękła? Jeżeli wiara umarła już w mas- sach zupełnie? Jeżeli nic nie pomoże lotrowska demagogia pismaków „czwartej brygady”, którzy sprzedadzą, Ciebie,

Serenada.

Tam pod balkonem uroczej donny,
Ze szpadą w rękę stał rycerz konny:
— Bądź mi wzajemną, nie chciej mej zguby!
— Więc „Daj-Go” żaka przywieź mi luby!...

P.W. 51.08.2. 5.04

Komendancie, tak samo łatwo, jak sprzedawali dawnej Twoich poprzedników u steru Rzeczypospolitej?

Panie marszałku Pilsudski! Postawiliś, — chcę wierzyć przeciwko intencjom własnym, — postawiliś po przewrocie majowym na kartę straszną — na kartę tchórzostwa i podłości ludzkiej; chciałeś wygrać tchórzostwo, jednostek przeciwko Sejmowi, podłość słabych charakterów przeciwko „rozbijanym” partjom: igrałeś szprycą, która zawierała truciznę śmiertelną, szprycę pękła... na terenie własnego Twego „pomajowego” obozu.

„Tu przegrałeś, panie Marszałku!...”

„A tak a Twoja przegrana stała się i tragedją Polski, i tragedją Twojej legdy.

„Jak mogłeś!... jak mogłeś!...”

Wobec tego żalobnego krzyku arcykapłana polskiej masonerii (towarzysza Struga) „Gazeta Warszawska” zauważyła:

„Zaiste, „jak mogłeś, panie marszałku Pilsudski”, tak narażać się niektórym swoim towarzyszom z P. P. S., że dziś, po tobie placzą, za toba tęsknią i czekają tylko twego mrugnięcia okiem, lub... silniejszego przykroczenia śruby prystorowskiej, aby ci do kolan przysiąść... Biedna P. P. S.... Zapomniała już śpiewać „Pierwszej brygady”, nuci natomiast „Góralu, czy ci nie żal” pod oknami Belwederu, w „Robotniku” zaś płacze „Przegrałeś, panie Marszałku”.

Panflavin
-PASTYLKACH dla ochrony
przed
zapaleniem gardła i zaziębieniem
Do nabycia w aptekach

Wygrane na loterii państwowej

Warszawa 14. 9. (Tel. wł.) W dalszym ciągnięciu loterii państwowej padły następujące większe wygrane: 60 000 zł na nr. 66 141 i 133 709; 25 000 zł na nr. 5 831; 15 000 zł na nr. 50 030; 10 000 zł na nr. 16 868 i 39 820; 5 000 zł na nr. 40 965 i 63 161; 3 000 zł na nr. 63 428, 81 580, 85 335, 119 488, 126 207 i 17 773; 2 000 zł na nr. 31 391, 39 938, 50 131.

ANIBI SP. OO. WAP. ZAWA. **HAZ-ELITE** KREM UDELIKATNIA SKÓRĘ ZASTĘPUJE PUDEK HAZELINOWY

Lon Chaney

ukaze się
w potężnym dramacie

Na Zachód od Zanzibaru

w Kinie Apollo

Teoria a rzeczywistość

Jednym z zagadnień, które rozwiązać ma między innymi komisja dla usprawnienia administracji publicznej, są metody pracy w urzędach; komisja podnosi też, że duży postęp w tym kierunku stanowi wydanie rozporządzenia Prezydenta Rzpltej o postępowaniu administracyjnym. Nie można zaprzeczać, że dekret ten dla urzędników niewpracowanych jest pożyteczny i że przyczynia się do pewnego ujednolicenia postępowania. Poza jednak innymi brakami jego, przedewszystkiem tym, że zawiera on, jako bezwzględnie obowiązujące, postanowienia, które nie w każdej sprawie i dziedzinie stosowane być mogą z pożytkiem i raczej postępowanie wylać mogą, a przytem są często zbyt formalistyczne. — zauważyć należy, że w większej części są to zasady tak zwykłe i same przez się rozumiejące, że nadają się raczej do wykładów na kursie dokształcającym, aniżeli do ustawy.

Kodyfikacja szczegółowych metod pracy jest wogóle bardzo niebezpieczna; wszystkiego w ustawie czy rozporządzeniu ująć się nie da; chcąc ująć wszystko, z jednej strony stwarza się w poszczególnych wypadkach kolizje, a mianowicie tam, gdzie postanowienia bez szkody dla sprawy zastosować nie można, z drugiej strony obciąża się i krępuje urzędnika w swobodnym zastosowaniu metody w dawnej sprawie najlepiej prowadzącej do celu. A przecież taki formalizm właśnie prowadzi prostą drogą do biurokratycznego załatwiania spraw!

Nasze rozmaite rozporządzenia, ba, nawet ustawy, zawierają nieraz postanowienia, nadające się raczej na kursy dokształcające, a najwyżej jako wskazówki przełożonych, jak n. p. „jak najprędzej”, „pod osobistą odpowiedzialnością”, „dolożyć wszystkich staran” itp. Niektóre rozporządzenia ministerjalne, ogłaszane w „Dzienniku Ustaw”, zawierają nie tylko postanowienia wykonawcze, ale wprost całą manipulację przy wykonaniu, potrzebną chyba dla pracownika, który nie tylko nie umie, ale i nie myśli, czyli wprowadzają chińską formalistykę.

Jeżeli komunikat komisji mówi — przy kwestji metod pracy o organizacji aparatu pomocniczego i technicznego o zasadach kontroli albo o instrukcjach kasowo-rachunkowych i systemie gospodarki materialnej, to są to rzeczy, których unormowanie jest konieczne. — Jeśli jednak wspomina o ustaleniu „metod pracy tych, którzy decydują i którzy tylko decyzje przygotowują”, to ogólne ujęcie tych metod uważać trzeba raz za niewykonalne, drugi raz za zbędne, gdyż metody te w każdej sprawie będą inne i są wytknięte zdrowym rozsądkiem przy znajomości rzeczy; gdyby zaś już chodziło tylko o zwrócenie uwagi na wypraktykowane sposoby postępowania w pewnych wypadkach, to wskazówki takie należą do kursów dokształcających, a najwyżej do poszczególnych okólników, a nie do ustalania jakiegoś rozporządzenia.

Tego rodzaju zamiary ujęcia podobnych kwestyj jakimś ogólnie obowiązującymi wskazówkami są wogóle bardzo charakterystyczne; dowodem, jakim urzędnikami pracuje państwo, jeśli uważa się za konieczne dawać recepty na wszystko. Ale czy wydanie takich wskazówek choćby najdoskonalszych ulepszy sposób załatwienia spraw w naszych urzędach? Absolutnie nie. Urzędnika inteligentnego i doświadczonego skrępuje się tylko w jego własnych wypróbowanych metodach, zdążających najprostszą drogą do celu w każdej sprawie osobno; a urzędnik słaby będzie musiał oprócz trudnego dla niego problemu najlepszego załatwienia sprawy według skomplikowanych ustaw i rozporządzeń wykonawczych, studiować jeszcze i przystosowywać do sprawy przepisy formalistyczne.

Co z tego wyjdzie? To, co sprawdziło już niestety w różnych dziedzinach, gdzie zajmuje się ludźmi mało inteligentnych, że urzędnik taki wykona tylko formalności, a samej sprawy nie załatwi. Wiadome są np. wypadki, że policjant, wezwany do wyśledzenia złodzieja według świeżych jeszcze śladów, tracił naj-

lepszy czas na spisywaniu przed docho-
dzeniami długich protokołów z doniesi-
cieniem, aby było „po formie”, bo przy in-
spekcjach przedewszystkiem za brak tej
formy pociągano go do odpowiedzialno-
ści.

Rozumiemy dobrze, że komisja nie
myśli o wprowadzaniu formalizmu, lecz
chciałaby właśnie uprościć urzędowanie,
ale narzucanie obowiązujących konkret-
nych metod pracy, choćby najogólniej-
szych, zawsze prowadzi do formalistyk.
Jeśli jest urzędnik inteligentny, wzorów
mu tych nie potrzeba; jeśli nieinteligent-
ny, nie pomogą mu one, tylko go zbala-
mują. Kto z natury jest biurokrata z
najogólniejszej wskazówki, robi sobie
kanon, kto chce najprędzej i najlepiej
sprawę załatwić, będzie zawsze się sta-
rał wykreślić od zastosowania narzuc-
nych norm, które go krępują.

I jeszcze jedno. Kto u nas obecnie
głównie jest propagatorem nowych
modnych haseł i kto je próbuje w czyn
wprowadzać? Z małemi wyjątkami dy-
lektant, powołany na jakieś wyższe stano-
wisko, bez gruntownej znajomości rze-
czy, bez praktyki, bez doświadczenia.
N. p. inżynier, oficer lub człowiek bez
żadnego gruntownego wykształcenia,
który dopiero co obejmuje stanowisko
prawno-administracyjne, uważa się za
powołanego do reform, wszystko, co by-
ło przedtem, uważa za nieudolność i nie-
dorzeczność, nie wnikając zupełnie w ra-
cję rzeczy, oparte nieraz na długolet-
nim doświadczeniu i na samej istocie
rzeczy; wydaje instrukcje i zarządzenia,
w lot orientuje się, że to i tamto jest za-
pełniające i robi zamieszanie, hamuje
prawidłową pracę, — aby — nie nie zro-
biwszy, lub nawet gruntownie skompro-
mitowawszy się, obciążyć zupełnie inne
stanowisko, albo, jeśli jest inteligentniej-
szy i poważniejszy, widząc, że tak nie
można — cofać się na całej linii. Jest to
największą klęską naszej administracji,
bo zamiast zdążyć, choćby powoli, do
stałych i coraz lepszych wzorów, znaj-
dujemy się w ciągłym zamieszaniu, co
prowadzi do coraz większego upadku
administracji.

A zatem wracamy ciągle do tego sa-
mego wniosku: istotą dobrej administra-
cji jest dobry urzędnik. Aby zaś był do-
bry, to oprócz wrodzonych zdolności i
kwalifikacji naukowej, musi przejść do-
brą szkołę, czyli przebyć dłuższą prakty-
kę i to nie na jednym stanowisku, pod
ręką dobrego szefa. Otóż najpierw
stworzyć tych dobrych szefów; zaczy-
nać musimy od góry, — tu wracamy
znowu do drugiej zasady poprzednio po-
stawionej: od góry wszystko zależy.

Co do należytej praktyki, to naj-
lepiej przeprowadzali ją w urzędach
Niemcy. W przeciwieństwie do błędów
austriackiego, gdzie z powodu osławio-
nego „Sparsystemu” i braku energii
trzymało nieraz jednego urzędnika dzie-
siatkami lat w jednym biurze, w Pru-
sach młody urzędnik administracyjny
nie tylko przez kilka lat praktykował w
coraz to innym biurze i dopiero potem

zdawał fachowy egzamin administra-
cyjny, ale przenoszono go kilkakrotnie z
niższej instancji do wyższej i odwrotnie.
Praktyka taka to wszystko, to nie arku-
sze zadrukowane instrukcjami, które po
prze czytaniu zaraz się pomieszą, ani
nawet specjalne kursy „przeszkalań”,
które dobre i konieczne były w czasie,
kiedy do urzędów musiano się brać ludzi
z ulicy, i tacy dyktanci musieli zaraz
załatwiać wszystko; kursy, które mogą
być potrzebne jako doraźne w razie za-
sadniczych reform dla zapoznania z nie-
mi, ale nie zastępują koniecznej i wszech-
stronnej praktyki. Wiemy z doświad-
czenia, że niekwalifikowany urzędnik
po przeczytaniu wielu okólników i po
odbyciu kursu, wróci do urzędu nieraz
wciąż zbalamucyony, niż był przedtem;
przedtem nie miał teorii ani „zasad” ur-
zędowania i pracował według zdrowego
rozsądku, jak umiał. Obecnie polapał
rozmaite fragmenty teorii dla niego za
trudnej, oraz garść zasad ogólnych, dla
których przetrwanie nie było i nie mo-
gło być dość czasu na kursach, ani kon-
kretnych przykładów, a potem i przy
swojem niedokształceniu kwestionuje
wszystko i traci czas na kombinacje dla
niego za trudne. Zresztą patrzymy się
na prywatne instytucje, te rzadko urza-
dzają kursy, ale mają doskonałych pra-
cowników, których wyrobiła wszech-
stronna praktyka pod zdolnymi szefa-
mi.

Co jeszcze wpływa na złą sprawność
urzędników i zle załatwianie spraw pu-
blicznych? Nadmiar nowych ustaw i
rozporządzeń, niemożliwa do opanowa-
nia i ciągła ich zmiana, częsta ich niez-
ciowość, która jest powodem niewpro-
wadzania ich w życie, niepewność sto-
sowania ich oraz możliwości dalszej ich
zmiany, wreszcie sprzeczność ich i nie-
doskonałość, wywołująca ciągle wątpli-
wości i spory przy zbyt powolnym i nie-
dostatecznym orzecznictwie Najwyższe-
go Trybunału Administracyjnego.

Kończę. Usiłowania naprawy i ulep-
szenia administracji w drodze teore-
tycznych rozważań metod pracy, wyda-
nie potrzebnych instrukcji, kształcenie
urzędników itp. są uznania godne i mo-
gą mieć doniosłe znaczenie. Ustalenie
podziału administracyjnego państwa,
rozwiązanie kwestji dekoncentracji o-
raz ustalenie kompetencji urzędów obok
innych jeszcze wielu zasadniczych kwe-
styj nierozwiązanych, jak ustroj samo-
rządu terytorjalnego, zasady wewnętrz-
nej polityki państwowej itp., są osobne
dla siebie, ważnymi i palącymi kwe-
stjami. Jeśli chodzi jednak o „uspra-
wienie” administracji, to najlepsze roz-
wiązanie bardzo trudnych zresztą tych
kwestyj nie wprowadzi w państwie po-
rządku, jeśli nie rozwiążemy dwu istot-
nych czynników tego problemu: celo-
wych i jasnych ustaw i dobrych stałych
urzędników na właściwych stanowi-
skach, poczynając od góry do dołu, prze-
dewszystkiem zaś narazie u góry.

Peritus.

Dokoła wyborów do rad miejskich

Trzy listy w Żninie

Żnin, we wrześniu.

Złożono tu 3 listy wyborcze — i to:
„Blok Pracujących” (P. P. S.) z
czołowym kandydatem Marcelim Bra-
ciszewskim;

2) „Polskiego Bloku Demokratycz-
nego” (ciszakowcy) z czołowym kandy-
datem Józefem Borkowskim;

3) „Lista Narodowo-Gospodarcza”
z czołowym kandydatem dr. Jarosła-
wem Jęczyńskim. Na liście tej, która
nosi nr. 3, reprezentowane są wszyst-
kie sfery naszego miasta. Na nią też
winni głosować wszyscy obywatele,
którym rozwój Żnina leży na sercu.

W. H.

Także w Czarnkowie „sanacja” spo-
wodowała rozbięcie frontu polskiego

Czarnków, we wrześniu.

W związku z nadchodzącymi wy-
borami do rady miejskiej zwołano
kilkakrotnie zebrania miejscowego
komitetu towarzystw delegatów i oby-
watelstwa do lokalu p. Bruksa. Na ze-
braniach wysunięto projekt przysta-
pienia do wyborów miejskich z jedną
wspólną listą obywatelską co tutaj na
granicy ze względu na dość znaczną
liczbę Niemców i Żydów byłoby bar-
dzo pożyteczne. Projekt ten mimo usil-
nych starań komitetu obywatelskiego
uległ rozbięciu tylko wskutek intryg
pewnej jednostki z obozu „sanacyjne-
go”. Dnia 9 bm. zwołał komitet oby-
watelski ponowne zebranie celem zła-
godzenia sporu i wystąpienia tylko z
jedną listą. Wszelkie jednak starania
w tym kierunku spełziły na niczem
wskutek stanowiska „sanatorów”.

W rezultacie wpłynęły cztery listy,
a mianowicie: nr. 1 „bloku” p. Łapiń-
skiego („sanacja” z pod znaku 21-ki),
nr. 2 N. P. R. z p. Nowakiem na czele,
nr. 3. Lista Obywatelska z p. Dobkiem,
nr. 4 lista niemiecka z p. Fabianem na
czele.

Spółeczeństwo miejscowe potępia
postępek pewnych jednostek, które za-
klóciły spokojną i rzetelną dyskusję
komitetu obywatelskiego i rozbiły
piękny projekt złożenia tylko jednej
listy. Wysunięcie aż czterech list wy-
borczych na ledwie pięcioletnie
miasteczko na granicy, — to prawdzi-
we rozbiecie. Miejmy nadzieję, że przy
wyborach zwycięży zdrowy instynkt
obywatelski i że ogół mieszkańców
odda swe głosy na listę obywatelską,
narodową nr. 3.

Z opery

Premjera „Pana Twardowskiego”
L. Różyckiego

(Dokończenie)

Fabula, a w dużej części i treść
muzyczna „Pana Twardowskiego” o-
piera się na folklorze polskim, reali-
zacja sceniczna również — w całości
zatem byłaby to u nas pierwsza, na
większą skalę próba budowania więk-
szej formy scenicznej na folklorze.

W mniejszym zakresie próby takie
czyniono już wielokrotnie, nie dają
one jednak poważniejszego rezultatu
i w dalszym ciągu to rozległe a uro-
dzajne pole leży prawie niekniętym.
A kwestji nie ulega, że bogate złoże
polskiego folkloru muzycznego, nale-

Lon Chaney

ukaze się
w potężnym dramacie

Na Zachód od Zanzibaru

w Kinie Apollo

PW 58 1-37,55

życie eksploatowane mogą dać nie-
zwykle piękne rezultaty, kryją bo-
wiem w sobie wiele silnych pierwiast-
ków twórczych o wysoce odrębnej i
wybujałej skali i dynamice uczuciowej
a także oryginalnych elementach for-
mo - twórczych — należy je tylko na
wierzach wydobyć i umiejętnie wyko-
rzystać.

Zagadnienie polskiego stylu mu-
zycznego (którego rdzeń stanowić mu-
si niedostatecznie jeszcze u nas doce-
niany folklor polski) sprowadzać zwy-
kliśmy jeszcze ciągle do naiwnej u-
proszczonej formuły rytmicznej kra-
kowiaka lub tęsknej melodii pastusz-
ki. Czasem kompozytor ułoży na for-
tepian lub chór jakąś popularną pio-
senkę ludową a skrzypek zagra na
estrady kujawiaka i na tem się koń-
czy cała polskość naszej muzyki. Jest
to bezwzględnie, bardzo rodzime, ale
też i bardzo zaściankowe. A tymcza-
sem przykład Chopina i Strawińskiego
wskazuje jaskrawo na to, że może
być forma muzyczna, budująca swe
kształty na wzorach ludowych.

W ostatnich czasach jednak wi-
doczne są u nas wysiłki tworzenia
własnego stylu muzycznego, w oparciu
o folklor. „Pan Twardowski” jest zda-
je się pierwszym tego rodzaju dzie-
łem w odródnionej Polsce, ale dopiero
Szymanowski i Maklakiewicz w swych
baletach góralskich podeszli do tego
zagadnienia wyraźnie od strony twór-
czej, a nie tylko mechanicznej, jak to
się zwykle dotąd praktykowało.
(Szczytem „polskości” było użycie w
utworze melodii ludowej in crudo,
mniej lub więcej zrecznie i „oryginal-
nie” szarmonizowanej!)

Muzyka „Pana Twardowskiego” po-
stępująca się w większej części tema-
tyką ludową (strony, gdzie autor ope-
ruje własną inwencją są znacznie
słabsze), należy jednak do typu ludo-
wości mechanicznej i z tej przyczyny
nie wnosi żadnych ożywczych ani za-
plodniających prądów. Jest ona
wprawdzie o wiele wartościowsza od
tego, co się w tym stylu, u nas dotych-
czas robiło, odznacza się wybitną
barwnością i lotnością układu, świet-
nymi fragmentami, a głównie kapital-
ną instrumentacją, która fascynuje
i uderza bogactwem kolorytu, (nie do
darowania jest brak celesty w naszej
orkiestrze; w instrumentacji „Pana
Twardowskiego” odgrywa ona b. waż-
ną rolę, a zastępowanie jej pianinem
psuje tylko cały koloryt) — lecz brak
jej jednak tego, co stanowi o trwałości
dzieła na dłuższą metę: wyrażnej idei
przewodnej i zwartości formy.

Muzyka ta, dzięki swej barwności
i wirtuozerji tworzy znakomite tło do
błyskotliwej akcji scenicznej, w ode-
rwnianiu jednak od niej traci na uroku
i samodzielności. Stosunek jej do te-
matów ludowych (obficie wplątanych)
jest powierzchowny i — jak już zazna-
czyłem — czysto mechaniczny. Moty-
wy są nierozwinięte, nieprzetrawione,
a służą jedynie do zewnętrznego za-
barwienia i dlatego szybko mogą
zblaknąć. Oczywiście, że przykładamy
do „Pana Twardowskiego” miarę in-
ną, niż do dzieł, których odporność na
czas ogranicza się do kilku lub kilku-
nastu przedstawień. Zdajemy sobie
sprawę, że dzieło Różyckiego ostoi się
na scenie jeszcze nie jeden rok i jeśli
podchodzimy doń krytycznie, to tylko
ze względu na pewne niewspółmierno-
ści, jakie zachodzą u autora w skali
jego natężenia twórczego pomiędzy
okresem „Bolesława Śmiałego” np. a
okresem „Pana Twardowskiego”.

Przekonani zresztą jesteśmy, że
sąd ten nie wpłynie zupełnie na inten-
sowność powodzenia dzieła u nas,
(którego mu szczerze życzymy), przy-
całej bowiem fragmentaryczności wy-
bija się ono tyloma rzadkościami u nas
zaletami, że cieszyć się tylko możemy,
że zostało wreszcie zrealizowane i że
ma zapewniony długi żywot na naszej
scenie.

St. Wiechowicz.

DEFICYT HANDLOWY
MOŻE KAŻDY Z NAS ZWALCZAĆ
KUPUJĄC TOWARY KRAJOWE

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Blogosławieństwo Ojca św.

dla X. Zjazdu Katolickiego w Poznaniu

Na ręce J. E. ks. kard. Hlonda nadszedł z Stolicy Apostolskiej następujący telegram:

Città del Vaticano, dnia 11 września 1929 r.

Kardynał Prymas Hlond — Poznań.

Jego Świątobliwość Ojciec święty przyjął z wielkim zadowoleniem wyrazy hołdu i życzenia synowskie, przesłane Mu ze Zjazdu Katolickiego Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej. Pragnąc, by Ojczyzna Wasza rosła dalej w duchu chrześcijańskim w pomyślność i potęgę, zasłał Wam z głębi serca Swe blogosławieństwo.

(—) P. Kardynał Gasparri.

Zapominalscy w podróży

Wysiadają z pociągu w jednym bucie

Wprost trudno pojąć, do jakich granic dochodzi ludzkie roztargnienie, zwłaszcza wśród podróżnych. Kolejowe biuro znalezionych przedmiotów staje się z powodu tego roztargnienia podróżnych prawdziwym muzeum kuriozów. Cóż bowiem powiedzieć o takich, znalezionych w poczekalni lub w wagonie przedmiotach, jak pozostawiona przez zapomnienie szabla oficerska, lub lewy bucik, lub sztuczna szczeka? A nie mija dzień, aby służba kolejowa podobnych przedmiotów nie znajdowała, o których przecież można by sądzić, że są podróżnemu każdej chwili niezbędne.

Oczywiście większa część znalezionych przedmiotów, to zwykłe zguby powszednich przyborów podróżnych, pozostawionych wskutek zapomnienia, najczęściej przez panie, które naturalnie biją rekord w roztargnieniu przed męską połową rodzaju ludzkiego. A więc największy kontyngent zgub to torebki, walizki, nesesery, parasole, szale, płaszcze, poduszki, nakrycia głowy, kalosze, części odzieży i bielizny i t. p., dalej laski, okulary, papierosnice, portfele, a także prowianty i laski, nieraz także spirytualje. Niestety nie każda taka zguba podnosi służbę kolejową; obławiają się niemi nieraz pospolici złodzieje, wyszukując koniunkturę wytworzoną przez Zapominalskich.

Przyczyną tego zapomniania pakunków i t. p. jest najczęściej zmęczenie podróżnych; nierazko także pozostawia się cenne przedmioty w przedziale wśród serdecznego witania się z rodziną i znajomymi, których się już podczas dojazdu pociągu wypatrywało na peronie przez okna wagonu.

Kolejowy magazyn znalezionych przedmiotów jest obecnie dosłownie zapchany różnymi sprzętami, a prowadzony skrupulatnie rejestr wprost od nich pęka. Każdy przedmiot otrzymuje swój numer bieżący, poczem wędruje do arsenału, gdzie pozostaje przez 3 miesiące. O ile do tego czasu nikt się nie zgłosi po swą własność, wówczas dany przedmiot zostaje wystawiony na licytację. Taka licytacja ściąga zwykle wiele osób, szczególnie z pośród kolejarzy. Nieraz zdarza się tam prawdziwa okazja korzystnego kupna. Najczęściej jednak zguby wracają w krótkim czasie do prawowitego właściciela. (z)

Z „Księgi ognia”

Znowu poszło z dymem kilkanaście nieruchomości

Pożary stały się w ostatnim czasie wprost klęską społeczną. Codziennie napływają do nas doniesienia z różnych stron, o katastrofalnych stratach, spowodowanych przez ogień.

W majątności Szewce w powiecie grodziskim powstał pożar w domu robotniczym, zamieszkałym przez 12 rodzin. Spalił się cały dom, jak również przyległy chlew. Ogień spowodowany został nieostrożnością. Żona robotnika Marja Perzowa, wymiatała wiechę resztki palącego się popiołu i ognia z piekarnika. Napelniona iskrami wiechę Perzowa położyła na dachu smolowym szopy, znajdującej się w pobliżu mieszkania i tak wzniciła pożar.

W Strzyżewie w powiecie mogileńskim od uderzenia piorunu spaliły się 10. bm. stodoła i chlew oraz narzędzia rolnicze własność p. Adolfa Obsta. Straty wynoszą około 10 tys. zł.

W Kwiecieńszewie w pow. mogileńskim od iskrów ulatniających się z ko-

mina, w czasie palenia w piecu do chleba, zapalił się dom robotniczy w zabudowaniach rolnika Kazimierza Górczyńskiego i spalił się doszczętnie. Straty wynoszą około 5 tys. zł. — W Mogilnie wybuchł pożar w zabudowaniach p. Maksymiliana Minikowskiego, który stłumiła w zarodku miejscowa straż pożarna.

W nocy na 12. b. m. spalił się dach suszarni chmielu w Posadowie w pow. nowotomyskim własność hr. Stanisława Łąckiego. Poza konstrukcją dachu spaliło się około 100 ctr. suszonego chmielu. Przyczyną pożaru była wadliwość w budowie pieca suszarni. Powstałe straty ocenia się na około 90 tys. zł.

Z nieustalonej przyczyny wybuchł pożar w zabudowaniach p. Roberta Gerlicha w Sarnowie w pow. rawickim. Spalił się dach nad piekarnią, oraz pomieszczone tam zapasy siana i owsa, łącznej wartości około 3 tys. złotych.

W Kaliszanach w pow. wągrowieckim z nieustalonej przyczyny spaliło się w mieszkaniu nauczyciela miejscowego p. Stanisława Okonka urządzenie domowe i większa ilość garderoby i bielizna. Łączne straty ocenia się na około 5 tys. zł.

W tych dniach też zapalił się las przy drodze publicznej między Janowcem a Gólką, należącym do rejonu lasów państwowych w Łopienicy. Spaliło się około 6 ha zagajnika i podszycie lasu. Straty ocenia się na około 1.500 zł. Jest podejrzenie, że ogień spowodował nieostrożny przechodzień porzucając niedopałka papierosa.

Wiekoszów. Spowodowany ulatnianiem się iskrów z komina w czasie opalania pieca do chleba, powstał w Czewujewie w pow. żnińskim w zabudowaniach rolnika Bertolda Potra. Spaliły się dwa chlewy i różne narzędzia rolnicze łącznej wartości 11.500 zł.

W Podrzewiu w pow. szamotulskim spalił się dach domu mieszkalnego u rolnika Przybylskiego i szopa w zabudowaniach Franciszka Pylaka. Jak się okazało ogień spowodował 6-letni syn Pylaka Władysław, bawiąc się z zapalnikami w pobliżu szopy. (k)

Kurjer Poznański

Adresy gości P.W.K.

Publikowanie adresów

celem odnalezienia się przybywających

— patrz wydanie poranne —

Jutrzejsze regaty

Dziesięć interesujących biegów, w tem także pań

Trzydzieści tysięcy widzów zebrało się w Brdysiu na regatach o mistrzostwo Europy, aby ujrzeć załogi polskie w walce z reprezentantami innych narodów. Na ogółem 7 biegów, załogi klubów poznańskich reprezentowały nasze barwy narodowe aż w 4 biegach, wywiązując się z zadania wspaniale. Jutro będziemy mieli sposobność ujrzeć naszych mistrzów w akcji na regatach na Warcie, które rozpoczyna się o godz. 14.30. Organizatorzy przygotowali wszystko do najdrobniejszych szczegółów, zaś w ostatnich dniach na Warcie panowało życie bardzo ożywione, gdyż wszystkie załogi ostro trenowały.

Program regat jutrzejszych przewiduje aż 10 biegów, z których najciekawszym będzie niewątpliwie bieg czwórki o mistrzostwo miasta Poznania oraz wspaniałą nagrodę znanego propagatora sportu wioślarskiego, p. Fr. Budzyńskiego, który z okazji jubileuszu 25-letniego istnienia Klubu Wioślarskiego 1904, ofiarował cenną nagrodę. Bieg ten rozegrany zostanie o godz. 15.10. Do walki staną załogi K. W. 04 i P. T. W. Tryton.

O godz. 16.10 odbędzie się bieg pań, czwórki półwioślarskich, do którego staną dwie załogi Pozn. Klubu Wioślarskiego. Ja wiadomo, także nasze panie, mimo dopiero rocznego istnienia klubu, mają już kilka pięknych sukcesów poza sobą, bijąc na regatach w Bydgoszczy Bydg. K. Wiośl. oraz Warsz. K. Wiośl.

Wreszcie jako ostatni bieg odbędzie się o godz. 17.30 bieg ósemek. Staną do niego dwie załogi K. W. 04, pomiędzy niemi bezkonkurencyjna w Polsce ósemka mistrzowska, która z powodze-

niem reprezentowała Polskę na regatach o mistrzostwo Europy. Do biegu tego fundował jubileuszową nagrodę prezes P. T. W. p. Radwan.

Zainteresowanie regatami jest ogromne. Należy przypuszczać, że przybędą tłumy publiczności. Zachęci to naszych wioślarzy do dalszych wysiłków, by do wspaniałych sukcesów, które w roku bieżący mimo tak niekorzystnych warunków wodnych, odnieśli, dołączyć nowe.

KALENDARZYK

Sobota, 14 września 1929.

Słońce: wschód 5.25; — zachód 18.12; — długość dnia 12 godz 47 m

Księżyc: wschód 17.09 — zachód —; po pierwszej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 15 st. C., pochmurno, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 25 st. C., najniższa + 10 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań In. spekcji dróg wodnych — 0,11 metrów. Kal. rz.-kat.: Podw. Św. Krzyża; jutro Nikodem

Kal. słow.: Ziemiomysł Bl.; jutro Budzi mił.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18 — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75 — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.

Lazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego nr. 26. — Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72.

Wilda: Apteka „Fortuna”, ulica Górna Wilda 96.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

Informacyi o przystankach i odjeździe autobusów udziela sekretariat Związku Przedsiębiorstw Autobusowych przy ulicy Kantaka nr. 1 w godzinach od 9 do 1 i od 15 do 18 (Telefon 33-39).

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Z Sekcji Kolonjalnej Ligi Morskiej i Rzeźnej. Roczne walne zebranie odbędzie się 16. bm. o godz. 20 w lokalu „Pod Strzechą” przy pl. Wolności 7. Sympatycy sekcji mile widziani.

KRONIKA FILMOWA

— „Chrystus zwyciężył”. Wspaniały film społeczno-religijny p. t. „Agonia Jeruzolimy” (czyli „Chrystus zwyciężył”) ukazywać się będzie przez trzy dni na ekranie Domu Katolickiego na Śródcie i to: w sobotę, 14 bm. o godz. 19, w niedzielę, 15 bm. o godz. 16, 18 i 20 i w poniedziałek, 16 bm. o godz. 19. Czysty dochód z tych przedstawień przeznaczony jest na nowe dzwony dla kościoła św. Małgorzaty na Śródcie, który podczas wojny pozbawiony został dzwonów przez Niemców. Bilety wcześniej nabywać można w biurze parafii archikatedralnej od godz. 11—13.

— Kino dzielnicowe na Lazarzu. Dziś popołudniu odbędzie się w kinie „Bajka” na Lazarzu uroczyste przedstawienie z okazji przejścia tego kina przez znanego w Polsce, a zwłaszcza na kresach zachodnich, przemysłowca filmowego, p. Władysława Dworakowskiego. Nazwisko jego daje nam gwarancję, że kino „Bajka” stanie obecnie na właściwym wyżynie i w całej pełni odpowie wymaganiom dzielnicowego kina.

PODZIĘKOWANIA

— Komitet X. Zjazdu Katolickiego w Poznaniu składa serdeczne podziękowanie tym wszystkim, którzy swą bezinteresowną, ofiarną pracą przyczynili się do uświetnienia X. Zjazdu Katolickiego, a mianowicie do przeprowadzenia technicznej jego strony. Specjalne podziękowanie wyrażamy komisji pochodzącej pp. Jęczkowiakowi i Bujakiewiczowi. Sodalicy uczniowi i młodzieży kupieckiej za zorganizowanie i prowadzenie Biura Informacyjnego. Zw. Młodych Polek za gorliwą pomoc w rozpraszaniu oznak i programów Zjazdu. Prasie składamy serdeczne podziękowanie za życzliwe podawanie komunikatów o X. Zjeździe Katolickim; również dziękujemy za przesłane telegramy z życzeniami.

— Zbiórka na rzecz pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa przyniosła 12 883,25 zł. Komitet budowy pomnika składa serdeczne podziękowanie wszystkim ofiarodawcom oraz współpracownikom podczas zbiórki, którzy tak licznie i chętnie swą pracę na ten cel ofiarowali; również 58 pułk. piechoty Wlkp. za przysłanie orkiestry na nabożeństwo. Radjostacji Poznańskiej za bezinteresowne ustawienie mikrofonu, p. budownicznemu Straussowi za bezpłatne wykonanie namiotu do ołtarza, p. Fr. Wilczyńskiemu za bezpłatne przewózki.

— Katolicki Związek Polek wyraża serdeczne podziękowanie pp. Rajewskim,

Przy bólach lub zawrotach głowy, szumie w uszach, bezsenności, złemu pocuciu, pobudzeniu, należy natychmiast zastosować wypróbowany przy tych dolegliwościach środek, wodę gorzką Franciszka Józefa. Sprawozdania naczelników lekarzy zakładów leczniczych dla chorób żołądka i kiszek stwierdzają nadzwyczajną skuteczność naturalnej wody Franciszka Józefa, jako środka przeczyszczającego. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 3877

właścicielom restauracji „Belweder” za ich uprzejmość, okazaną w sprawie organizacji rautu na Ogólnopolskim Zjeździe Katolickich Związków Polek oraz staranne przygotowanie obiadów dla wycieczek na zjazd ten przybyłych.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Państwowa Uczelnia im. Dąbrów. ki rozpoczyna naukę 16. bm. o godz. 8.

— Komendant Przysposobienia Wojskowego na m. Poznań zawiadamia, że zapisy do oddziałów p. w. na nowy rok szkolny przyjmuje kancelaria p. w. przy 58 p. piechoty, ul. Bukowska, pokój 76, codziennie od godz. 9—14. Cwiczenia rozpoczyna się dnia 1 października. Do oddziałów wstępować może młodzież od lat 16.

— Autobusy P. K. E. a wyścigi konne. W dniach 15, 19, 22, 26 i 29 bm. od godz. 13 do 19 kursować będzie autobus z powodu wyścigów konnych od końcowego przystanku Ogród Botaniczny do Ławicy i z powrotem; w czasie tym autobus nie będzie kursował pomiędzy ul. Polną a pl. Sapieżyńskim.

— Kłeska pożarów. W nocy na 13. bm. powstał z nieustalonej dotąd przyczyny pożar w majątku Dzierżno pod Brodnicą. Spłonęła stodoła dominjalna wraz z żniwem i zapasami paszy. Straty są poważne. Ub niedzieli wieczorem, gdy tamtejsze kółko rolnicze urządzało swą doroczną zabawę, wybuchł w zabudowaniu właściciela Kufia w Przysiersku pożar, który zniszczył stodołę długości 30 mtr. wraz z żniwem. Przypuszczalnie ogień został podłożony. Podczas młocenia zboża spłonęło doszczętnie całe zabudowanie właścicieli Frązów w Sosnowcu pod Chelmnem. Straty wynoszą przeszło 100 000 zł. Pożar powstał od iskrów z lokomobili. W Łąkoszu spaliła się stodoła wraz z żniwem i stajnią gospodarza Bauera. W płomieniach zginął koń, kilka świń i martwy inwentarz. Straty wynoszą około 25 tys. zł. (z.)

— Tow. Panien „Oświata” w parafii Serca Jezusowego na Jeżycach obchodzi dwudziestolecie swego istnienia. Z okazji tej rocznicy jutro, w niedzielę, odbędzie się uroczysty obchód. O godz. 8.30 na intencję Stowarzyszenia odbędzie się uroczyste nabożeństwo w kościele Serca Pana Jezusa na Jeżycach, a popołudniu o godz. 17 uroczyste zebranie w sali Domu Królowej Jadwigi, na którego program złożą się sprawozdania z czynności towarzystwa, odznaczenie jubilatów i zasłużonych członkin oraz śpiewy, deklamacje itp. (k.)

— Komunikacja telefoniczna z Mediolanem, Turynem i Genuą. Od 15. bm. wprowadza się komunikację telefoniczną pomiędzy Poznaniem, Bydgoszczą, Gdynią, Katowicami i Łodzią z jednej strony, a Milano, Torino i Genova z drugiej strony za pośrednictwem Berlina. Opłata za trzyminutową rozmowę zwykłą w relacjach z Milano wynosi 12 fr. 10 cent., w relacjach z Torino i Genova 13 fr. 60 cent. Należytość przelicza się na złote polskie według ekwiwalentu, obowiązującego w danym dniu dla złotego polskiego i franka szwajcarskiego. (Obecnie 1 fr. = 1.80 zł). Dopuszcza się rozmowy zwykłe, pilne, wezwania do rozmówcy i uprzedzenia o rozmowie przez całą dobę, natomiast rozmowy abonamentowe tylko w godzinach słabego ruchu. Okres słabego ruchu określa się od godz. 21—8. Bliższych informacyj udziela Urząd Telegraficzny w Poznaniu przy ul. Pocztowej (nr. telefonu 5707 i 5709).

KRONIKA MIEJSCOWA

— Z Komendy Straży Pożarnej otrzymujemy doniesienie, że akcja ratunkowa przy pożarze fabryki „Samolot” kierował nie ogniomistrz p. Martin. Jak mylnie podano, lecz komendant Straży Pożarnej, p. J. Kiedacz, który przybył na miejsce jeszcze przed wozami strażackimi w tym celu, aby rozemrzeć się w sytuacji i stwierdzić, skąd najlepiej pobierać wodę do gaszenia ognia.

— Jedna z większych wygranych loterii państwowej, mianowicie 100 000 zł. padła w obecnym ciągnięciu na nr. 116 815 sprzedany w tut. kolekturze p. Fr. Zygarłowskiego (ul. 27 Grudnia, narożnik ul. Gwarnej). Szczęśliwy los jest własnością

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Milość bez grosza”.
Bajka: „Tempo — tempo”.
Casino: „Szofer jasnie pa”.
Colosseum: „Kawalerowie nocy”.
Edison: „Prywatne życie pięknej Heleny”.
Kapitol: „Błękitny walc”.
Metropolis: „Dama w szkarłacie”.
Odeon: „Zuzia saksofonistka”.
Renaissance: „Z dymem pożarów”.
Słońce: „Robert i Bertrand”.
Stylowe: „Najparadniejsza parada”.
Wilsona: „Dziewczę z huśtawką”.

trojga osób, z których jedna posiada polowę, a dwie po ćwiartce.

KRONIKA POLICYJNA

— **Występ nożowca.** Tomalka Władysław, szofer, zam. przy ul. Kraszewskiego 30, zadał uraz cielnym Dolatkowskiemu Kazimierzowi, zam. przy ul. Mylniej, przez kilkakrotne pchnięcie nożem. Pogotowie Ratunkowe odstawiło poranionego do szpitala miejskiego, gdzie podczas operacji zmarł. (z.)

— **Skradli a następnie porzucili.** Dn. 13 bm. przyprowadził patrol policyjny do Komisariatu V. P. P. ręczny wózek, na którym znajdowały się dwa kosze z wielką ilością wódek w butelkach oraz papierosów. Przedmioty te porzucili nieznani osobnicy, którzy, jadąc wózkami ul. Warszawską, na widok zbliżającego się posterunku zbiegli. Wódki i papierosy, jak się okazało, pochodzą z kradzieży na szkodę restauratora Furmanowicza przy ul. Kościelnej 51. (z.)

— **Kradzieże i włamania.** Na dworcu w Poznaniu skradziono p. Sarowemu Maksymilianowi, zam. przy ul. Grunwaldzkiej 49, 700 mk. niem. — P. Karin Jadwiga, zam. na Zawadach, skradziono wózek ręczny. — Z mieszkania p. Kwintkiewicza Leona przy ul. Traugutta 10, skradziono ubranie, zegarek i portfel. — Do składu cukierków p. Klapczyńskiego Andrzeja przy Włach Zygmunta Starego włamali się złodzieje i skradli gramofon, 20 płyt, 5 obrusów białych i około 50 złotych gotówki. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Pożar w „Barwie” w Mosinie.** W piątek o godz. 21 wybuchł z nieustalonej dotąd przyczyny pożar w zakładach „Barwa”, należących do p. Kalamajskiego. Ogień objął dach jednego z zabudowań, pokrytego papą. Wskutek natychmiastowej akcji ratowniczej miejscowej straży pożarnej, jak również odpowiedniej interwencji policji, która w komplecie była na miejscu, uniemożliwiono przerzucenie się ognia na pobliskie zabudowania i opanowano go w zarodku. Spalił się jedynie dach, wskutek czego straty są niewielkie. (sc.)

— **Samobójstwo przez powieszenie** popełnił w Piaskach w powiecie gnieźnieńskim 80-letni gospodarz Jan Śliwiński. Przyczyną rozpaczliwego kroku nie są znane. (k.)

— **Samochód rozbił się** na szosie między Niekłą a Wrześnią, w pobliżu Zasutowa w powiecie średzkim. Powodem katastrofy miało być uszkodzenie steru. Samochodem, rejestrowanym w Anglii, kierował obywatel właściciel Morris Leonard z Londynu, który wyszedł z wypadku bez szwanku. Znajdujący się w samochodzie Hejnech Solem Kohn, żona jego Henoja oraz ich córka Sala Kohn zostali odstawieni do szpitala w Wrześni z powodu odniesionych porażeń. (k.)

— **Wylowiono z kanału bydgoskiego** zwłoki kobiety. Tożsamości zmarłej, jak również przyczyny śmierci nie zdołano stwierdzić. Denatka liczy około 40 lat, była ubrana w szary swetr, ciemną suknię w białe kropki, czarne pończochy, białe sportowe sandały i niebieską chustkę. (k.)

— **Aresztowano w Bydgoszczy** pod zarzutem oszustwa na sumę 30 tys. złotych 44-letniego Bolesława Szuberta, rodem z Wielkich Czapli w powiecie wąbrzeskim. Szuberta odstawiono do bydgoskiego więzienia sądowego. (k.)

— **Echa sprawy profesorów Kopińskiego i Topolnickiego.** Do Tczewa przyjechała delegacja Min. handlu i przemysłu, aby zbadać protokół afery w mieszkaniu prof. Szkoły Morskiej p. Kopińskiego, który został postrzelony przez p. Topolnickiego. Stan chorego dotychczas nie budzi żadnych obaw. Prof. Topolnicki został odesłany do Kochorowa, gdyż uznano go umysłowo chorym. (dt.)

— **Śmiałej kradzieży koni dokonano** ostatniej nocy u rolnika p. Dunajskiego w Brzuchach niedaleko Tczewa. Złodzieje włamali się do stajni i zabrali cztery najlepsze konie, siodła i różne inne rzeczy. Kradzież sposzterżono o godz. 2 w nocy, gdy p. Dunajski zamierzał jechać po akuszerkę. Poszkodowany wyznaczył nagrodę za przychwylenie złodzieja. (dt.)

— **Państw. Konserwatorium Muzyczne** nie podaje do wiadomości, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wprowadza na okres roku szkolnego 1929-30 z mocą obowiązującą od 1 bm. następujące taksy, obowiązujące uczniów Państwowych Konserwatoriów Muzycznych w Warszawie i Poznaniu z wyłączeniem uczniów klas instrumentów dętych i kontrabas: 1) Takse administracyjną wstępującą dla uczniów, wstępujących po raz pierwszy do Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Warszawie lub Poznaniu 3 zł. 2) Takse za egzamin wstępny 10 zł. 3) Takse za egzamin dyplomowy dla eksternów 100 zł. 4) Takse administracyjną roczną 30 zł.

Z WIELKOPOLSKI

— **Kórnik.** (Zakończenie żeńskiego kursu wychowania fizycznego.) Zjednoczenie Młodzieży Polskiej urządziło 3-ty godziny kurs wychowania fizycznego w Kórniku. Uczestniczkami kursu były młode Polki ze wszystkich stron kraju a nawet reprezentantki zorganizowanej młodzieży żeńskiej z Łotwy, z Warmji i Powiśla, z poza kordonu. Obóz w Kórniku zaludnił się dwustu z górą ćwiczącymi. Program kursu dostosowany był ści-

śle do nowoczesnych postulatów racjonalnego wychowania fizycznego. Obejmował on lekką atletykę, tańce ludowe i gry. Tematami codziennych wykładów i pogadek były sprawy społeczne, wychowawcze i organizacyjne. W każdą niedzielę odbywała się w obozie msza św. Kierownictwo kursu, urządzonego z pomocą wojska, spoczywało w rękach wyłącznie kobiecych. Komendę obozu kierowała p. Z. Ozdowska, instruktorkami ćwiczeń były panie z uniwersyteckiego Studium Wychowania Fizycznego. Obecnie rozjeżdżają się kursistki do swoich środowisk pracy, aby tam zużytkować nabyte wiadomości i dalej krzewić racjonalne wychowanie fizyczne wśród swoich druhien.

— **Nowy Tomyśl.** (Kradzież z włamaniem.) W tych dniach nieznani sprawcy włamali się po rozbiściu szyby do warsztatu szewskiego p. Ottona Klemkego w Strzyżewie i skradli za 300 zł obuwia. W toku dochodzeń natrafiono już na ślad złoczyńców. (k.)

— **Śmigiel.** (Włamanie do nauczycielki.) W tych dniach nieznani sprawcy wtargnęli do mieszkania p. Jadwigi Tałówny, nauczycielki w Wilkowie Polskim i skradli różne rzeczy wartości około 1000 złotych. (k.)

— **Obrzycko.** (Z życia powstańców.) Miejscowe Tow. Powstańców i Wojaków brało w ubiegłą niedzielę gremjalny udział w uroczystości poświęcenia pomnika Bohaterów Powstania Wielkopolskiego w Szamotulach z własną orkiestrą na czele, przyczynając się tem samem do uświetnienia tej wspaniałej uroczystości. — (Pielgrzymka do Lubusza.) W minioną niedzielę Tow. Robotników Polsko-Katol. urządziło pielgrzymkę na odpust do Lubusza. Rychłym rankiem wyruszyli pątnicy z pieśnią na ustach, a późnym wieczorem wracali do kościoła, gdzie pielgrzymów witał miejscowy proboszcz, ks. Dziubiński, udzielając również błogosławieństwa.

— (Nowa placówka kupiecka.) W tych dniach p. Weronika Szydłowska otworzyła skład kolonialny przy Rynku. Nowej polskiej placówce kupieckiej „Szczęść Boże”. Wszystkim obywatelom miasta przypominamy hasło: „Swoją drogę — po swoje”.

— (Osobiste.) Kuratorium Szkolne Okręgu Poznańskiego przydzieliło do tutejszej Szkoły katolickiej nową siłę nauczycielską w osobie p. Wacławy Domagałanki z Ostrowa Wlkp.

— (Odnowienie dachu.) Dach na miejscowym kościele katolickim, znacznie uszkodzony, wymaga gruntownej naprawy. Ks. prob. Dziubiński, dbając o wygląd Domu Bożego, zwraca się do wiernych parafjan z apelem o składanie datków pieniężnych na pokrycie kosztów remontu dachu kościoła. (os.)

— **Ujście.** (Z Bractwa Kurkowego.) W tegorocznym strzelaniu zniwmem tytuł króla zniwmem zdobył p. Jan Szwochert. Nagrody uzyskali przy tarczy pierwszej pp.: Gapiński Jakób, Marcinkowski Stanisław, Harwas Konrad, Witkowski Roman, Hoppe Maksymilian; przy tarczy drugiej pp.: Marcinkowski Stanisław, Hoppe Maksymilian, Harwas Konrad, Budyński Jan i Witkowski Roman. (um.)

— **Pakość.** (Jubileusz straży pożarnej.) Uroczystość 30 rocznicy istnienia miejscowej ochotniczej straży pożarnej oraz poświęcenia jej sztandaru odbędzie się dnia 22 bm. Po nabożeństwie i poświęceniu sztandaru nastąpi zebranie uroczystościowe, na którym odczyta się szczegółowe sprawozdanie z trzydziestoletniej działalności straży. Popołudniu odbędą się ćwiczenia pokazowe i zabawa.

— (Egzystencja dla mleczarza.) W Pakości istnieje tylko jedna mleczarnia i to niemiecka, od której są zależni liczni miejscowi i okoliczni rolnicy, gdyż muszą tam ze względu na wielką odległość (12 km) do innych mleczarni — mleko odstawiać. Właścicielowi mleczarni powodzi się tak dobrze, że nie raczył jeszcze zmienić napisów niemieckich na polskie. Powinien więc osiedlić się tutaj Polak i założyć mleczarnię. Poparcie ze strony dostawców mleka i konsumentów masła w przeszło czterotysięcznym mieście będzie miał zapewnione. (pli.)

— **Kępno.** (Pożary.) Od uderzenia pioruna spaliła w dniu 6 bm. w Pustkowie stodoła i obora gospodarza Goli. Następnego dnia wybuchł pożar w Grzybowie pod Kępem z niewiadomych do tychczas przyczyn, którego pastwą padły chlewy p. Długosza.

— (Statystyka ruchu naturalnego ludności.) W II kwartale br zanotowano we wszystkich urzędach stanu cywilnego w tut. powiecie 105 małżeństw; urodzeń zgłoszono 402, zgonów — 191. Nadwyżka urodzeń nad zgonami wynosi zatem 211. (ka.)

— **Margonin.** (Aresztowanie.) W Margoninie aresztowano w tych dniach poszukiwanego jako podejrzanego o kradzież Romana Żuka bez stałego miejsca zamieszkania. Żuka odstawiono do miejscowego więzienia sądowego. (k.)

— **Ryczywół.** (Z Bractwa Kurkowego.) Tutejsze Bractwo Kurkowe urządziło dnia 11 bm. strzelanie zniwne o godność króla zniwmem, którą zdobył kupiec Jakób Pakowski; pierwszym rycerzem został kupiec Stanisław Bonkel, drugim ze-

garmistrz Julian Krygier. Poza tem za dobre strzelanie otrzymali medale burmistrz Stefan Pitula i kupiec Stefan Grabuś.

— **Bydgoszcz.** (Pożary.) W Dąbrówce wybuchł pożar na polach rolnika Jana Paca. Spalił się stóg słomy. Według istniejących poszlak ogień podłożył nieznany włóczęga, nocujący w stogu. — W Bydgoszczy przy ul. 20 Stycznia 26, wybuchł pożar w szopie, w której zmagał się opał. Straż ogniowa zdołała jednak stłumić ogień, zanim powstały większe szkody.

— (Kradzieże.) W tych dniach włamano się po rozbiściu szyby do składnicy Spółdzielni Kolejowej i skradziono materiały wełniane i bieliznę, łącznej wartości około 1200 zł. — Przy ul. Grunwaldzkiej 91 włamano się do składu p. Marty Przybyłowskiej i skradziono towarów kolonialnych za kilkaset złotych. (k.)

— **Bydgoszcz.** (Aresztowania.) Przytrzymano tu poszukiwanego za napady rabunkowe 21-letniego Bolesława Rybarskiego z Bydgoszczy, w ostatnim czasie bez stałego miejsca zamieszkania. — Pod zarzutem oszustwa na szkodę firmy „Polskie Zakłady Garbarskie” w Bydgoszczy aresztowano w tych dniach Fiszela Wajnerbergera, syna Joska i Małki, rodem z Jezewa w powiecie brzezińskim, a zamieszkałego w ostatnim czasie w Bydgoszczy przy ul. Hetmańskiej 16. (k.)

Najwyższe ceny na mleko i masło

Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Poznaniu komunikuje, że najwyższe godziwe ceny za masło i mleko mogą wynosić:

1 kg masła wyborowego 7,60 zł, 1 kg masła stołowego 7,20 zł, masła wiejskiego 6,40 zł.

1 litr mleka 42 grosze, butelkowe 2 grosze na litrze drożej.

Winnych pobierania cen wyższych od wyżej wymienionych ścigać się będzie o lichwę.

SPORT

Hippika

W pierwszym dniu wyścigów konnych w Ławicy w niedzielę odbędzie się 7 gonitw w tem dwie płaskie, po dwie z przeszkodami i plotami i jedna gonitwa włościańska. Początek gonitw o godz. 14.30. Dojazd na tor specjalnym pociągami z głównego dworca o godz. 14.15 oraz autobusami z przystanku tramwajowego linii 7, 2 i 8 przy ul. Dąbrowskiego. Liczba zgłoszeń do wszystkich gonitw jest bardzo liczna a zwłaszcza w gonitwach z przeszkodami o 15. Na miejscu przygrywać będzie orkiestra wojskowa.

Piłka nożna

„Ognisko” (Włno) — „Legja” (Poznań). Zawody towarzyskie tych dwóch drużyn odbędą się w niedzielę o godz. 16 na boisku Warty. Obie drużyny zdobyły w swoim okręgu mistrzostwo kl. A, to też walka zapowiada się interesująca. O godz. 14 odbędzie się przedmecz Liga II — Legja II. Zawody urządził Legja z okazji swego pięcioletniego istnienia.

Sensacje ligowe. Jak donoszą z zupełnie pewnego źródła, odbyły się w dniu 2. 9. 29. pełne narady pomiędzy wybitnymi przedstawicielami zarządów Pogoni i Czarnych z Lwowa, oraz Polonii i Warszawianki z Warszawy i Wisły z Krakowa celem zwolnienia Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Ligi z porządku dziennym: Unieważnienie tegorocznych mistrzostw ligowych z powodu rzekomego złego funkcjonowania W. G. i D. Ligi oraz P. K. S.

Rzeczywistym powodem tych tajnych konwentyk jest jednakże rozpaczliwa sytuacja Pogoni w Lidze, ostatnie porażki Czarnych i Warszawianki oraz zagrożony tron mistrzowski Wisły.

Więc dla celów mających mało wspólnego z prawdziwym pojęciem sportu wieczeni malkotenci wobec b. P. Z. P. N. w Krakowie, a obecnie wobec Ligi nie waha się rzucać na wagę wszelkich wpływów zakulisowych aby tylko utrzymać swe stanowisko w Lidze z podeptaniem wszelkich praw słuszności i sprawiedliwości! — A jak ma się przedstawiać w tych warunkach wejście do Ligi mistrza międzyokręgowego PZPN? Czyżby znowu miała odżyć dawno pogrzebana koncepcja 14 do 16 klubów ligowych w II grupach? Byłoby to pogwałceniem wszelkich zasad statutowych oraz stanowiłoby to takie „rozwodnienie” Ligi, iż przestałaby ona być tą „ekstra klasą” piłkarską Polski.

Miejmy nadzieję, iż Zarząd PZPN dla oczyszczenia tej zatrutej atmosfery użyje bardzo radykalnych środków i przypomni komu należy, iż poza 13 klubami ligowymi jest jeszcze około 700 innych klubów, które chcą też żyć i których interesy są co najmniej równie ważne! Wszelkie zmiany należy przeprowadzać normalnie inaczej możemy przeżyć drugi rozłam, co w obecnych warunkach odbiłoby się katastrofalnie na poziomie piłkarstwa polskiego.

Pływanie

Przeszło 50 zawodników i zawodniczek startować będzie w niedzielnych zawodach

Unji przyczem trzech mistrzów: Lisewski, Richter i Antoniewicz, startować będzie tylko do prób pobicia rekordów okręgowych w sztafetach. Zawody odbędą się o godz. 15 na pływalni związkowej przy Drozde Dębińskiej, której bliskość z torem regatowym umożliwi wszystkim oglądanie najciekawszych biegów obu imprez.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w sobotę, „Pan Twardowski”. W niedzielę, 15 bm. „Polska krew” z pp. Fontanówna, Karska, Nochowicz, Polański, Sendekim i Wiśniewskim; kapelmistrz p. Eichstaedt. W trzecim akcie „polskie dotynki” w wykonaniu zespołu baletowego. W poniedziałek, 16 bm. „Pan Twardowski” z pp. Jedyńska, Grabińska, Maślankiewicz, Sienkiewicz, Włodarczyk, Statkiewiczem, Chrzanowskim, Henryckim, Sawickim i in., przy pulpicie dyr. Wojciechowski. We wtorek, 17 bm. „Pan Twardowski”. W środę, 18 bm. „Zygmunt August” z p. Perkowiczem w partii tytułowej.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś i jutro świetna krotkoczwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia” w doskonałym wykonaniu całego zespołu. Na ostatnich przedstawieniach „Maman do wzięcia” wszystkie bilety były wyprzedane, a bardzo dużo publiczności odeszło od kasy, nie dostawszy biletów.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś i dni następnych „Panienka z dancingu” z gościnnym występem znakomitego Antoniego Fertnera, którego publiczność przyjmuje gorącymi oklaskami i huraganami śmiechu. Resztę obsady tworzą pp. Cieszkowska (rola tytułowa), Czarna, Peszyńska, Gruszecka, Zeromska, Mazanek, Bystrzyński, Chmurkowski, Sokołowski, Płonka-Fischer, Smoczyński, Stróżewski, Szarski i Tylczyński.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19 ej min. 15, wielka rewja p. t. „Kulig” o godz. 22 min. 15. pełna humoru „Jazda na Wystawę”. 120 osób na scenie — 800 kostiumów. Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygarskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27 Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1586

Inauguracja sezonu koncertowego.

ADA SARI, bezspornie jedna z najświetniejszych śpiewaczek świata przybędzie niebawem do Poznania i wystąpi jedyny raz w naszym mieście na Inaugurację sezonu koncertowego w niedzielę, dnia 22 września b. r. w Auli Uniwersyteckiej. Znakomita nasza artystka, która cieszy się wielką sławą na obu półkulach świata — tym razem wykona program dotychczas w Poznaniu jeszcze nieznany, obejmujący szereg najpiękniejszych aryj operowych i pieśni. ADA SARI jest fenomenalnym zjawiskiem i każdorazowe zjawienie się jej na estradzie koncertowej — to nowy tryumf znakomitej artystki. Po koncercie ADY SARI w Chicago sprawozdawca muzyczny „Sunay Sentinel” pisał między innymi następująco: „Chicago podejmowało wczoraj u siebie Adę Sari. Występ jej poprzedziła sława zdobyta w całej Europie. Szliśmy wszyscy na koncert jej, jak najlepiej usposobieni dla artystki. Nikt z nas nie marzył jednak o tem, że będziemy mieli możność słyszeć jedną z najbardziej fenomenalnych śpiewaczek, jakie zjawiały się kiedykolwiek w Ameryce w okresie kilku ostatnich generacji. Głos Ady Sari wyszkolony do najwyższego punktu doskonałości, podobny jest do czarownego śpiewu słowika, zdolnego do nadzwyczajnych subtelności w wyrażaniu uczuć. Mielśmy możność podziwiać różne koloratury wielkich śpiewaczek, jak: Melba, Tetrazzini, Galli-Curci, Toti dal Monte i inne, lecz Ada Sari przewyższa dziś wszystkie najsławniejsze śpiewaczki światowe.” Ze względu na wielkie zainteresowanie, jaka sama zapowiedź koncertu ADY SARI wywołała w całym Poznaniu i wśród gości przyjezdnych na P. W. K. — uprasza się o wcześniejsze zakupowanie biletów, które są już do nabycia w składzie cygar p. Szejnbrowskiego, ul. Gwarna 20. Tel. 56-38. zw 18 903

Teatr Wielki

DZIŚ — „Pan Twardowski”, Ludomira Różyckiego.

Niedziela, 15. 9. „Polska krew”, Oskara Nedhala

Poniedziałek, 16. 9. „Pan Twardowski”, Różyckiego.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”.

Niedziela, 15. 9. „Maman do wzięcia”.

Poniedziałek, 16. 9. „Maman do wzięcia”.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Panienka z dancingu” gościnnie występ Antoniego Fertnera.

Niedziela, 15. 9. „Panienka z dancingu”, występ Antoniego Fertnera.

Poniedziałek, 16. 9. „Panienka z dancingu”, występ Antoniego Fertnera.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — O godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę”.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K., Dwór Huggera, Centz, Rest. P. W. K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z NASZYCH „REGIONÓW” „POLSKIE POMORZE”

Przy badaniu pierwotnego etnicznego charakteru danego terytorium nie zawsze przychodzi nam z pomocą źródła ściśle historyczne, zwłaszcza, gdy chodzi o problem składu etnicznego w dobie przed pojawieniem się materiału źródłowego. Wówczas „sztuka” się badaniami archeologicznymi wnioskując po charakterze poszczególnych „kultur” o składzie etnicznym wytwórców danej kultury. Niewątpliwie wytwórcami garbków wszelakiego rodzaju narzuca się tu problemy, wytworzone przedewszystkiem przez czas współczesny.

Narzędziem bardziej pewnym jest materiał nazw geograficznych w głównym zrebie dotyczących zwłaszcza nazw rzek, które są starsze od najstarszych przekazów historycznych. Na tym też odcinku wreszcie stała walka między historykami różnych obozów narodowościowych. Ma się tak i z nazwami dawnej zachodniej Polski, a więc historycznego Śląska i Pomorza. Tak np. niemieckiej etymologii Śląska od germańskich Silingów przeciwstawiono ostatnio nową, zupełnie odmienną wywodzącą Śląsk od lechickiego ślęknąć, ślęknąć, tj. tyle co ciec. Momenty jednak natury politycznej przeciwstawiają się najbardziej słusznej etymologii.

W zakresie etymologii nazw Pomorza duże zasługi położył prof. M. Rudnicki z Poznania, ogłaszający rokrocznie w redagowanej przez siebie „Slavia occidentalis” uwagi na temat etymologii poszczególnych nazw, czy grup nazw na historycznym Pomorzu. Zupewnie więc słusznie redakcja „Polskiego Pomorza” powierzyła temu uczonemu opracowanie w tomie pierwszym monografii*) rozdziałów pt. „Charakterystyka językowa” i „Nazwy geograficzne”.

Historyka zainteresuje oczywiście przedewszystkiem ustęp ostatni i o nim tutaj słów parę. — Prof. Rudnicki zastanawia się najpierw nad zagadnieniem nazw geograficznych jako zażytków językowych, by później przejść szeregi nazw rzek, jezior i osad ludzkich. Wywód ten kończy ujęciem ogólnym.

W zakresie nazw rzecznych rozpoczyna od Wisły, podając etymologię Rozwadowskiego — Hanusza, Brücknera i własną, w konkluzji stwierdzając, że „nie przesadzając nawet, która z tych trzech etymologii ma za sobą najwięcej danych i której w przyszłości nauka odda pierwszeństwo, należy stwierdzić zupełnie niewątpliwie, że nazwa Wisły jest słowiańska, lechicka, polska, względnie pomorska, co w danych warunkach na jedno wychodzi”. (Rozwadowski — Hanusz) wyprowadza ją z pierwiastka veis — mocz, Brückner od Swisła tj. jasna, biała, Rudnicki od uvid, uid, uoid — zginać, naginać. Z dopływów Wisły, Brda w starym brzmieniu dokumentem Dbra od dbra tj. wertep, dół, Wda od wody, Wda dziś jeszcze inaczej zwie się Czarna Woda. Motława od mąci, mat. Radunia, podobnie, jak rzeczka i osada Reda od pierwiastku rad tj. szybki. Dwie odnogi Redy, Streming i Gossentiner Bach, to zwykły strumień i Gościęcińska struga itd.

Podobnie przechodzi autor nazwy jezior i nazwy osad (Brodnica, Chelmo, Chelma, Chojnice, Działdowo, Gdańsk, Gdynia, Kartuzy, Kościerzyna, Nowe, Pelplin, Puck, Świecie, Tczew, Toruń, Tuchola, Wąbrzeźno, Wejherowo) w konkluzji stwierdzając, że z rozpatrzonych nazw tylko Wieżyca zdaje się być tłumaczeniem niemieckiego Turmberg, podobnie germańskiego pochodzenia zdaje się być nazwa rzeki Wierzyca powstała z prawdopodobnej lechickiej Wania, Wana. Z nazw miejscowości, nielechickimi mogą być Wejherowo, Kartuzy i Tczew „atoli co do dwóch pierwszych da się dokumentalnie wykazać, że istnienie tych osad związane jest z działalnością kulturalną żywiołu lechickiego”.

Niemniej ciekawy jest szereg innych artykułów tego tomu.

Dr. Z. W.

*) „Polskie Pomorze”, Praca zbiorowa pod red. Józefa Borowika, Dyr. Inst. Balt. Tom I, Ziemia i Ludzie, Toruń 1929, nakład i skład gł. Instytut Bałtycki, Toruń, ul. Franciszkańska 14, str. X + 326 + mapa.

LUDOWOŚĆ W ŻYCIU I W LITERATURZE

Lud i literatura — Od Szymonowicza czyli od lat 300 — „Kiedy trwoga to do ludu” — Ludowość i filozofia — Estetycy i ich opinia — Przerzut na politykę — Cztery motywy — Powrót do przyrody via lud — Uniwersalizm i rodzimowość.

Do najdonioślejszych tematów w dziejach kultury polskiej należy pytanie, jakie koleje przechodziła idea ludu w literaturze. Należy je poruszyć choćby z okazji 300-lecia Szymona Szymonowicza, bo w tej dacie jest też jubileusz literacki owej idei. Należy też kwestii dotknąć i dlatego, że dzisiejsze czasy „urbanizmu” zdają się o istnieniu ludu wiejskiego zapominać. A tak niedawno literatura polska święciła wielkie triumfy dzięki swym zamiłowanym w tematach ludowych. Dość wspomnieć Reymonta.

Może to dowód dobrego samopoczucia sfer oświeconych, zajętych tworzeniem nowych stosunków w nowym państwie, że odwróciły się od ludu. Bo dawniej, gdy z państwem źle się działo, wtedy myślarstwo o ludzie. Kiedy trwoga — to do ludu: tak można strwestować. W nagłej potrzebie Kościusko ubrał się po krakowsku; zaczynało myśleć o poprawie losu społecznego włościanom (Staszyc, Kollataj); w nauce rzucano się do etnografii (Chodakowski). W poezji romantycy za krynicę swoją uznali lud.

A w filozofii? Po rewolucji 1831 r. długi czas cały szereg myślicieli polskich w rozsądku, wiedzy i charakterze ludu widział głębię rodzajną filozofii. Przypomnijmy Libelta, według którego lud świeci jasnością wewnętrzną, podczas gdy ogląda cywilizacji daje tylko jasność zewnętrzną. Przypomnijmy młodego filozofa Edwarda Dembowskiego, heglistę, który w r. 1843 w Poznaniu wygłosił śmiały pogląd: „Lud a naród jest jedno”.

Napisał to w „Tygodniku Literackim” w rozprawie „Wyjątek z pomysłów do wiedzy umniactwa”. Umniactwem nazywało się wtedy, z inicyjatywy Trentowskiego i z aprobaty Libelta, twórczość intuicyjną artystyczną, w odróżnieniu od nauki i filozofii. „Wiedza umniactwa” znaczyło to samo, co filozofia sztuki.

Umysł polski, wstrząśnięty kataklizmem rozbiorów, starał się przeniknąć istotę bytu narodowego, aby odnaleźć sekret wskrzeszenia Polski. Był to obraz przepiękny w dziejach literatury polskiej współzawodnictwa myślicieli, estetów i poetów w poszukiwaniu duszy narodu. Co popostru wyraził Mickiewicz w artykule: „Gdzie szukać ducha narodowego?” Odpowiedź Mickiewicza była prostsza, ale zgodna z tem, co głosili w filozofii Libelta, Kamińskiego, Dembowskiego.

Teza Dembowskiego: „Lud a naród jest jedno” w pół wieku potem znalazła się, dzięki Janowi Popławskiemu, między kanonami programu stronnictwa demokratyczno — narodowego, że „Interes warstw ludowych — są równoznaczne z interesami narodu”. Popławski nie czytał pewno Dembowskiego, ale czytał w sercu narodu tę samą metodą. A metodą i wtedy i potem była miłość sprawy. „Miłość jako czyn jest istotą żywota społecznego” — pisał w Poznaniu Dembowski. Był to język romantyka. Za naszych czasów mówiło się o „interesie”.

„Niczem innem jest natchnienie prawdziwe — mówił Dembowski — jak miłością wrzającą ku ludowi”.

Mamy więc zgrubszą zaznaczone dwa motywy ludowości: 1) narodowy, w pojmowaniu ludu jako ostoji politycznej i 2) uczuciowo — filozoficzny z tytułu miłości. Trzeci motyw, już przed stu laty wysuwany za Fourierem, to był motyw socjalny, który takiemu Dembowskemu potrzebny był także do teorii twórczości, wolność bowiem i twórczość są tożsamością. Lud musi być wyzwolony.

Ala jest motyw czwarty, z psychologii estetyki, dla nas dzisiaj ważki niezależnie od tamtych trzech.

Artysta, zwłaszcza poeta, skoro chce w pełni rozwinąć swój system wzruszeniowo — uczuciowy, musi dojść do ludu z więzami, łączącami go z przyrodą. A wtedy niezależnie od tego, jakie ma poglądy i popędy narodowe, społeczne czy filozoficzne, musi wejść w duszę ludu. Między nim a przyrodą stoi lud, stoi człowiek wtajemniczony w życie przyrody, uczuloneczona przyroda, która mówi i wie, łączona z żywiołami instynktami.

Chmielewski Piotr, gdy w swojej historii literatury rozwodzi się o programach i zdobyczach demokracji, żeby wymotywać zwrot ku ludowości, jest jednostronny. Oczywiście demokracja tembardziej zwróci się ku ludowi, ale hasła estetyczne w tym kierunku mają swoje źródła głębsze. Kto tam sprawdzi przekonania społeczne np. poetów tatrzańskich?

Warto przypomnieć wiersz Adama Asnyka, skierowany do słynnego wśród górali tatrzańskich przewodnika, Macieja Sieczki:

Mój przewodniku! Tyś mnie wiodł przez góry

Dając mi poznać ich poezję świeżą
Nagą, dziewiczą piękność tej natury...

I dalej wylicza jego przewagi: Tyś ją (przyrodę) pojmował swoim sercem prostym... Umiałeś ją znaleźć słowo, aby jej wielkość wyrazić surową. Tyś mnie nauczył czuć ją silnie i t. d. itd. Cała litanja.

Otóż inteligent modlił się do ludu o tę drobnie instynktu w wyczuwaniu przyrody, który mu jest niezbędny, aby się poczuł wśród niej prawdziwym poe-

ta. W naturze psychicznej tedy leży potrzeba łączności z ludem, aby nie być oderwanym od świata.

Był duchowy jest całością nie wiadomo gdzie kończącą się w środowisku przyrody. Tajemnicą bytu narodowego jest ta łączność z ludem na łonie wspólnej ziemi; ale poeta sięga dalej w czary przyrody i bez programu wie, że musi tam iść przez lud.

W ten sposób rodzimowość w sztuce jest gwarantowana przez prawo natury. Nie może mieć strzelistości ku słońcu, co budowane jest poza tem prawem ciężenia ku ziemi — poza prawem rodzimowości.

Nie chodzi oczywiście o tematy same, żeby miały być swojskie tylko, czy sielskie, ale o charakter twórczości i ton. Z poszukiwań „uniwersalistycznych” źródeł natchnienia duch twórczy wprost czy okólnie, prędzej czy później wrócić musi do źródła rodzimego. Wrócić musi do człowieka prostego, aby odżywić się w instynktach i w uczuciach.

Zygmunt Wasilewski,
Warszawa.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Z dzieł nauki w Rosji. Z Warszawy piszą nam: Nadeszła tutaj wiadomość, że szereg urzędników rosyjskich Akademii nauk został usunięty z posady. Los ten spotkał między innymi paru Polaków. Tymisję otrzymał p. Wierzbicki, urzędnik Rbijkoteki „jako kapitalista i były obszarznik”, tak samo usunięto p. Korwin-Krękowską za to, że „trzykrotnie usiłowała uciec do Polski”, oraz księżniczkę Czartoryską „za pokrewieństwo z arystokracją polską”.

SZKOLNICTWO

„Antygona” Sofoklesa w Teatrze Szkolnym. Teatr Szkolny na P. W. K. dał już dotychczas z repertuarem klasycznego inscenizację Homera „Iliadę”, Eurypidesa „Helenę” i „Rhesosa”, Arystofanesa „Ptaki” i Terentiusza „Braci”. Teraz przybywa „Antygona”, w opracowaniu znakomitego filologa prof. M. Boguckiego, w wykonaniu uczniów Gimnazjum im. B. Nowodworskiego z Krakowa. W czerwcu dano „Antygona” w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie, jako próbne przedstawienie przed wyjazdem na P. W. K. Uznaniem, jakie sobie zdobyła „Antygona”, entuzjastyczne głosy o jej wykonaniu uczestników wycieczki z Grecji, która wówczas bawiła w Krakowie, zapowiadają ciekawy i piękny wieczór w Teatrze Szkolnym.

Na rocznicę śmierci Pułaskiego. Ks. Józef Makłowicz opracował i wydał niewielką broszurkę poświęconą pamięci Kazimierza Pułaskiego, („Kazimierz Pułaski, konfederat barski. Poznań 1929”), konfederata barskiego w 150-tą rocznicę jego zgonu. Broszurka ułożona jest w ten sposób, aby służyć mogła jako materiał do jubileuszowego obchodu, wieczornicy, czy akademii. Rozpoczyna ją treściwy wykład, podający zyciorys bohatera barskiego, ginącego za wolność ludów na drugiej półkuli, oraz charakteryzujący rolę jaką odegrał w konfederacji i w powstaniu amerykańskim. Druga część broszurki zawiera szereg wyjątków z utworów poetycznych Słowackiego, Konopnickiej, M. Romanowskiego, Pola itd., związanych z osobą Pułaskiego, bądź z konfederacją i walkami w Ameryce. Pożyteczna ta broszurka wychodzi bardzo na czasie i odda niemałe zasługi różnym stowarzyszeniom związkom i organizatorom obchodów jubileuszowych Pułaskiego, pamięć którego ucząca niebawem całe Stany Zjednoczone Płn. Ameryki.

OCHRONA ZABYTEKÓW

Galery starożytności na dnie jeziora Nemi. W „Tęczy” drukuje p. Jan Parandowski opis malowniczego jeziora Nemi we Włoszech, na dnie którego spoczywają zatopione duże starożytności galery. Jedyna wiadomość, jaka przechowała się o nich u starożytnych pisarzy, to wzmianka Swetoniusza, w której mówi, że cesarz Kaligula kazał zbudować galery „z dziełami zdobnymi w klejnoty i z różnobarwnymi żagłami, a były tam i laznie, i portyki, i pokoje przestronne, i wielka rozmaitość winnic i sadów”. Pomimo braku bliższych wskazań, już od pięciuset lat czynione są, przeważnie przez osoby prywatne, poszukiwania na dnie jeziora Nemi. Udało się ustalić miejsce, na którym spoczywają szczątki galerii, ale nie poza drobiazgami nie zdolano z dna wydobyć. Obecnie inicjatywę poszukiwań ujął w swe ręce rząd Mussoliniego i nakazał częściami osuszenie jeziora. Wydobycie jednej z galerii nie będzie przedstawiało zbyt wielkich trudności, gdyż leży ona na pochyłościach jeziora i, dzięki spuszczeniu wody, jest już do połowy nad powierzchnią. Trudniejsza sprawa jest z drugą galerią, zanurzoną na samym środku jeziora. (tk)

KRAJOZNAWSTWO

Schronisko nad Wigrami. Nad jednym z naszych najpiękniejszych jezior na jeziorze mazurskim, Wigrami, które liczy 24 km. kwadratów powierzchni (44 m. głębokości) stanie w końcu września schronisko turystyczne, własność Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Poświęcenie nowozbudowanego domu nastąpi w niedzielę, 22 września. Schronisko to zostanie nazwane imieniem współczesnego przyrodnika i twórcy polskiego krajoznawstwa, Kazimierza Kułwiecia, który między innymi badał też fizjografię jeziora Wigry, wyniki zaś ogłosił w „Pamiętniku Fizjograficznym”. Rada Główna Pol. Tow. Krajoznawczego rozesłała zaproszenia do wszystkich Oddziałów, aby delegaci przybyli na tę uroczystość; dla powracających przewidziane są zniżki kolejowe. Przy uroczystości projektowane są zawody sportowe na jeziorze oraz objazd brzegów łodziami. (J. Mł.)

TEATR

Nowi artyści w teatrze krakowskim. Piszą nam z Krakowa: Dyr. Trzcinski który objął z powrotem teatr krakowski, przez ośm lat przez siebie prowadzony, a na trzy lata opuszczony dla Warszawy, Lwowa i Wilna zmienił dość gruntownie personal, aby go ulepszyć. Z pań powróciły do Krakowa pp.: Zmijewska, Zaklicka, Kossocka i Taida Granowska, nowo zaś zostały pozyskane pp. Irena Mielecka z Reduty i Marja Marzewska z Warszawy. Z mężczyznych powrócił p. Wacław Nowakowski, bardzo wybitny tragiczny, b. dyrektor Teatru Polskiego w Katowicach, dalej p. Zygmunt Chmielewski z Reduty. Nowo zaangażowano pp. K. Fabisiaka z teatru miejskiego w Łodzi (charakterystyczno-komiczny), Romana Hierowskiego z teatrów szymonowskich (amant) Wacława Pawłowskiego, (absolwent szkoły dramatycznej warszawskiej) i B. Loedla (dotychczas aktor filmowy). Reżyserją będą się dzielili pp. dyr. Trzcinski, Wacław Nowakowski, Józef Sosnowski i okresowo zaangażowany Stefan Jaracz, będzie też używany młody aktor p. Niewiarowicz. (tk)

Teatr w Grudziądzu. Z Grudziądza piszą nam: Teatr miejski rozpoczyna sezon około 20. bm. Dyrekcję obejmuje na rok bieżący p. Walenty Wolski, współwłaściciel zakładów chemicznych „Pomerania”. Kierownikiem pozostaje nadal p. Czarnecki. (tg)

VARIA

Wspomnienie o Dezyderym Chłapowskim zamieścił w „Kur. Warsz.” p. S. Wotowski. Barwny feljton, zestawiony na podstawie znanych biografii, kreśli sylwetkę świętego żołnierza i jeszcze świętejszego rolnika, który w pracy nieustannej przeżył 92 lata i był jedną z wybitnych postaci ówczesnej Wielkopolski. (rw)

PISMA NADEŚLANE

„Salon”. Nr. 8. Rocznik VIII. Treść: Xaw. Dvorzak: „Na Vaclavském namesti”. — Dr. H. Havranek: „Mesto Vaclavovo”. — L. Kleiner: „Oblázek”. — Dr. H. Havranek: „Stará Boleslav a okolí”. — J. Wenik: „Na cesty”. — H. Majkowski: „Vseobecna Klostátní Vystava v Poznani”. — A. Tejkal-Teneber: „Pozdrav”. — Olaf Nielsen: „Verna družka”. — J. Trnka: „Letni nedele”. — A. Musil: „Pod ochranou nuriho”. — St. Cyliak: „Florida”. — A. Stehlikova: „Obrázky z lazni”. — O. Vojackova a P. Pischova: „Moda a společnost”. — B. Pavlovská: „Domacnost”. — E. P.: „Film”.
„Zapiski Tow. Naukowego w Toruniu”. Tom VIII. (1929-1931). Nr. 1. Treść: M. Gumiński: „Jan Dantyszek i jego medale”. — Ks. A. Mańkowski: „Liga narodowa polska w powiecie kwidzyńsko — gnieźnieńskim 1848 — 1850 r.”.

DZIAŁ GOSPODARCZY

2 chwili

Odpowiedź Francuza

Feljetonowi środowemu „O rozmowie z Francuzem” zawdzięczamy długi list oświadczenia dobrze nam znanego, od lat kilku w Poznaniu zamieszkałego obywatela francuskiego, szczerze i serdecznie Polsce oddanego. Brak miejsca nie zezwala nam na przetłumaczenie „in extenso” całego listu, czego załujemy, pełno w nim bowiem uwag słusznych, obserwacji, świadczących o dokładnej znajomości stosunków polsko-francuskich, a zarazem o serdecznym oddaniu się naszego korespondenta sprawie sojuszu.

Jak my, tak i on stwierdza, że smutkiem rozdźwięk między słowami i czynami. Stale mówi się o odwiecznej przyjaźni polsko-francuskiej, natomiast w dziedzinie praktyki — w życiu handlowym daje się zauważyć pewną inercję, bezruch, brak inicjatywy w nawiązywaniu stosunków gospodarczych. Jak przejść od słów do czynów? — zapytuje nasz korespondent.

Poza drobną ilością wielkoprzemysłowych przedsiębiorstw i banków, Francuzi nie są reprezentowani w życiu gospodarczym Polski. Za wyjątkiem Warszawy, nie ma w innych miastach Polski Francuzów-kupców; nie ma ich ani w Krakowie, ani we Lwowie, ani w Lublinie. W Poznaniu jest ich 3—4, a niebawem i ta ilość się skurczy. Otóż biura tych kupców francuskich powinny być ośrodkami promieniowania handlu polsko-francuskiego. Tak jednak nie jest. Dlaczego? Bo marnujemy nasz czas na wzajemnych kongratulacjach, zamiast powiedzieć sobie wzajemnie kilka słów prawdy niemiłych, lecz szczerych, jak na dobrych przyjaciół przystało.

Porównując manifestację przyjaźni i sojuszu polityczno-wojskowy z cyframi i statystykami handlu zagranicznego (1,7 wzgl. 7,4 procent), jakże tu nie zawołać: Zaiste, przydałaby się między Francją a Polską taka wojna gospodarcza, jaką Polska toczy ze swym zachodnim sąsiadem; wszak obroty towarowe polsko-niemieckie wyrażają się w polskiej statystyce poważnymi cyframi 35-ciu wzgl. 26-ciu procentów!

Winę takiego stanu rzeczy ponoszą obydwie strony: Francja, kraj konserwatystów, nie lubi angażować się w nowych kierunkach. Dużo Francuzów, przybyłych do Polski — to Francuzi „drugiego stopnia”, którzy popsuli opinię kupiectwa francuskiego, które wprawdzie bardzo często ma mentalność „epicierów” (drobnych kupców korzennych), ale jest partnerem solidnym i uczciwym. Francja nie lubi ryzykować, przyczem pojęcie ryzyka jest częstokroć dziwaczne. Pewien Niemiec powiedział, że zmysł oszczędności Francuzów jest ich wielką cnotą, a zarazem wielkim ich balastem, bo odbiera im siłę przedsiębiorczości.

Z drugiej strony — Polacy. Nie można się Wam dziwić, pisze nasz korespondent, że utrzymujecie z Niemcami stosunki. Znać ich metody handlowe, pracujecie z nimi od dawna, przewóz z Niemiec jest tańszy, niż z Francji. Mimo to wielu jest kupców-Polaków, którzy niechętnie handlują z Niemcami i handel ten uważają za zło konieczne. Ale na miły Bóg!, dlaczego nie porzucacie dostawcy niemieckiego, gdy Francuz oferuje wam towar równie dobry, a może lepszy od niemieckiego, na tych samych warunkach i po tej samej cenie? I u Was jest sporo inercji! Nie chce się wam opuścić udeptanej ścieżki.

A tymczasem Niemcy podminowują Polskę: zalewają ją prospektami, nasyłają agentami, służą kredytami i pośrednictwem. Jeszcze kilka lat, a Francja raz na zawsze zostanie usunięta z rynku polskiego. Otóż, o czym należy pamiętać. „Res, non verbal”!

Krótkie informacje gospodarcze

— Firma bankowa Castiglioni w Wiedniu złożyła swoją koncesję w ręce władz i spowodowała jej wykreślenie z rejestru wiedeńskiego sądu handlowego.

— Dnia 24 września odbędzie się walne zgromadzenie sprawozdawcze Izby handlowej polsko-węgierskiej, o godzinie 6 po południu w sali posiedzeń Izby przemysłowo-handlowej, przy ul. Czackiej 12.

— Amerykański kartel miedzi podwyższył od 4. bm. cenę miedzi z 18 na 18 i 1/8 centa. Podwyżka ta, acz nieznaczna, jest jednak oznaką zapowiadającego się boomu miedzianego, aranżowanego przez kartel,

Możliwość zmniejszenia eksportu węgla

Katowice, we wrześniu.

Nasz przemysł węglowy wchodzić zaczyna w fazę sezonowej koniunktury. Nadchodząca jesień wpłynie poważnie na podniesienie popytu węgla ze strony rynku wewnętrznego, a to dlatego, 1) że życie gospodarcze, osiągnąwszy obecnie zdaje się punkt kulminacyjny kryzysu pod wpływem doświadczeń zbiorów dozna prawdopodobnie, jeżeli nie poważnego, to w każdym razie widocznego ożywienia, co będzie się musiało uwzględnić we wzroście dyspozycji gospodarczych, a w dalszym łańcuchu rozwoju wypadków przyczyni się do większego zapotrzebowania na węgiel dla celów przemysłowych; 2) konsumenci będą starali się nagromadzić możliwie wcześnie większe zapasy węgla, by uchronić się przed głodem węglowym, jaki przeżywali ubiegłej zimy, co przyczyni się do podniesienia popytu na węgiel opałowy; 3) węgiel używany jest w coraz większym zakresie dla celów opałowych na wsł, co spotęguje popyt na węgiel dla celów opałowych.

Również i na rynkach zagranicznych w miarę zbliżania się miesięcy jesiennych i zimowych koniunktura dla zbytu węgla ulegnie poprawie. Najważniejsze dla eksportu naszego węgla rynki środkowo-europejskie (Anglia, Węgry i Czechosłowacja), jakoteż północno-europejskie przedstawiają dużą pojemność dla naszego węgla szczególnie w pierwszych miesiącach jesiennych, choćby nawet ceny pod wpływem konkurencji utrzymane były na obecnym nierentownym poziomie, jeżeli idzie o rynki północno-europejskie, bo stwierdzić trzeba, iż wysokość eksportu węgla kształtuje się nie według poziomu cen, ale według zdolności przepustowych kolei i przeładowniczych w portach Gdańska i Gdyni.

Aczkolwiek, teoretycznie biorąc, w miarę zbliżania się zimy przemysł węglowy będzie miał coraz to korzystniejszą koniunkturę zbytu zarówno w kraju, jak i zagranicą, to z drugiej strony zachodzi poważna obawa, czy on tę koniunkturę w całości wykorzysta. Pożądaniem i ze wszelkich miar korzystnym zarówno dla życia gospodarczego Polski, jak i samego przemysłu węglowego byłoby, gdyby koniunktura ta została w całej pełni wykorzystana. Poprawiłoby to z jednej strony sytuację finansową przedsiębiorstw węglowych i dało odpowiednie środki na konieczne inwestycje, nie tyle dla rozszerzenia i powiększenia produkcji, ile przede wszystkim dla zapewnienia kopalniom możliwości dalszej pracy, oraz utrwaliłoby to pozycję naszego węgla na rynkach zagranicznych, a temsamem przyspieszyłoby porozumienie międzynarodowe co do podziału rynków zbytu z drugiej strony.

Niestety smutna rzeczywistość każe przypuszczać, iż przemysł węglowy nie będzie w stanie wyzyskać w całej pełni nadchodzącej sezonowej koniunktury z różnych powodów. Najważniejszy z nich, to słaba zdolność przepustowa sąsiadujących z zagłębiem węglowym stacji kolejowych, która już obecnie w okresie martwego sezonu wyzyskiwana jest do maximum. Dość wspomnieć, że n. p. transporty węgla przeznaczone do Poznańskiego i Pomorza idą z G. Śląska drogą okrężną przez Kozłuski — Ostrów, by nie tamować normalnego odpływu węgla do portów. A przyczyną tego jest słaba zdolność przepustowa stacji Tarnowskich Gór, która do tej pory nie została jeszcze przebudowana stosownie do zmieniających kierunków ekspansji węgla górnośląskiego. Jeżeli teraz uwzględnimy, iż na jesieni w obrębie właśnie tych dróg odpływowych dla węgla praca kolei niemal się podwaja wskutek naladunków i przewozów artykułów żywnościowych, buraków cukrowych, to nie ulega żadnej wątpliwości, iż szanse przewozowe dla węgla, ulegną nawet pogorszeniu, gdyż większe nieodzowne obciążenie kolei transportami buraków cukrowych, kartofli i t. p. będzie sprzyjało tworzeniu się t. zw. „korków” w punktach najbardziej ruchliwych. Wskutek tego bieg transportów węglowych będzie wolniejszy, a temsamem i odpływ węgla z kopalni na rynek opóźniony. Sytuację transportową dla węgla pogarsza i ta okoliczność, iż w miesiącach największego popytu trzeba będzie dać pierwszeństwo transportom z artykułami żywnościowymi ze względu na

aprowizację kraju. Także i z tego powodu możliwości zbytu węgla doznają pewnych ograniczeń.

Następnym ważnym momentem, który nie pozwoli przemysłowi węglowemu wykorzystać w całej pełni nadchodzącej koniunktury, to brak wagonów. Już dzisiaj w okresie jeszcze martwej koniunktury kolej nie jest w stanie pokryć zapotrzebowania wagonowego przemysłu węglowego. To też można sobie wyobrazić, co się będzie działo, gdy wskutek wzmocnienia transportów aprowizacyjnych opóźni się obieg wagonów. Jak wielki jest brak wagonów, to świadczy fakt, że w chwili obecnej pracuje na kolei polskich 4 tysiące wagonów wynajętych zagranicą. Jeżeli zatem kopalnie już dzisiaj odczuwają brak wagonów (na sierpień ministerstwo komunikacji ustaliło normę 8.000 wagonów 15 tonowych na 1 dzień roboczy, a zapotrzebowanie kopalń wynosiło 9.320 wagonów, niedobór zatem wynosi 14 procent zapotrzebowania), to nie ulega żadnej wątpliwości, iż warunki na przyszłość kształtują się bardzo niepomyślnie.

Następstwem tego będzie niemożliwość wyzyskania w całej pełni nadchodzącej koniunktury sezonowej przez przemysł węglowy. Ponieważ zaś zaopatrzenie rynku wewnętrznego w węgiel będzie górowało nad wszystkimi innymi względami, przeto nie dziwnego, że na tem ucierpi najwięcej eksport węgla, aczkolwiek nie jest wykluczone, że i na rynku wewnętrznym odczuć się da miejscami pewien brak węgla. Ograniczenie eksportu nastąpi w kierunku północnym, bo tutaj będą największe trudności przewozowe, gdyż linie odpływowe w tym kierunku i tak są już przeciążone, a w jesieni będą jeszcze bardziej obciążone dodatkowymi przewozami węgla dla potrzeb Poznańskiego i Pomorza, a także i Kongresówki, oraz transportami aprowizacyjnymi. Wtedy niewątpliwie pierwszeństwo uzyskają transporty węgla dla potrzeb rynku wewnętrznego, jakoteż i transporty aprowizacyjne, wobec czego kolej nie będzie już w stanie przewieźć węgla eksportowego. Dlatego też obecny stan eksportu węgla przez porty nie tylko nie podniesie się, ale, przeciwnie, ulegnie poważnej redukcji.

I zdaje się, że jak na razie niema żadnych środków, aby tej smutnej konieczności zapobiedz, i niestety trzeba stwierdzić, że do tej pory nie uczyniono prawie nic, aby ten stan rzeczy poprawić. Dalsza rozbudowa linii węglowych utkwiała na martwym punkcie, i według oświadczenia p. dyrektora Franka z min. komunikacji, nie będzie ona ukończona przed 1935 rokiem, a jak wiadomo, miała ona być gotowa już w roku 1930. Wprawdzie brakowi węglarek starano się zaradzić przez wypożyczenie kilku tysięcy wagonów za granicą, ale przecież za to trzeba płacić, gdy tymczasem wytwórnie krajowe wagonów stoją bezczynne. Wprawdzie względy finansowe nie pozwalają na duże i kosztowne inwestycje, ale z drugiej strony te same względy finansowe nie przeszkadzają administracji państwowej w wydawaniu pieniędzy na cele nieproduktywne (budowa gmachów dyrekcji kolejowej w Chelmie) i inne, które nie są tak konieczne i które nie mają tak poważnego wpływu na ogólny rozwój życia gospodarczego (rezerwy zbożowe), jak właśnie koleje. A w żadnej może dziedzinie nie mamy tylu braków i niedomagań, ile właśnie w zakresie kolejnictwa, które nie tylko ułatwia obieg towarów, ale wpływa korzystnie na rozwój życia gospodarczego. Obecny stan kolejnictwa naszego i jego sieci nie tylko że nie sprzyja temu rozwojowi, ale go nawet tamuje. W tem też tkwi właściwie przyczyna, że nasz przemysł węglowy, borykający się z dużymi trudnościami, nie jest w stanie wykorzystać w całej pełni sezonowej koniunktury z korzyścią dla siebie i całości życia gospodarczego kraju. Ham.

PODATKI I OPŁATY

(p) Wymiar podatku dochodowego przy współudziale delegatów Izby przemysłowo-handlowej. Mając na uwadze zakres działania Izby przemysłowo-handlowej oraz znaczenie informacji dla wymiaru podatku dochodowego, których udzielić mogą Izby przemysłowo-handlowe, ministerstwo skarbu zarządziło, aby dla celów wymiaru podatku dochodowego na rok 1929 władze wymiarowe wykorzystywały jaknajszere

rzez dane, których dostarczą rzeczoznawcy, wyznaczeni dla poszczególnych okręgów wymiarowych przez Izby przemysłowo-handlowe. W związku z powyższym mają Izby skarbowe natychmiast odnieść się do właściwych Izb przemysłowo-handlowych o wyznaczenie delegatów dla poszczególnych okręgów wymiarowych, upoważnionych do udzielenia władzom skarbowym informacji. Nazwiska osób, wyznaczonych przez właściwe Izby handlowo-przemysłowe do udzielenia informacji władzom skarbowym w poszczególnych okręgach wymiarowych, mają Izby Skarbowe zakomunikować dotyczącym urzędowi skarbowym podatków i opłat skarbowych. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Bilans Banku Polskiego. Bilans Banku Polskiego za pierwszą dekadę września rb. wykazuje zapas złota 650 milj. 771 tys. zł. t. j. o 122 tys. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądże i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 12 milj. 499 tys. zł. do sumy 428 milj. 563 tys. zł., natomiast pieniądze i należności zagraniczne nie zaliczone do pokrycia wzrosły o 4 milj. 702 tys. zł. do sumy 88 milj. 316 tys. zł. Portfel wekslowy zmniejszył się o 13 milj. 922 tys. zł. do sumy 702 milj. 322 tys. zł., również i pożyczki zastawowe zmniejszyły się o 4 milj. i wynoszą 75 milj. 820 tys. zł. Natychmiast płatne zobowiązania zwiększyły się o 41 milj. 237 tys. zł. (454 milj. 697 tys. zł.), podczas gdy obieg biletów bankowych zmniejszył się o 66 milj. 385 tys. zł. (1.293 milj. zł.). Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 37,24 proc. (7,24 proc. ponad pokrycie statutowe), zaś pokrycie kruszcowo-walutowe 61,87 proc. (21,87 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 50,33 procent.

(k) Obrady syndykatu hut żelaza w Poznaniu. W dniu wczorajszym rozpoczęły się o godzinie 15.30 obrady syndykatu polskich hut żelaznych. W obradach bierze udział prezes syndykatu minister Kiedroń, prezes zarządu syndykatu Antoni Baltzer, naczelni dyrektorzy 13 polskich hut żelaza i dyrekcja syndykatu, ogółem przeszło 30 osób. Obrady wczorajsze miały charakter ściśle wewnętrzny. Wieczorem odbył się w „Bazarze” bankiet, zaś dziś w godzinach porannych uczestnicy zjazdu zwiedzą zakłady Cegielskiego, poczem wezmą udział w dalszych obradach, których zakończenia należy się dziś spodziewać.

(k) Utworzenie Naczelnej Rady Gospodarczej? W projektowanej naradzie rządu ze sferami gospodarczymi, decydującą rolę odegrają Izby przemysłowo-handlowe na zjeździe, który trwać będzie od 5 do 7 października. W zjeździe wezmą udział m. in. ministrowie: przemysłu i handlu, rolnictwa, ewentualnie i premier Świątkowski. Jednym z przedmiotów narad będzie utworzenie naczelnej Rady Gospodarczej. Rada ma odgrywać rolę organu opiniodawczego. Rada przedkładać ma konkretne zagadnienia, na które ma otrzymywać umotywowane odpowiedzi.

Z WYDAWNICTW

(w) „Handel Zagraniczny Rzeczypospolitej Polskiej”. Ukazał się zeszyt lipcowy miesięcznika „Handel Zagraniczny”, zawierający szczegółowe dane, dotyczące handlu zagranicznego Polski z uwzględnieniem handlu przez Gdańsk i Gdynię za m. lipiec 1929 r. oraz dane porównawcze od 1 stycznia do 31 lipca 1929 r. i 1928 r. Poza tem zeszyt ten zawiera ciekawy aktualny przegląd ogólny przywozu i wywozu wszystkich grup towarów, co bezwzględnie musi zainteresować nasze sfery przemysłowe i handlowe. Miesięcznik wychodzi regularnie, dnia 1 każdego miesiąca.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 14.9.1929.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

„Ceny orientacyjne” parytet Poznań

Zyto nowe suche zdane do przemiału	24,25—25,25
Uspokobienie spokojne.	
Pszenica nowa sucha zdane do przemiału	38,50—40,50
Uspokobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	28,50—31,50
Uspokobienie spokojne.	
Owies nowy	21,50—23,50
Uspokobienie spokojne.	
Maka żytnia wł. workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	38,25
Uspokobienie spokojne.	
Maka pszeniana 65% wł. worka	60,00—64,00
Uspokobienie spokojne.	
Otręby żytnie	18,00—19,00
Otręby pszenne	19,50—20,50
Rzepak	69,00—72,00
Broch Victoria	56,00—64,00
Broch Folgera	47,00—52,00
Ogólne uspokobienie spokojne.	

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Polski aparat telewizyjny

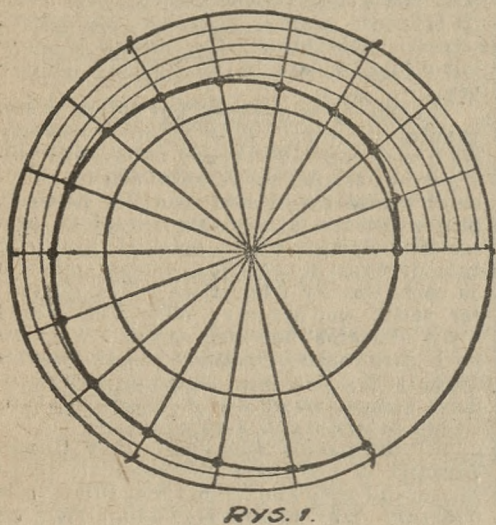
Już oddawna pracują najpoważniejsi uczeni nad wynalezieniem aparatów, które umożliwiłyby widzenie na odległość. Mimo szeregu genialnych pomysłów, mimo różnych wynalazków, które doprowadziły do zupełnego opracowania młodszej siostry telewizji, czyli t. zw. fultografii lub przenoszenia obrazów na odległość, właściwe widzenie przez dowolnie wielką przestrzeń staw obecnie zalewuje pierwsze kroki.

Najintensywniej pracują nad tem w Ameryce, gdzie już rozpoczęto regularne próby nadawania obrazów, oraz w Anglii, która prowadzi prace doświadczalne systemu Byrda.

Nas w Polsce rozwiązaniem tego zadania zajął się inż. Manczarski, który skonstruował model aparatu telewizyjnego, oparty na zupełnie innych zasadach niż telewizory, konstruowane przez zagranicznych uczonych.

Przed bliższem omawianiem tego nowego systemu musimy choć powierzchownie zapoznać się z zasadą przenoszenia obrazów na odległość oraz t. zw. telewidzeniem elektrycznym.

Przypuśćmy, że mamy fotografię, którą chcemy przekazać na pewną odległość zapomocą impulsów prądu elektrycznego. Zasadniczo postępujemy następującym sposobem: Na stacji nadawczej znajduje się dana fotografia, nawinięta na obracający się walec. Promień światła pada na nią i po przejściu przez

nią, lub po odbiciu się od jej powierzchni trafia na przyrząd, który reguluje prąd zależnie od otrzymywanej ilości światła. W dawniejszych systemach używano do tego cel selenowych, obecnie stosują t. zw. fotocele. Obrót bębna powoduje ślizganie się promienia światła po fotografii, tak, że co chwila światłoczuła cęła otrzymuje nowy impuls, odpowiadający nowemu miejscu na fotografii. Takim sposobem cała fotografia rozkłada się na szereg równoległych pasków, które stopniowo przekazują się na taśmie impulsów prądu do stacji odbiorczej. W odbiorniku znów prąd trafia do przyrządu, który reguluje siłę promienia świetlnego, padającego na światłoczuły papier, umocowany też na bębnie i obracający się z taką samą szybkością jak nadawana fotografia. Pod wpływem światła papier ten ciemnieje i odtwarza takim sposobem nadawany obraz. Dawniej w odbiorczych stacjach używano zwykłych przekazników, które regulowały światło zapomocą opornic, potem wprowadzono lampy neonowe i wreszcie wykorzystano zjawisko skręcania płaszczyzny polaryzacji w nitrobenzolu zapomocą silnego pola elektrycznego. Przeniesienie obrazu trwa pewien czas, ponieważ żaden przyrząd nie reaguje na impulsy świetlne momentalnie, poza tem szybkość tętn ze względu na konieczność absolutnej synchronizacji nie może być zbyt wielką, wreszcie na przeszkodzenie zwiększenia szybkości stoją jeszcze inne drobniejsze powody natury technicznej.

Przed kilkunastu laty przekazanie obrazka średniej wielkości wymagało

Fotografia nasza przedstawia francuskiego ministra przemysłu i handlu p. Bonnefous z małżonką w chwili wyjazdu z Paryża do Polski.
Fot. S. Londyński, Paryż.

Z pobytu francuskiego ministra przemysłu i handlu

Przybył dziś rano do Poznania francuski minister przemysłu i handlu p. Bonnefous, udekorowany został o godzinie 11,30 przez ministra Kwiatkowskiego wielką wstęgą orderu „Polonia Restituta”. Krzyż oficerski otrzymał p. Lorin, szef gabinetu, zaś sekretarz ministra, p. Amistie, krzyż kawalerski.

Po dekoracji odbyło się uroczyste powitanie w westybule reprezentacyj-

nym przez gen. dyr. dra Wachowiaka, poczem przystąpiono do zwiedzania wystawy.

O godzinie 14 dyrekcja P. W. K. podejmowała gości francuskich obiadem w Bazarze.

Panu ministrowi Bonnefous towarzyszą w Poznaniu ambasadorowie Laroche i Chłapowski.

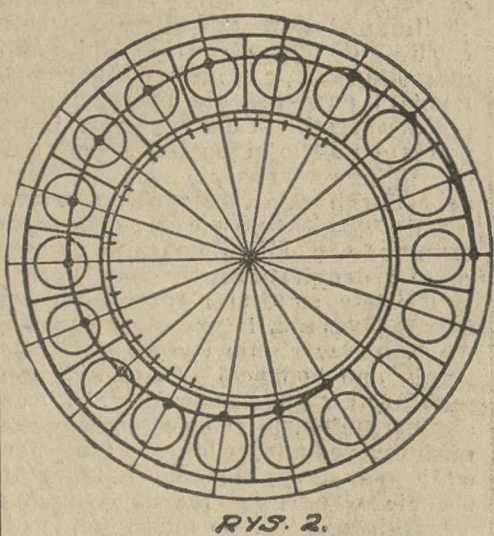
kilkudziesięciu minut, obecnie skuteczniejsza się to samo w parę minut lub nawet przedzej.

Gdyby nam się udało zwiększyć szybkość przenoszenia obrazów paręsetkrotnie, moglibyśmy tych samych przyrządów użyć do telewizji, gdyż promień, padający na walec z fotograficznym papierem, z powodu nadzwyczajnej szybkości, stworzyłby w naszym oku wrażenie jednej całości. Podobne zjawisko widzimy w kinie, gdzie szereg obrazów, zmieniających się kolejno zlewa się w naszym oku. Na ekranie zmiana obrazów następuje co ca. 1/10 sekundy, więc dla skutecznego telewidzenia, musielibyśmy umieć przekazywać nasze fotografie lub też inne obrazki żywe czy martwe z taką samą szybkością, co narazie nam się nie udaje.

Dla zaradzenia tej trudności starają się obecnie konstruktorzy usunąć różne wady przyrządów do przesyłania obrazów na odległość. Inż. Manczarski rozwiązuje to zagadnienie, jak już zaznaczyliśmy na wstępie, w sposób bardzo oryginalny i pomysłowy. Zamiast zwykłych przyrządów do oświetlenia cel fotoelektrycznych i t. p., użył on t. zw. klisz elektrycznych. Kłisza taka jest to okrągła płyta metalowa, posiadająca na górnej części swej powierzchni odpowiednią ilość nacięć wypełnionych izolacją, które odwzorowują przekazywany obraz.

Żeby łatwiej wytłumaczyć genezę odwzorowywania zapomocą nacisku na kłiszy, musimy wspomnieć o tarczy Nipkowskiej. Tarcza ta jest niczem innym jak tylko wirującą, nieprzejrystą zasłoną z małymi otworami, ułożonemi według spirali AB (patrz rys. 1). Przekrój każdego otworu musi być równy powierzchni każdego elementu, na jaki rozbijamy

przesyłany obraz, a ilość ogólna tych otworów musi odpowiadać ilości elementów rozłożonego obrazu. Wskutek spiralnego ułożenia otworów, jeden kompletny obrót tarczy stwarza analizę, względnie syntezę obrazu.

Ustawmy teraz pod tą tarczą okrągłą kłiszę o tej samej średnicy. Na powierzchni pierścienia kołowego tej kłiszy, którego szerokość równa się wielkości jednego kroku spirali (patrz rys. 1) umieścimy elementy obrazu np. litery „O”. Ilość tych elementów umieszczonych na kłiszy musi odpowiadać ilości otworów tarczy Nipkowskiej, wirującej w stacji odbiorczej.

Następnie zaznaczamy, w którym miejscu spirala tarczy Nipkowskiej, przeniesiona na kłiszę, przecinać będzie kontury „O” w poszczególnych elementach. Położenie tych punktów przecięcia

zaznaczamy nacięciem w kierunku promieniowym do środka kłiszy, zaznaczonym na obwodzie (rys. 2).

W ten sposób otrzymamy całokształt obrazu, ujęty w nacięciu.

Zmiana światła na prąd elektryczny nie odbywa się tu zapomocą komórki fotoelektrycznej, jak w innych systemach, lecz wprost drogą mechaniczną zapomocą dwóch szczoteczki, po których ślizga się wirująca kłisza. Górna szczotka, jak to widać na rys. 3, ślizga się po pierścieniu nacięciowym kłiszy elektrycznej, druga zaś dotyka kłiszy stałe.

Szczotki te włączone w obwód baterji i lampy neonowej, umieszczonej w odbiorniku, naprzeciw wirującej tarczy Nipkowskiej powodują, naprzemian otwieranie i zamykanie obwodu zasilającego lampę neonową, wskutek czego prąd zasilający lampę ulega modulacji.

Zmianę prądu elektrycznego na światło i syntezę obrazu skutecznie inż. Manczarski prz. pomocy lampy neonowej i wirującej tarczy Nipkowskiej.

Żeby móc dojść do syntezy obrazu w podobnie jak i w innych telewizorach aparacie inż. Manczarskiego, musi być zachowany jaknajściślejszy synchronizm silników poruszających kłiszę i tarczę Nipkowską, gdyż każde nacięcie kłiszy musi stanąć w odpowiednim momencie i odstępie przed przynależnym mu otworem wirującej tarczy Nipkowskiej — w przeciwnym wypadku następuje zniekształcenie obrazu.

Kwestię synchronizacji silników rozwiązał inż. Manczarski zapomocą silników o asymetrycznym nawinięciu twornika, zasadniczy schemat połączeń całego aparatu widzimy na rysunku 3.

Chociaż zasady urządzenia telewizyjnego inż. Manczarskiego zgóry wykluczają możliwość przenoszenia obrazów ruchomych, może praca naszego konstruktora w znacznej mierze przyczynić się do dalszych udoskonaleń w tej dziedzinie, tak ciekawej i ważnej dla ludzkości.

Model tego nowego aparatu telewizyjnego widzimy w Pawilonie Ministerstwa Poczt i Telegrafów na P. W. K. — Wzbudza on wśród zwiedzających wielkie zainteresowanie, a najdłużej oglądają go wszyscy fachowcy, którzy mogą ocenić jego znaczenie oraz pomysłowość wynalazcy.

Min. Bonnefous w Bonikowie

Francuski minister przemysłu i handlu p. Bonnefous w towarzystwie radcy ambasady polskiej w Paryżu p. Węclawowicz oraz radcy ministerjalnego Lorina i swojego osobistego sekretarza przybył wczoraj w południe z Paryża do polsko-niemieckiej stacji granicznej w Zbąszyniu.

Na dworcu w Zbąszyniu oczekiwali p. ministra Bonnefous p. ambasador Francji w Warszawie Laroche z małżonką, p. ambasador polski w Paryżu Chłapowski, podsekretarz stanu w Min. P. i H. dr. Doleżał i radca handlowy ambasady francuskiej w Warszawie p. du Plessis.

Po powitaniu na dworcu gości odjechali samochodami do Bonikowa, gdzie p. ambasador Chłapowski podejmował ich śniadaniem. Po śniadaniu goście zwiedzili gospodarstwo rolne p. ambasadora Chłapowskiego, wieczór zaś odbył się obiad.

Słowacy o P. W. K.

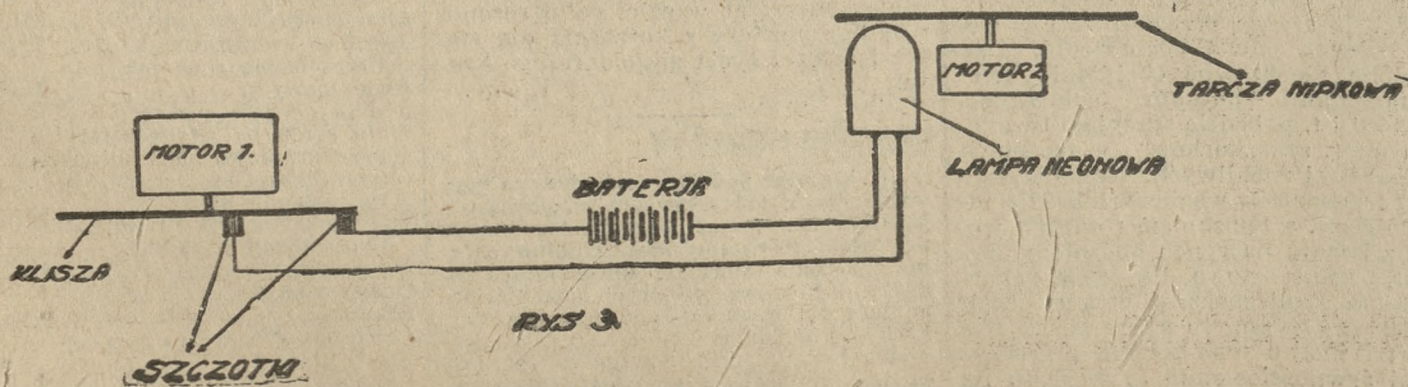
Jeden z najpoważniejszych dzienników słowackich „Slovak” ukazujący się w Bratysławie, w numerze z dn. 6 września zamieszcza obszerny artykuł o Powszechnej Wystawie Krajowej.

Autor artykułu stwierdza, że celem wystawy jest przekonać świat o tem, że Polska zdolna jest przez swą twórczą pracę wzbogacić ludzkość nowymi wartościami. Cel ten — zdaniem autora — został osiągnięty w najwyższej mierze, co stwierdzają głosy prasy tak polskiej, jak zagranicznej.

W dalszym ciągu autor opisuje wystawę, podkreślając jej rozmiary i niezwykle logiczne rozmieszczenie ekspozycji. Obszerne uwagi, utrzymane w tonie nadal pochwalnym, poświęca autor działowi rolniczemu, omawiając przeto sprawę stosunków gospodarczych między Polską a Słowacją.

Artykuł kończy się następującymi słowami:

„Wystawa otworzyła oczy wielu cudzoziemcom, a nam Słowianom, dała nowe źródło dumy słowackiej i nowe perspektywy na przyszłość”

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr Bożeny Stelmachowskiej.

Ogólnopolski zjazd koleżeński b. wychowanek klasztorów S. S. Urszulanek

W dniu 18, 19 i 20 sierpnia 1929 r. odbył się zjazd b. wychowanek S. S. Urszulanek.

Zjazd ten zgromadził około 200 uczestniczek, wychowanek klasztorów w Freiwaldau, Karłowicach, Kolomyi, Krakowie, Liebenthal, Lublinie, Lwowie, Poznaniu, Stanisławowie.

Prócz tego przybyli na zjazd Matki klasztorne S. S. Urszulanek, wychowawczynie i opiekunki uczestniczek zjazdu: Przełożona generalna polskich S. S. Urszulanek — Matka Marija Cecylja Łubieńska, Matka Marija Waśkowska — asystentka generalna, Matka Ignacja Szydłowska — przełożona klasztoru w Poznaniu, pierwsza matka generalna, Matka Teresa Detloff, przełożona klasztoru w Tarnowie, Matka Felicja Bronikowska — redaktorka czasopisma dla młodzieży: „Dziś i jutro” i „Mały świadek” (Redakcja w Krakowie, Starowiślna 11.) Matka Emanuela Mrozowska — prefekta klasztoru poznańskiego, Matka Janina Starczewska — dyrektorka klasztoru w Tarnowie, Matka Janina Łojowska — profesorka klasztoru tarnowskiego, Matka Urszula Ledóchowska — przełożona generalna Urszulanek S. J. K. w Pniewach, Siostra Zabella z Pniew i siostra Łozińska, przełożona SS. Urszulanek S. J. K. z Łodzi.

Zjazd rozpoczął się 18 sierpnia uroczystą mszą św. w kaplicy klasztornej w Poznaniu. Celebrował ksiądz kanonik Ruciński.

Od ołtarza przemówił ksiądz kanonik do zebranych w słowach podniosłych, odpowiadających intencji zjazdu.

Szereg uczestniczek przystąpiło do Stolu Pańskiego.

Po Mszy św. odbyło się w klasztorze wspólne śniadanie.

Nastąpiły wzruszające powitania dawno niewidzianych koleżanek, wspomnienia chwil spędzonych wspólnie na ławie szkolnej. Ośmnaście lat, tegoroczne maturzystki, poważne matrony przybyły na zjazd z dorosłymi dziećmi, ośmdziesięcioletnie starszuszki wychowanki poznańskie, jeszcze z przed kulturkampfu pruskiego, w ożywionych rozmowach dawały wyraz wspólności przekonań, dążeń i celów.

Wzruszające były szczególnie powitania uczestniczek — wychowanek z matkami, pod których czułą opieką i kierunkiem spędziły swe lata dziecińcze i młodzieńcze.

Po śniadaniu odbyła się wspólna fotografia na dziedzińcu klasztornym.

Następnie odbyło się walne zgromadzenie w gmachu klasztornym. Zagaiła przewodnicząca związku — p. Felicja z Morzyckich Rymarkiewiczowa, witając przybyłe na zjazd matki Urszulanki i byłe wychowanki. W przemówieniu zaznaczyła potęgę uczuć koleżeńskich, których to zjazd obecnym jest najlepszym dowodem, bo zgromadził wychowanki SS. Urszulanek z całej Polski. W dalszym ciągu p. Rymarkiewiczowa skreśliła historję powstania Związku byłych wychowanek SS. Urszulanek, jego cele i program na przyszłość.

Związek powstał na 50 let. jubileusz klasztoru SS. Urszulanek w Krakowie 1925 roku. Posiada swój statut zalegalizowany. Związek rozszerzył się w lokalnych kolach po całej Polsce. Obecnie jest ich osiem: w Kolomyi, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Poznaniu, Stanisławowie, Tarnowie i Warszawie.

Związek ma na celu utrzymanie łączności koleżeńskiej między wychowanekami i klasztorami, samopomoc moralną i materialną, szerzenie wśród otoczenia zasad katolickich i pracę społeczną w duchu narodowym.

Na przewodniczącą zjazdu zaproszono p. Wandę z Zakrzewskich Szuldrzyńską z Bolechowa.

Poszczególne delegacje składały sprawozdania z działalności swoich kół. Z wyniku prac można było się przekonać o różnorodnej, pożytecznej działalności związku.

W czasie dyskusji p. Zofia z Bynowskich Hryniewiecka z Poznania rzuciła projekt wybudowania domu wypoczynkowego dla związkowych pań w okolicach podgórskich. Wniosek został przyjęty. Opracowanie i

wykonanie projektu oddano w ręce komisji.

Matka generalna przedłożyła najnowsze prace i poczynania klasztorów SS. Urszulanek.

Do wiadomości zebranych podane zostały ostatnie szczegóły o dawnych i nowych placówkach, ufundowanych przez klasztor S. S. Urszulanek, np.: Internat dla studentek w Krakowie, przy klasztorze S. S. Urszulanek Starowiślna 3. Kursa katechetyczne dla pań, po ukończeniu których uczestniczki dostają rządowe świadectwa, uprawniające do wykładów religijnych w szkołach średnich. Dom w Zakopanem dla dziewczynek słabowitych szkół średnich. Zakład dokształcający dla pań w Rokocinach p. Chabówką, koło Zakopanego. Jedną z rozpoczętych prac przez SS. Urszulanki, jest praca ułożenia katalogu książek odpowiednich dla młodzieży. Następnie zachęca Matka Generalna popieranie dobrej prasy, jakim jest wydawnictwo SS. Urszulanek „Dziś i Jutro”, pismo przeznaczone dla młodych pańienek, oraz „Mały świadek” — pismo ko dla dzieci. Redakcja Kraków, Starowiślna 11.

Przyjęto jednogłośnie następującą rezolucję walnego zebrania.

1) Zgromadzone kobiety z wszystkich dzielnic Polski, byłe wychowanki klasztorów SS. Urszulanek w Polsce, świadome znaczenia i siły religijnej, zaznaczają, że będą broniły, stałe i zawsze katolickiej wiary, stwierdzając życiem jej moc twórczą, a jednocześnie szanując przekonania innych.

2) Podwalnia ducha i cnót narodowych jest rodzina, strzegąc jej świętości chcemy być na służbie ideału dobra, spełniając najdoskonalej obowiązki z życiem rodzinnym związane.

3) Przejęte szczęściem z powodu odzyskania niepodległej Ojczyzny wszystkie nasze siły poświęcamy Jej w ofierze.

b) Praca społeczna jest naszym obowiązkiem; nie marnując naszego daru życia, rozumiejąc konieczność pracy nad sobą, dążąc będziemy do podniesienia moralnego i materialnego społeczeństwa, w tym celu każda z nas obowiązuje się poświęcić minimum 3 godziny tygodniowo na pracę społeczną w zakresie swych zdolności.

5) Ku uczczeniu dziesięciolecia Niepodległej Polski każda wychowanka klasztoru SS. Urszulanek obowiązuje się 1% swych osobistych dochodów przeznaczyć na podtrzymanie placówek społecznych.

6) Uznajemy wyższość wspólnej pracy, nad pracą jednostki w rozumieniu, że silne liczbą i jednością więcej dobra działamy aby ten cel osiągnąć, zachęcać się będziemy wzajemnie do należenia do Związku b. wychowanek SS. Urszulanek jako organizacji odpowiadającej naszej ideologii.

Na zakończenie walne zebranie wystąpił depesze holdowniczą do ks. prymasa Hłonda, z zapewnieniem gotowości do ofiarnej pracy w szeregach katolickich.

Ks. Prymas zaszczylił zjazd następującą odpowiedzią: „Dziękując serdecznie Związkowi b. Wychowanek SS. Urszulanek za telegram z ogólnopolskiego zjazdu w Poznaniu z wielką radością przyjmuję do wiadomości gotowość Związku do ofiarnej pracy w szeregach akcji katolickiej. Aby w tym kierunku nawiązać ściślejszy kontakt, proszę o podanie mi adresów centrali związkowej i grupy wielkopolskiej.

Z czułem błogosławieństwem dla prac związku August Kardynał Hłond”.

Po południu 18 sierpnia, uczestniczki zjazdu zwiadały Powszechną Wystawę Krajową. Wieczorem pierwszego dnia odbył się raut w klasztorze, który zgromadził wszystkich gości zjazdowych. Następnego dnia rano odprawiona została msza św. za zmarłe wychowawczynie i zmarłe wychowanki klasztorów. Następnie zwiędanie w dalszym ciągu wystawy.

W ostatnim dniu zjazdu t. j. 20 sierpnia kilka autobusów zawiozło panie uczestniczki do Pniew, dla zapoznania się z urządzeniem szkoły gospodarczej i twórczą pracą przełożonej Matki Urszuli Ledóchowskiej. Si-

na indywidualność Matki Ledóchowskiej, nadzwyczajne wyniki jej pracy, ujmująca gościnność M. Generalnej Ledóchowskiej i całego zgromadzenia SS. Urszulanek S. J. K. w Pniewach wywołały między uczestniczkami nastroj, który na długo pozostanie miłym wspomnieniem poznańskiego zjazdu.

Trzydniowy zjazd zakończono zebraniem się uczestniczek w klasztorze poznańskim, na którym przewodnicząca Związku pani Rymarkiewiczowa w serdecznych wyrazach podziękowała w imieniu wszystkich zebranych, Matce Ignacji — przełożonej klasztoru poznańskiego za gościnność i serce okazane wychowankom a Pani Helena z Bolechowskich Załuska zwróciła się z podziękowaniem do zarządu Związku i Koła poznańskiego za inicjatywę i zorganizowanie Zjazdu.

Program „Nauki obywatelstwa”

według projektu Dr. Dobrzyńskiej-Rybickiej.

W nawiązaniu do artykułu podanego przed kilku tygodniami na temat szkolenia obywatelskiego podajemy szczegółowy program „nauki obywatelstwa” według projektu Dr. Dobrzyńskiej-Rybickiej, docenta U. P.:

Część I. Życie wspólne jakie jest.

1. Człowiek jako istota społeczna.

1. Naturalny stan człowieka, współistnienie z drugimi (zupełna niezależność od drugich jest złudzeniem). Najogólniejsza podstawa łączenia się — wspólne zamieszkania. Najogólniejsza świadomość powinowactwa, myśli, uczuć, historii, tradycji, języka, rasy. Naród.

2. Określenie społeczeństwa. Różne formy życia społecznego: a) Utrwalające życie (rodzina), b) Obronne państwo, c) Przypadkowe (tłum), d) Kulturalne (kościół, szkoła), e) Ekonomiczne (banki, tow. przemysłowe, handlowe, środki komunikacyjne), f) Dowolne.

3. Krótka historia rodziny.

4. Powstanie i historia państwa.

II. Właściwości psychiczne człowieka zmuszające go do wspólnego życia:

1. Potrzeba zrozumienia i oddźwięku. 2. Potrzeba uznania. 3. Potrzeba nowych wrażeń. 4. Uczucia kłliwe.

III. Procesy społeczne, jako przejawy właściwości psychicznych człowieka:

1. Łączenie się (asocjacja). 2. Udzielanie się (komunikacja). 3. Przystosowywanie się (adaptacja). 4. Współdziałanie. 5. Współzawodnictwo. 6. Opozycja. 7. Zatarę. 8. Walka. 9. Organizacja wysiłku (kierownictwo, powaga, przewodzenie, wyzysk, podporządkowanie, posłuszeństwo, samowola). 10. Upadek stosunków społecznych. 11. Rozwój stosunków społecznych.

Część druga.

Życie społeczne jakie być powinno.

I. Ideały społeczne:

1. Równość, sprawiedliwość. 2. Braterstwo, solidarność. 3. Wolność. 4. Duch społeczny, świadomość społeczna. 5. Postęp społeczny. 6. Szczęście.

II. Środki ziszczenia ideałów:

A) Etyka społeczna:

1. Zewnętrzne: a) Nadzór społeczny, b) Przymus społeczny. 2. Wewnętrzne: a) Sumienie, b) Powinność. Wszystkie wyżej wymienione procesy społeczne w świetle powinności.

3. Powinności członka rodziny.

4. Powinność członka społeczeństwa.

5. Powinności obywatela.

B) Etyka osobista i jej stosunek do społecznej.

1. Krótki zarys etyki osobistej ze szczególnym podkreśleniem:

1. Powinności wysiłku twórczego. 2. Powinności samodzielnosci. 3. Powinności najlepszego spełnienia wszelkich czynności.

II. Najwyższy ideał moralny, osiągnięcie pełni rozwoju osobistego, z pełnym uwzględnieniem rozwoju cudzego, aby przyczynić się do dobra wszystkich.

Część trzecia. Organizacja państwa z rządem na czele, jako jeden z najważniejszych środków ziszczenia ideałów społecznych. Przegląd najważniejszych form prawnopństwowych.

Część czwarta. Choroby społeczne, wyniki przestępowania praw społecz-

nych i moralnych: 1. Ubóstwo. 2. Prostytucja. 3. Zbrodnia.

Program powyższy może być stosowany na różnych poziomach nauczania, można go rozszerzać lub skracać, odpowiednio do umysłowego rozwoju młodzieży, opierać na przykładach z historii, literatury i podróży. W przystosowaniu do żeńskich średnich szkół zawodowych przedstawia się on następująco:

Cel nauki: 1. Rozbudzenie uczuć społecznych i obywatelskich, poczucia odpowiedzialności za wszystko, co się dzieje w Ojczyźnie, przeświadczenia o wartości, jaką ma własne państwo dla narodu. 2. Wskazywanie obowiązków i zadań, jakie nakładają na kobietę przyznane jej prawa polityczne w republikańsko-demokratycznym ustroju; wskazanie dobroczynnej roli, jaką odegrać może w życiu publicznym, przez wniesienie doń etycznego pierwiastka; wskazanie właściwego dla niej pola działalności w rodzinie, gminie, w instytucjach opieki społecznej, w ruchu spółdzielczym i t. p. 3. Pouczenia w sprawie etyki zawodowej. 4. Podanie ważniejszych wiadomości z dziedziny nauk społecznych i politycznych.

Uwagi metodyczne: Obserwacja otaczającego nas życia i świata. Czytanie dzienników, atlasów, tablic statystycznych, życiorysów wielkich obywateli i pracowników społecznych. Sprawozdania z przeczytanych książek. Samodzielne opracowanie przez uczennice poszczególnych zagadnień. Pogadanki o sprawach chwili bieżącej, o dodatnich i ujemnych przejawach obywatelstwa w życiu prywatnym i publicznym; zwracanie uwagi na rozbieżność zachodzącą często między praktyką życiową a uznaniami teoretycznymi prawami religij i etyki, w dążeniu do ich uzgodnienia, do harmonij między zasadami a życiem. Samorząd szkolny. Zwiędanie różnych warsztatów pracy, instytucyj społecznych i kulturalnych. Lekcje muszą być coraz to inaczej prowadzone — ćwiczenia, zadania, wycieczki — nie zawsze pomieścić się dadzą w ramach godziny szkolnej. Należy zbliżać uczennice do społeczeństwa, ukazywać warsztaty pracy fizycznej i duchowej, zwracać uwagę na zjawiska, dokoła których dotąd przechodziły obojętnie.

Spółeczeństwo. Człowiek jako istota społeczna. Solidarność społeczna. Różne formy życia społecznego. Procesy społeczne, jako objawy właściwości psychicznych człowieka. Instytucje społeczne. Choroby społeczne. Obowiązki społeczne. Ideały społeczne. Rodzina, jako jednostka społeczna. Stanowisko i obowiązki kobiety w rodzinie. Naród i świadomość narodowa. Związki międzynarodowe. Liga Narodów.

2. Państwo. Powstanie i historia państwa. Państwo Polskie w przeszłości dziejowej. Współczesne Państwo Polskie. Konstytucja marcową ze szczególnem uwzględnieniem obowiązków obywatelskich.

Ze świata

Pięćdziesiąt wdowy

W Indiach istnieją według oficjalnych sprawozdań tysiące 5-cio letnich żon, a miliony matek poniżej lat dziecięcych. Dokładną statystykę przedłożył parlamentowi w Londynie sekretarz stanu w Indiach. Ze statystyki tej wynika, co następuje: w Indiach jest więc 110,684 mężów i 218,463 żon poniżej 5-ciu lat życia i 15,000 5-cio letnich wdów. Dalej istnieje 757,405 chłopców żonatych w wieku między rokiem 5—10-tym, a dziewcząt zamężnych w tym samym wieku 2,016,687, podczas gdy 100,000 dzieci w tym samym wieku utraciło swoich mężów. W Indiach młodzież w wieku 10—15 lat uchodzi za dorosłą, z tego powodu istnieje tam 2½ miliona 10-letnich mężów i 6 milionów żon w tym samym wieku. Dalej mamy tam 300,000 wdów, które nie osiągnęły jeszcze 15 r. życia. Parlament angielski zamierza zająć się w najbliższym czasie tą ciekawą statystyką.

Czy zapisałeś się na członka wspierającego Komitetu Floty Narodowej. Wkładka 1 zł rocznie Conto P. K. O. 30.

Zapisz się a spełnisz swój obywatelski obowiązek

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Oblicze Młodych

Wydarzenia lwowskie skupiły na młodzieży uwagę całego społeczeństwa. Płomień manifestacji i protestu przetrząsnął się wnet ze Lwowa i zapalił inne środowiska akademickie.

To gromadne i zwarte wystąpienie ma swą niezwykle głęboką treść — stwierdza ono raz jeszcze rolę młodzieży jako doniosłego czynnika w politycznym życiu Polski.

Bez względu na to, czy komu dogadza czy też nie, młodzież jest czynnym politycznym, a ostatnie wydarzenia świadczą, że tę rolę swoją pojmuję dokładnie i nie zamierza się jej wyrzec.

Względ przeto na dzień dzisiejszy, jak i troska o przyszłość, którą ta młodzież tworzyć będzie, wymaga baczności i obiektywnego przyjrzenia się charakterowi i ideologii dzisiejszego pokolenia młodych. Wystarczające dane zawarte są w wystąpieniach czynnych i w publikacjach prasowych.

Obserwując zbiorowe wystąpienia młodzieży w latach ostatnich należy stwierdzić coraz to żywsze tempo i szerszy, pewniejszy siebie rozmach. Świadczy to zarówno o wzroście zainteresowania sprawami publicznymi w szerokich kręgach młodzieży, jak też o dokonywującym się usprawnieniu form organizacyjnych. Ta stopniowość wzrostu sił i zdolności reakcji jest wielce znamienna, o ile się zważy, że zaznaczyła się szczególnie po przewrocie majowym.

Rozpatrując treść wystąpień ustalić w nich można pewne zasadnicze kierunki — walka o czystość kultury polskiej i szacunek dla tradycji narodowej; protesty przeciw zakusom wrogów zewnętrznych zagrażających całości państwa, oraz wewnętrznych, zmierzających do naruszenia polskości na kresach; zdecydowana obrona uczuć i świętości religijnych przeciwko prowokacjom.

Nie chodzi w danym wypadku o formy tych wystąpień; młodzież jest impulsywna, co zresztą jest cennym walorem młodości, i może przeholować. Analizując jednak treść wystąpień uzyskuje się przeświadczenie, że tkwią w tem wielkie walory ideowe, stanowiące poważne wartości dla przyszłości zarówno bliższej jak i dalszej. Młodzież stoi twardo na gruncie narodowym i religijnym. W tem streści się jej ideologia, za którą gotowa jest walczyć. Stwierdza to programowy artykuł styczniowego numeru „Awangardy” — Miesięcznika Młodych, którzy reprezentują najsilniejszy obóz akademicki.

Od Polski — wara! Każdy, kto śmie deptać prawa narodu polskiego do niezależnego bytu i pomniejszać jego rolę w odbudowie państwa, kto zamierza niszczyć podstawy kultury rzymsko-katolickiej i rozszarpać naszą spójność narodową — winien się spotkać z bezpośrednią reakcją.

W świetle tego oświadczenia ostatni wypadki lwowskie nabierają właściwej treści — są one logiczną jego konsekwencją, a zarazem stwierdzeniem, że słowa te są wyrazem głębokiego uczucia, które nie cofa się przed walką i ofiarami. W tem przejawia się męska siła charakteru, nakazująca szacunek nawet przeciwnikom.

Młodzież nie tworzy programu politycznego — na to brak jej potrzebnego zasobu doświadczeń życiowych i nie jest jej zadaniem. Wystarczy, jeżeli posiada zdrowy instynkt kierowany patriotyzmem i zasadami moralności chrześcijańskiej. To wskaże jej zawsze właściwą drogę obowiązku, wytyczy kierunek jej działaniom, ostrzeże przed niebezpieczeństwem. Ten właśnie instynkt młodzieży nasza posiada i on to ostrzegł ją przed złudą frazeologii obozu t. zw. „sanacji moralnej”.

Podczas, gdy wielu doświadczonych i dojrzałych polityków wiązało z zamachem majowym daleko idące nadzieje na rozwój i poprawę stosunków wewnętrznych państwa, młodzież swym zdrowym instynktem wyczula pustkę ideową przykrytą szumnymi frazesami i fałsz pod maską wysokiej moralności.

Krytycyzm oparty na zdrowych i mocnych zasadach moralnych postawił młodzież w opozycji do rządzącego obozu, wystawiając ją zarówno na ostre represje, jak też na niebывале nienawistne ataki prasy prorządowej.

Ostatnie wypadki lwowskie rozpały już istną burzę — szarżę policji, aresztowania, konfiskaty, kalumnie, były wersje nawet o pogotowiu oddziałów wojska z karabinami maszynowymi. W łęniu młodzieży prasa „sanacyjna” prześcigała się nazwaniem. Nie zdolano by z pewnością wypluć więcej obelg, gdyby chodziło o awantury komunistyczne, jak zresztą zachowano dziwny umiar w stosunku do młodzieży żydowskiej, która naruszyła nie tylko polskie uczucia religijne, lecz zasady elementarnej kultury. Padły słowa tak obelżywe jak „chuligani”. Rzucono potworne oskarżenia walki z państwem. Na te napisać odpowiedzieć można tylko słowami Andrzeja Maksymiljana Fedry: „ze złej gęby niedobra mowa, nie uczepnąć z błota czystej wody. Żli według swej

złości dobrych mierzą, nie żeby oni temi byli, źle, że sami są i źle zwierciadło zła postać wywiera.

Napaści te, zarówno jak i dziwną zawziętość władz administracyjnych, tłumaczyć się mogą jedynie wściekłością, że młodzież zachowała niezależność duchową i pewność siebie w chwilach, gdy zdawało się wszystko w Polsce uległo.

W zaborczym opanowywaniu życia polskiego obóz rządzący napotkał w młodzieży na rzeczywistą przeszkodę. W dzisiejszym, zdecydowanym opozycjonizmie młodzieży, „sanacja” zbiera tylko plon swych specyficznych metod rządzenia.

Młodzież weszła w walkę, a ona zawsze wygrywa, bo sojusznikiem jej jest czas.” Sz-c

Młodzi wobec kwestji robotniczej

Zamieszczając w poprzednim n-rze Ruchu Młodych” artykuł znanego wśród robotników działacza śląskiego, p. Edw. Zajacka, poruszający konieczność przejścia Młodych do akcji w terenie robotniczym, wyraziliśmy przekonanie, że głos ten nie przebrzmi bez echa. Z zadowoleniem zamieszczamy poniżej pierwszą część wywodu ekonomisty poznańskiego, p. dr. Marjana Chelmińskiego, doręczającego mnóstwo nowych myśli do artykułu p. Zajacka. — Redakcja.

I.

Apel p. Edwarda Zajacka do Młodych wyrażony w ostatnim numerze „Ruchu Młodych” był zajęciem poważnie wciągnięciem w orbitę swej działalności szerokich mas robotniczych, znać należy za niezmiernie pożądanym symptom wyczucia właściwego kierunku pracy Młodych.

Charakterystycznym jest, że głos ten wyszedł ze Śląska, z zachodu, który bliższy jest pojęciom naprawę, a nie tylko pozornej demokratyzm, niż inne części Polski. Jeżeli Polska zachodnia wykazuje mniejsze natężenie radykalizmu społecznego, to przyczyn tego zjawiska szukać należy nie tylko w większym dobrobycie warstw robotniczych, który zresztą często jest tylko pozorny, bo stopa zarobków robotniczych niekiedy jest nawet niższa na zachodzie niż w niektórych ośrodkach przemysłowych b. Kongresówki, — ale przede wszystkim w znacznie silniejszym solidaryzmie i uświadomieniu narodowym społeczeństwa ziem zachodnich, w znacznie większym zgęszczeniu sieci przeróżnych organizacji, skupiających w pracy pozytywnej ludzi rozmaitych warstw. A czyż inteligencja Śląska, pomorska i poznańska nie wyrosła w znacznej, jeśli nie w przeważającej mierze ze sfer drobnomieszczańskich, włościańskich i robotniczych? Nic tedy dziwnego, że przy tej stosunkowej łatwości przechodzenia z jednej warstwy społecznej do drugiej, przy tej ciągłej i nader żywej wymianie ludzi, łączących nieustannie różne stopnie hierarchji społecznej, robotnik u nas, na zachodzie, nie mógł czuć się wydziedziczonym pariasem, ale przeciwnie, biorąc czynny udział w pracy społecznej miał i ma poczucie współodpowiedzialności za losy narodu, rozumie, że fakt ten nakłada na niego pewne obowiązki, tak samo, jak i na inne warstwy, z którymi dla osiągnięcia ogólnych celów narodowych musi współdziałać. Nie było i niema u nas sztucznych przegród między inteligencją a robotnikami; płaszczyzna tarć między pracodawcą a pracownikiem jest również mniejsza niż gdzieindziej w Polsce właśnie dlatego, że u nas tym pracodawcą jest przeważnie Polak.

Inaczej oczywiście przedstawiają się stosunki pod tym względem w niektórych okęgach na Śląsku, w Małopolsce i b. Kongresówce. Stopień uświadomienia narodowego warstw robotniczych jest tam niewątpliwie bardzo wysoki, łączy się on jednak z silną domieszką ideologii socjalistycznej — a więc burzącej podstawy porządku społecznego, stawiającej interes warstwy, klasy ponad interesem narodu jako całości. Rozbieżność interesów klasowych potęgowana jest tam różnicami narodowościowymi, dalej samą strukturą przemysłu, bardziej skoncentrowanego, co utrudnia wybitnie wyniesienie się z klasy robotniczej na wyższy szczebel hierarchji społecznej. Z tego jednak nie wynika-

by praca nad pozyskaniem warstwy robotniczej tych okęgów dla idei narodowej w naszym rozumieniu nie rokowała żadnych widoków. Napotka ona tylko na większe trudności i wymagać będzie większego natężenia oraz bardziej elastycznych i złożonych metod postępowania.

Realizacja jakiegokolwiek programu działania zależna jest od dokładnego poznania terenu, w jakim praca ma się odbywać. To też pierwszym warunkiem wszelkiej pozytywnej pracy na terenie robotniczym winno być zbliżenie się nie mechaniczne, nie z wysokości jakiegoś wyrozumowanego programu przyznającego w tej lub innej dziedzinie pewien udział warstwy robotniczej, lecz zbliżenie, opierające się na współpracy w pewnych organizacjach robotniczych, na życzliwym wnikaniu w położenie i potrzeby warstwy robotniczej. Ważną rolę odegrać mogliby narodowcy-studenci politechniki podczas swej praktyki w zakładach przemysłowych, bo nigdzie lepiej nie można się poznać, jak pod czas pracy zawodowej. Tylko ludzie dobrej woli i świadomi swych zadań mogą stać się pożytecznymi pracownikami w tej dziedzinie. Wszelkie odruchy protekcyjności, wszelkie mentorstwo i zbyt silne narzucanie swych poglądów mogą tylko psuć robotę. Najpierw trzeba dobrze poznać psychologię robotnika, trzeba się z nim żyć i usunąć tę tak przeciętną pospolitą nieufność jego do ludzi „z lepszej sfery”, zanim uzyska się wpływ na niego. Musi on zrozumieć, że tylko szczerą życzliwość, że tylko chęć ulżenia jego doli, chęć dopomożenia mu do wydzwignięcia się na wyższy poziom położenia materialnego i społeczno-moralnego w ramach harmonijnej współpracy całego narodu jest źródłem usiłowań nad wciągnięciem robotników do pracy narodowej.

Młodzi O. W. P. na X. Zjeździe Katolickim

We wspaniałym X Zjeździe Katolickim, który odbył się w murach naszego grodu w ub. niedzielę przy żywym współudziale tysięcy obywateli poznańskiego — uczestniczyli również licznie Młodzi Obozu Wielkiej Polski. W imieniu Komitetu Dzielnicy Zachodniej Młodych O. W. P. w Poznaniu złożył Zjazdowi życzenia pomyslnych obrad oraz poniższą deklarację red. R. Fengler.

„Ruch Młodych Obozu Wielkiej Polski, w którego imieniu mam zaszczyt witać X Zjazd Katolicki, wyszedł z murów wyższych uczelni. Młodzież tych uczelni przeżywa od lat kilku wspaniały renesans ducha religijnego i narodowego. Zszeregowana w karnych zastępach Ruchu Mł-

dych O. W. P., wkroczyła między szerokie rzesze młodzieży rzemieślniczej zadzierżnęła serdeczne węzły z robotnikami, zeszła w podziemie kopalń, ramię w ramię kroczy z chłopem. Budzi nowego ducha!”

„Pojęcie Polaka było jednoznaczne z mianem wiernego syna kościoła rzymsko-katolickiego. Prądy liberalne ub. stulecia usiłowały podważyć prawdziwość tego powiedzenia. Udało im się rozluźnić więzadła między temi dwoma pojęciami, lecz nie na długo.

„Dziś odradzamy się w starych prawdach. Młodzież polska, młodzież katolicka — Młodzi z Obozu Wielkiej Polski — pragną — a słowa swoje gotowi każdej chwili poprzeć świadectwem czynu, pójść w pierwszych szeregach krucjaty duchowej — wspaniałej akcji katolickiej której dostojnym wyrazem jest X Zjazd, aby stało się Królestwo Boże — aby Chrystus-Król był niepodzielnym władcą dusz. Tej upragnionej, o którą walczymy wszystkim młodych sił i serc — Wielkiej Polski.”

Kronika Organizacyjna

— Z sekcji „A” Wydziału Grodzkiego Młodych OWP w Poznaniu. W czwartek 29 z. m. odbyło się pierwsze powakacyjne zebranie Młodych O. W. P. m. Poznania przy bardzo licznych udziałach członków i sympatyków ideologii Obozowej. Zebranie zajął krótkim wstępem kierownik Wydziału Grodzkiego red. Roman Fengler, poczem poproszono o wygłoszenie referatu p. prof. U. P. dr. Stojanowskiego. Ceniony demograf zajął się w swoich wywodach aktualną kwestją zpolsczenia miast polskich oraz ekspansją żywiołu rdzennie polskiego na kresy wschodnie, którym zagrażają silnie rozmnażające się mniejszości. Główne myśli referatu podajemy na innem miejscu. Z kolei zabrał głos p. redaktor Fengler i nawiązując do wywodów referenta przedstawił skutki ekspansji żydowskiej w Palestynie, gdzie napływ żydostwa wypiera tubylców. Ostatnie krwawe wypadki to epilog żydowskiej ekspansji. — Z ramienia „Rozwoju”, który czynem paraliżuje ekspansję żydostwa w Polsce zabrał głos w dyskusji pułk. Boćkowski. Mówca zobrazował wysiłki „Rozwoju”, zmierzające wszelkimi siłami do wzmocnienia polskiego elementu na kresach wschodnich. Akcja prowadzona planowo i celowo daje dobre wyniki, wymaga jednak na dalszą metę poparcia całego społeczeństwa. — Pozostała część zebrania została poświęcona zagadnieniom organizacyjnym i programowi pracy na najbliższy czas. Zebranie zakończono odśpiewaniem „Hymnu Młodych”.

Młodzi O. W. P., przebywający czasowo w Poznaniu, którzy dotąd nie dopełnili obowiązku zgłoszenia się w sekretariacie Wydziału Grodzkiego m. Poznania, proszeni są o osobiste zgłoszenie. Sekretariat urzęduje poza godzinami od 9 do 3 również w godzinach wieczorowych we wtorki i piątki od 6.30 do 8, w lokalu O. W. P. św. Marcin 2 ptr.

Z WYDAWNICTWA

— Polska Armia Błękitna. Na półkach księgarskich ukazał się pod powyższą nazwą pierwszy tom śmiałego zakrojonego wydawnictwa historyjograficznego, przygotowanego przez komisję historyczną przy Lchoragwi Wielk. Zw. Hallerczyków w Poznaniu. Pierwszy numer, wydanie dwukwintne, zapowiada piękną całość, która niezawodnie przyczyni się waleń do rozszerzenia dziejów armji polskiej we Francji, stworzonej przez Komitet Narodowy z Romanem Dmowskim na czele. Dalsze tomy wydawnictwa będą się ukazywały periodycznie, w miarę opracowania przyczynków historycznych przez komisję.

— „Młody Narodowiec”, miesięcznik Młodych O. W. P. ziemi Krakowskiej, wychodzący w Bielsku — Białej, mimo początkowych trudności finansowych i szkan zdobywa sobie szeroką wziętość. Ciekawie redagowany, aktualny, a przytem w tonie bardzo popularnym, jedyną sobie czytelników we wszystkich sferach. Numer sierpniowy był w większej części poświęcony rocznicy 10-lecia Traktatu Wersalskiego. Poza tem obejmuje ciekawy materiał informacyjny o ruchu Młodych „Młody Narodowiec” winien się znaleźć w ręku każdego członka Obozu. Redakcja i administracja znajduje się w Bielsku, ul. Blichowa 40.

Zebranie Młodych Obozu Wielkiej Polski sekcji Grodzkiej m. Poznania

odbędzie się w poniedziałek, dnia 23 września o godz. 8 wieczorem w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem Colosseum).

Przedmiotem aktualnych referatów będzie sprawa bliskich wyborów do Rady miejskiej. Referaty wygłoszą pp.: senator dr Marjan Seyda oraz jeden z kandydatów Młodych O. W. P. do poznańskiej Rady miejskiej.

Wstęp wolny dla członków i wprowadzonych sympatyków. Ruchu Młodych.

Wydział Grodzki.

Polacy w Austrii

Jedna z ostatnich statystyk podała, że w Wiedniu na ogólną ilość mieszkańców 1.865.700 obywatele polscy stanowili 2,19 proc., t. j. 40.872. Zajmowalibyśmy wobec tego drugie miejsce po Czechach, których jest 119.600, czyli 6,41 proc. Jednak w tej statystyce jest to oryginalne, że do języka polskiego przyznano się zaledwie 3.200, t. j. 9 procent, reszta podała język niemiecki za swój język potoczny, co stanowiłoby 84 proc. całej liczby obywateli polskich, 7 proc. przyznaje się do języków innych, z tego około 3 proc. do żargonu. Owi mówiący po niemiecku są to Niemcy polscy, albo Żydzi, uważający już język niemiecki za swój, albo też Polacy zniemczeni, lub też Polacy przerobieni na Niemców przez Austriaków. Z dodatkami choćby 1.000 obywateli austriackich, używających języka polskiego, i 238 osób innej przynależności państwowej liczba nawet 4.856 mówiących po polsku obywateli naszego państwa będzie nieścisłą.

Poza Wiedniem znajdujemy jeszcze obywateli polskich w Górnej Austrii, Styrii, Burgenlandzie, Karyntji, Salzburgu, Tyrolu i Przedarlantji w liczbie około 2.000. Ogółem więc przyznających się do polskości będzie około 8.000 osób. Większe skupienia na prowincji spotykamy tylko w Grazu, dokąd dostali się Małopolanie podczas wojny światowej w liczbie nawet kilkunastu tysięcy, dzisiaj zostali oni tam w znacznie zmniejszonej gromadzie. Pracują też nasi w kilkunastu ośrodkach Leoben w hutach i fabrykach, z dodatkami też kilkudziesięciu studentów w leobenskiej akademii górniczej. Są tam między innymi liczni b. jeńcy z armii rosyjskiej.

Ruch reemigracyjny ustatkował się już od roku 1923. Co zostało na miejscu zaaklimatyzowało się i pragnie zostać w Austrii. Starsze pokolenie wymiera, młodzież wynaradawia się. 80 proc. obywateli polskich w Austrii, to Żydzi, najłatwiejszy element asymilacyjny.

W Wiedniu mieszka pewna część naszej inteligencji rodowej, mającej tam realności, wciągniętej w stosunki z arystokracją austriacką, czeską i węgierską. Jest tam spora gromada dawnych urzędników austriackich, emerytów w większej części, trochę też inteligencji zawodowej: lekarzy, adwokatów i artystów. Jest też reprezentowany większy przemysł kopalniany, naftowy, rafineryjny i importowy byłaby i nierogacizny. Austriacko - Polska Izba Handlowa, Polska Linja Lotnicza i Austropolski Bank. Wreszcie kupcy drobni i wyrobnik fabryczny. Cenni są dla przemysłu austriackiego nasi fachowcy i wykwalifikowani robotnicy. Nie brak też i rolników rozrzuconych po prowincji.

Opieką duchową zajmują się w Wiedniu księża Zmartwychwstańcy, którzy mają pod sobą Kościół polski i kaplicę poświęconą pamięci króla Jana Sobieskiego na Kahlenbergu. Kościół polski sięga jeszcze r. 1784, kie-

dy należał jeszcze do galicyjskiej szlacheckiej gwardii przybocznej. Potem jakiś czas był on kościołem garnizony cesarskiej gwardii, aż do r. 1897, kiedy przeszedł pod zarząd zgromadzenia księży Zmartwychwstańców, jako kościół polski. Na górze Kahlenbergu znowu jest kościół, przy którym słuchał mszy św. król Jan Sobieski. Świątynia ta stała długo zaniedbana. W r. 1890 odnowiono ją. Do miejsca tego odbywają się rokrocznie liczne wycieczki i pielgrzymki polskie.

Istnieje w Wiedniu Dom Polski. Fundowała go rodzina ministra byłej Galicji sp. F. Ziemiałkowskiego. Obecnie własność ta przeszła na akademię umiejętności w Krakowie. Znajduje się jednak ona w opłakanym stanie. mówi się o sprzedaży tego domu, jako nieodpowiadającego swemu założeniu. Na nowy jednak niema odpowiednich funduszy.

Organizacja narodowa społeczna między Polakami w Austrii jest dość silna. W r. 1898 powstało stowarzyszenie chrześcijańskich robotników i robotnic, założone przez sp. ks. J. Stojalskiego. Organizacja ta pracuje wydatnie na gruncie katolickim. Jest jedną z najczynniejszych przy kościele polskim księży Zmartwychwstańców. Lokal mieści się w suterrenach Domu Polskiego. W r. 1895 powstało Stowarzyszenie „Strzecha”, mające za zadanie znowu krzewienie życia towarzyskiego i społecznego wśród inteligencji. Zajmuje się gośćmi z Polski, wycieczkami, artystami, prelegentami. Młodzież akademicka ma swoje „Ognisko”, licząc około 100 członków, założone przez sp. Jerzego Czarotowskiego w r. 1868, daje pomoc w pożyczkach swoim kolegom. Towarzystwo Opieki nad Szkołą Polską prowadzi dwie szkoły dla dzieci robotniczych. Chodzi do nich około 100 dzieci. Jedną z tych szkółek liczy już 20 lat istnienia. Stowarzyszenie „Oświata” zajmuje się rzemieślnikami. Liczy 250 członków. Przytulisko Polskie jedno z najstarszych stowarzyszeń polskich w Wiedniu prowadzi pracę charytatywną, rozciąga szczególniej opiekę nad przyjeżdżającymi rodakami.

Wszystkie te stowarzyszenia łączą się w Związek Stowarzyszeń Polskich w Wiedniu. Poza tym Związkiem stoją robotnicze socjalistyczne „Siła” i „Proletariat”.

Polacy wiedeńscy naogół nie są zamożni. Jest z nich wielu bez pracy. Opiakany jest los emerytów i inwalidów. Oczywiście w innym położeniu znajdują się zamieszkał tu arystokracja i przemysłowcy. Na giełdzie i rynku przemysłowym są tu znane towarzystwa naftowe Karpaty, Galicja, Fanto, Premier, Fabryki Cementów Szczakowej i Golezowie, rozmaite zakłady górnośląskie, grudziądzkie i dąbrowskie, także fabryki łódzkie, białostockie, bielskie.

X. W. Kneblewski

przyszłości w ruchu miejskim przodować będą pojazdy benzynowo-elektryczne i typu ciągnionego t. j. konstrukcji traktorowej i samochody mające napęd na przednie koła. W. L.

Jak ustrzec się tyfusu brzuszego?

Od jednego z wybitnych lekarzy higienistów otrzymujemy następujące, wysoce aktualne uwagi:

Sygnalizowana obecnie ze wszystkich okolic kraju, nie wyłączając stolicy, wzmożona epidemia tyfusu brzuszego, nasuwa konieczność przypominania ludności przepisów higienicznych, które właściwie zawsze obowiązywać powinny, a w dobie szerzącej się epidemii bezwzględnie stają się nakazem. Jak wiadomo, zarazki tyfusu rozwijają się bujnie na podłożu wszelkiego rodzaju rozkładu, zarówno w wodzie, jak i na wszystkich artykułach spożywczych, podlegających gnicciu. Zjadłszy kierunek akcji ochronnej ześrodkowywać się musi na chronieniu produktów pokarmowych od fermentów, wywołujących to gnicie, zatem nadzwyczajna na zachowywaniu co do nich najdalej idącej czystości. Niektóre produkty łatwo utrzymywać można w stanie, zabezpieczając je od udzielania się ludziom przez nie zarazków tyfusu. I tak: woda traci się przez gotowanie, tem samem w okresie epidemii tyfusuowej bezwzględnie zakazane być winno nietylko picie wody surowej, ale płukania nią ust, obowiązujące po każdym jedzeniu, a także obmywanie nią takich owoców, których niepodobna obierać, jak winogron, wiesien, wszelkich jagód, nawet pewnych gatunków śliwek i t. p. W każdym domu prywatnym, a tembardziej w pensjonatach, restauracjach, hotelach, czy szkołach internatowych, winno być specjalne wielkie czajniki, w których z samego rana przegotowywać należy wodę, potem, wystudzoną, nalewać w zamknięte korkiem szklanym karafki i tak tylko podawać do picia, płukania ust, mycia owoców i t. d. Gorzej jest z masłem, przynoszonym i przywożonym na targi z miasteczek i wiosek, gdzie może największa panować epidemia, w ten sposób bezkarnie roznoszona. Masło takie używane do potraw, więc gotowane, wyławia się samo przez się z zarazków tyfusuowych (także innych, właściwych porze letniej, jak czerwonki, czyli dyzenterji), co się zaś tyczy masła używanego w stanie surowym do smarowania pieczywa, należałoby używać do tego tylko tak zwanego śmietankowego, z centryfugi, gdzie obowiązują przepisy sanitarne i skąd masło wychodzi w szczelnym opakowaniu w workowy papier, chroniący od stykania się go z brudnymi rękami sprzedawców. Oczywiście w pierwszym rzędzie obowiązywać musi czystość w sklepach, a zwłaszcza w sklepikach z produktami spożywczymi.

Pozostaje pieczywo, co do którego przepis niedotykania go przez sprzedających i kupujących, wyprobowanych „trzeszczenie” bułek, jest nabyt często martwą jedynie literą prawa. Najlepszym i najprostszym sposobem odkażania pieczywa jest szybkie przesuwanie w ciągu paru sekund na widelcu każdej bułki nad płomieniem gazowym, a właściwie przesunięciem jej ze wszystkich stron przez płomień gazowy, wytwarzający stopień ciepła, który wystarcza do zabicia ewentualnych zarazków, a nie spala samego pieczywa. Jest to może nieco ambarasowne o ile zwłaszcza wielka jest liczba domowników, zabieg to jednak konieczny, o ile chcemy z całą świadomością uchronić się od zarażenia tyfusem. Uнікаć też należy spożywania lodów mętnego pochodzenia, a także wszelkich napojów, zamrażanych czy chłodzonych za pomocą wkładania do szklanki lodu naturalnego, który bardzo często pochodzi z zatrutych stawów i sadzawek. Nadzwyczajną zaś czystość rąk, jamy ustnej i gardzieli i bezwzględne obieranie lub obmywanie owoców to najważniejsze nakazy.

Wystawa darów, ofiarowanych Ojcu św. w roku jubileuszowym.

(KAP) Komitet papieski roku jubileuszowego wyznaczył komisję, której zadaniem będzie zebrać liczne dary, ofiarowane Ojcu św. w związku z Jego 50-letnim jubileuszem kapłaństwa. W następnym roku wszystkie te dary będą umieszczone na specjalnej wystawie.

Podobne wystawy urządzały były z okazji jubileuszów Piusa IX i Leona XIII.

Millionowy rapis dla papieża.

Wielką sensację we włoskich kołach arystokratycznych wywarło niedawno wstąpienie księcia Paterno i jego córki do zakonu. Jak się obecnie okazało, księża i księżniczka Paterno zapisałi cały swój majątek, szacowany na 25 milionów lirów, na rzecz papieża. Klejnoty księżniczki, oszacowane na 10 milionów lirów, przeznaczono zostały do ozdoby cudami słynącej statui Świętej Rozalii w Palermo.

Zona 50 mężów.

Wszystkie rekordy małżeństwa pobiła piękna Belgijka, niejaka Adrienne Quyan. Młoda ta, dwudziestoletnia niewiasta, córka wieśniaka z pod Mons, umiała w tak sprytny sposób wykorzystać swą urodę, że zawieranie małżeństw stało się dla niej istotnym sportem. Oczywiście wybierała zamożnych konkurentów i z niezwykłą szybkością trwonila ich pieniądze, aby wnet opuścić i zawierać nowe małżeństwa. Przypadła na bigamji w Brukseli przyznała się, iż nie mniej niż więcej tylko ma...

50 mężów, oświadczając, że liczby konkurentów, których przyrzekała poślubić, nie może — wobec ogromnej ich liczby — określić nawet w przybliżeniu.

Honorarium autorskie przewyższa pensję prezidenta.

Były prezydent Stanów Zjednoczonych Calvin Coolidge, który przed pół rokiem opuścił Białą Dom, otrzymał w ciągu ostatnich miesięcy 100 tysięcy dolarów od wydawców jego pamiętników. Kwota ta przewyższa o ¼ roczne pobory prezydenta, sięgającą 75 tys. dolarów. Pani Coolidge również „dorabia” część dochodów, będąc współpracowniczką kilku większych amerykańskich miesięczników.

Jakie zyski czerpie Szwecja z ruchu turystycznego.

Statystyka ruchu przyjezdnych z zagranicy, którą ogłosił dziennik sztokholmski — „Sztokholms Tidningen” — wykazuje, iż gdyby zyski z tej frekwencji cudzoziemców w Szwecji podzielić na ilość mieszkańców, to wypadłoby rocznie na głowę po 5 koron (Ł. 0.57). Ogólny dochód, jaki przyniosła frekwencja cudzoziemców Szwecji w r. 1928 obliczony jest na 27 milj. koron (Ł. 1½ miliona), a w roku bieżącym przewidywany prawdopodobnie sumę 30 milj. koron (Ł. 1.67 miliona). W r. 1928 zwiedziło Szwecję 53.000 turystów z zagranicy, przeważnie Amerykanów i Duńczyków.

Pielgrzymka młodzieży polskiej do Rzymu.

(KAP) Z powodu jubileuszu kapłańskiego Ojca św. Piusa XI Związek diecezjalnych Kół księży prefektów urządził pielgrzymkę młodzieży szkół średnich do Rzymu pod protektorem JEm. Ks. Kardynała A. Kakowskiego, Arcybiskupa Warszawskiego, za wiedzą i poparciem M. W. R. i O. P.

Pielgrzymka trwać będzie dni 17, od dnia 22 października do 7 listopada r. b. i po drodze zwiedzi: Wiedeń, Wenecję, Padwę, i Florencję, w Rzymie zaś zatrzyma się dni osiem. Udział w pielgrzymce może brać młodzież męska i żeńska szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, oraz seminarjum nauczycielskich, jakoteż opiekuni młodzieży — 1 osoba na 20.

Całkowity koszt uczestnictwa w pielgrzymce wynosi około zł. 650. — trzecią klasą, a około 1.000 zł. w klasie drugiej. Zgłoszenia należy nadsyłać na ręce kierownika pielgrzymki ks. dr. Józefa Kalinowskiego, Warszawa, ul. Marszałkowska 37. Bliższe szczegóły będą wkrótce podane.

Z Miasta Watykańskiego

Wielki napływ pielgrzymów. — Budowa stacji kolejowej i radjostacji. — Regulacja miasta. — Liczba obywateli.

(KAP) Napływ pielgrzymek do Watykanu jest tak wielki, że Ojciec św. codziennie przyjmuje po kilka. Pielgrzymki ostatnich dni składały się głównie z Holendrów, Belgów, Francuzów i Włochów.

Prace dyplomatyczne i kościelno - polityczne zostały zawieszane na okres wakacyjny, natomiast roboty budowlane prowadzone są w pełnym tempie. Opracowany przez inżyniera de Rossi plan regulacji miasta został już zatwierdzony przez Ojca św. i ma być obecnie wprowadzony w życie. Wytknięto już trasę kolejową i położono fundamenta budynków stacyjnych. Około 200 robotników pracuje przy potężnych maszynach ziemnych nad budową 90 metrowej galerji, którą będzie przebiegał pociąg papieski z wysokiego wzgórza watykańskiego.

W pobliżu dworca kolejowego stanie radjostacja, w której pracować będą maszyny, sprowadzone z Anglii. We Włoszech budowane są dla niej dwie 68-m. anteny. Nowa stacja watykańska będzie silniejsza od stacji rządowej, znajdującej się obok św. Pawła przed murami Rzymu.

W pałacu belwederskim, t. zw. „Pallazaccio” urządzonych będzie 28 nowych pokoi, oraz schody reprezentacyjne wraz z dźwignią i schodami bocznymi. Na pierwszym piętrze umieszczony zostanie urząd sanitarny z apteką, pogotowiem lekarskim, ambulatorjum i małą salą operacyjną, mieszkaniami dla lekarzy i braci szpitalnych.

Dotychczasowy mały pałac kardynała-arcypasterza bazyliki św. Piotra, zamieszany obecnie przez kardynała Merri del Val, będzie zburzony. Kardynał Merri del Val otrzyma nowy odpowiedni lokal w przebudowanym gmachu kliniki i pensjonatu sióstr od św. Karola. Dziesięć innych budynków oddanych zostanie prałatom i wyższym urzędnikom. SS. od św. Karola otrzymują nowy lokal przy Madonna di Riposo z kliniki, urządzoną według najnowszych wymagań. Również nową siedzibę dostaną oo. Augustianie, zarządzający parafią Miasta Watykańskiego.

Na ulicach, prowadzących do Watykanu obok dzwonnicy św. Piotra i przy kaplicy św. Anny, w pobliżu Porta Angelica, w najbliższym czasie usunięte będą prowizoryczne przegrody z desek, które zastąpione zostaną artystycznie wykonanymi sztachetami. Posterunek gwardzysty szwajcarskiego umieszczony zostanie w nowowytkanym nisz. Pałac gubernatora watykańskiego jest już prawie na ukończeniu, brak mu tylko ozdób wewnętrznych. Całkowite wykończenie prac regulacyjnych w Mieście Watykańskim będzie wymagało jeszcze około 2 lat.

Według dokonanej w tych dniach spisu obywateli Miasta Watykańskiego, liczba ich wynosi 523. Liczba ta obejmuje również 25 kardynałów kurjalnych oraz biskupów rzymskiego okręgu kościelnego.

Tabory miejskie

W przeważnej części miast w Polsce zapomina się zupełnie o tem, że śmiecie i kurz są największymi wrogami zdrowia i bardzo często powodują epidemie. Otwarte doły ustępowe, brudne ścieki i niekiedy zapakowane kanały są najlepszym dowodem słabej organizacji miejskiej. Niestety nie można ominąć obecnego niehigienicznego sposobu zmiatania ulic, chociaż niektóre zarządy miejskie używają już t. zw. miotły walcowej. Poza Poznaniem nieliczne tylko miasta, zaledwie trzy czy cztery, mogą się poszczycić zorganizowanym wywozem śmieci; używają przeważnie do wywozu jeszcze pojazdy konne.

W walce z kurzem ulicznym współdziałają nowoczesne polewaczki uliczne, zmiataczki, z których znane są konstrukcje samobieżące, a dla asfaltów i ulic z nawierzchnią smołową skonstruowano specjalne samochody-maszyny do smołowania.

Dużo kłopotu sprawia zimą usuwanie śniegu i gałęzi. I na tem polu okazał się pomocny samochód w postaci pluğu śnieżnego, wywrotki i maszyny do rozsypywania środków przeciślizgowych.

Motoryzowanie straży pożarnej, służącej do wszystkiego w naszych miastach, robi szybkie postępy. Zwinne i długie drabiny zapewniają szybką ewakuację wyższych pięter i walkę z płomieniami. Nowoczesna pompa strażacka jest w stanie wyrzucić w ciągu minuty około 1200 ltr. wody na wysokość 35 i więcej metrów;

nawet niektóre konstrukcje polewaczek ulicznych pozwalają na samodzielne gaszenie pożarów.

Elektrownie w większych miastach już dosyć dawno zaprowadziły ruchome wieże montażowe i ambulansy warsztatowe, które w ciągu kilkudziesięciu minut mogą uprzątnąć miejsce najgroźniejszego wypadku. Nowoczesne maszyny do zakładania kabli i specjalne samochody do ich przewozu umożliwiają szybkie i sprawne zakładanie przewodów.

Zakłady kanalizacyjne i gazownie używają samochodów z pompami dla oczyszczania rurociągów, zwinne dźwigi podnoszą i opróżniają kosze kanalizacyjne.

Dbając o zdrowie swych konsumentów rzeźnie i mleczarnie komunalne używają dla przewozu swych produktów specjalnych lodowni.

Wielką rolę odgrywają należące do taboru autobusy komunikacji miejskiej, budowane niekiedy w dwóch kondygnacjach, przyczem mogą pomieścić do 80 osób.

Ciężkie niezbyt dostosowane do ruchu miejskiego samochody ciężarowe, zostały zastąpione elektrowozami, lecz zdaje się, że samochód uzyska swoje prawa, o ile połączy niezależność od centrali elektrycznej ze zwinnością i elastycznością elektrowozów, w postaci napędu kombinowanego benzynowo-elektrycznego, który obecnie zdaje się osiągnął wymagany stopień doskonałości, zdobywając sobie uznanie zarządów najpoważniejszych taborów.

Zdaje się być rzeczą pewną, że w

Do kolegów maszynistów Z. Z. M.

Od podpisanego niżej Tymczasowego Komitetu Organizacyjnego odbieramy poniższe pismo z prośbą o zamieszczenie:

Zarząd Główny Z. Z. M. zawarł w dniu 22. lutego 29 r. w Warszawie umowę z Z. Z. K. poddającą Z. Z. M. pod bezapelacyjne wpływy międzynarodowej Z. Z. K. (czytaj P. P. S.).

Komisja Centralna Związków Zawodowych na posiedzeniu swym w dn. 8 maja 1929 r. jednomyślnie zdecydowała umowę tę potwierdzić w całości i Zawodowy Związek Maszynistów Kolejowych do Związku Stow. Zaw. w Polsce przyjąć.

Zarząd Główny nie miał podstaw do zawierania takiej umowy w imieniu ogółu członków, bo Zjazd Wileński upoważnił Zarząd Główny tylko do kontaktu z Centr. Kom. Zw. Zaw. nie zaś do zaprzędawania naszej Organizacji Z. Z. M. Międzynarodowce Z. Z. K. czyli PPS.

Dla aprobaty tej uchwały Zarząd Gł. postanowił zwołać zjazd w Poznaniu w dniach 29, 30, 31 lipca i 1 sierpnia 1929 z obawy, ażeby zjazd nie odrzucił uchwały. Zarząd Gł. nie poinformował ogółu członków o tem, że chce połączyć Z. Z. M. z Międzynarodówką Z. Z. K. jak powinien to zrobić, ani też nie zasięgnął opinii członków, czy na przyłączenie Z. Z. M. do Międzynarodówki się zgodzą.

Zarząd Gł. dobrał sobie natomiast tylko część zaufanych delegatów i prezesów, balamucąc ich i w ten sposób niezgodnie z duchem statutu naszej organizacji, przeprowadzając swoją uchwałę wbrew woli ogółu członków na jak największą szkodę Związku Zaw. Maszynistów.

Poddanie Z. Z. M. pod niepodzielne wpływy Międzynarodówki jest jednoznaczne z rozwiązaniem Z. Z. M. a nawet gorsze, bo nasz Związek i ogół jego członków, pracowników Państwa Polskiego, stojących wiernie na służbie Ojczyzny, oddaje pod wpływy i rządy międzynarodowego żydostwa i innych wrogów Państwa.

Nasz dziesięcioletni wysiłek nad stworzeniem mocnej i zdrowej organizacji maszynistów, jednym zamachem pióra przekreślili pp. Borkowski, Siadak, Zomerfeld, Spyt i p. Żuniak (który żadnych praw członka Zarządu nie ma, będąc tylko płatnym funkcjonariuszem Z. Z. M. nie miał też prawa podpisać wymienionego protokołu. Takie dzieło tych panów, to woda na młyn naszych wrogów, a nieopisana szkoda dla naszych członków, dla naszej organizacji i dla Państwa Polskiego.

Koleżdy! Zarząd Główny dokonał dzieła zniszczenia naszego Związku,

naszego dorobku, naszej chwały wbrew woli ogółu członków, ponad ich głowami, posługując się metodami godnymi międzynarodowych buntowców. Ręk opuszczać nam nie wolno! Nie możemy obojętnie patrzeć na niszczenie naszej organizacji, ale całą siłą musimy przeciwstawić temu nasz zbiorowy czyn, naszą zbiorową wolę przywrócenia niezależności Z. Z. M. i oczyszczenia go z wpływów międzynarodowców.

W Poznaniu po kilku pogadankach członków Z. Z. M. wyłoniono tymczasowy Komitet, któremu poruczone rozpoczęcie akcji w całej Polsce, między członkami Z. Z. M., zamierzając do unieszkodliwienia roboty Zarządu Gł. i przywrócenia Z. Z. M. do jego pierwotnej siły i niezależności. — Funkcję przewodniczącego poruczone koleźce I. Burladze, sekretarza koleźce Czajce.

Komitet postanowił zwrócić się do wszystkich kół Z. Z. M. w całej Polsce z apelem i prośbą ażeby Koła których członkowie nie chcą zniszczenia Z. Z. M. niechcą być pacholkami międzynarodówki i nie godzą się na uchwałę Zarządu Głównego i Zjazdu Poznańskiego, odbyły natychmiast zebrania, na których winni podjąć zgodną opinię (uchwałę) i zdecydować z całą stanowczością, że na robotę macherów Zarządu Głównego Z. Z. M. się nie godzą, jej się przeciwstawiają i chcą utrzymania niezależności Związku Zawodowego Maszynistów. Uchwałę taką z podpisami wszystkich obecnych członków należy natychmiast przysłać na ręce tymczasowego Komitetu w Poznaniu. Natychmiast po zebraniu odpowiedzi od Kół, tymczasowy Komitet zwoła delegatów Z. Z. M. w Poznaniu, których zadaniem będzie przywrócenie samodzielności Z. Z. M. i usunięcie z niej wpływów międzynarodówki.

Koleżdy! Komu droga jest nasza sprawa, komu drogi jest niezależny Związek Zawodowy Maszynistów, oczyszczony z żywiołów komunizujących, niech natychmiast przystąpi do zgodnej i solidarnej współpracy. Wierzymy, że apel nasz znajdzie należyty oddźwięk i w bardzo krótkim czasie staniami zwartym frontem w obronie naszego Związku i naszej ideologii.

W Poznaniu, 2 września 1929 r.

Za tymczasowy Komitet organizacyjny:

(—) Burlaga prezes; (—) Czajka sekretarz.

Uwaga: Wszystkie pisma dotychczasowego Komitetu, należy kierować pod adresem: Idzi Burlaga, maszynista w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 45.

2,000 zł na N-ry 37703 117226 152962.
1,000 zł na N-ry 8855 23924 30009 38640
48111 77351 90600 93749 99805 101049 101986
127537 129644 138502 139620 144464 145567
160921 163840 180945 184822.
999 zł na N-ry 12587 14993 26993 29043
34005 42405 46543 51958 58817 61597 70759
55590 86016 90011 92683 94321 106247 111310
111893 113756 115252 115583 116541 124425
128563 133783 135467 141758 143165 143748
144009 152220 153956 158556 159006 163144
170810 177458 179546 180843 181422 184948.

Po 500 zł N-ry: 22 835 3915 4291 4314
6438 6781 10057 10762 11101 14.36 16475
16990 17550 17501 17764 18650 18921 20706
21573 21840 27403 27567 28554 28705 30043
338835 34310 36046 37792 37947 39806 40652
42498 43268 45555 47506 48166 48326 54077
54964 55520 57287 59183 60716 60867 63267
63365 65238 65346 65408 65777 66919 65383
65678 69290 69567 69840 70057 72379 72744
73374 74751 75152 77938 79303 80638 82142
82733 84813 84020 85071 86154 87664 88214
88933 90552 90796 91552 92999 9.357 96847
98956 101317 101441 102881 103196 103387
104043 105571 109099 109478 110095 111355
113058 113712 114027 115533 118321 118377
119398 119548 119650 120049 120264 120336
123373 125895 127002 127823 128010 129319
130850 130917 131731 132932 135576 136005
136328 137992 140818 141740 141818 142593
143457 144861 145045 145917 147083 149973
150680 150937 151194 152012 152809 152844
154280 154298 154922 156484 157781 157932
158274 159864 161710 163188 163714 163908
164436 166727 169523 170617 171921 172182
172391 172553 174223 174993 176851 176947
177259 177564 177586 177733 177915 178034
182733 183783.

Po 250 zł wygrały numery następujące:

419 534 872 937 79 1012 20 125 75 440 72
531 989 762 75 88 836 959 70 2147 279 369 409
568 997 752 862 91 3073 77 268 72 325 641 810
35 829 4294 380 496 602 75 714 98 802 973
5019 98 156 362 425 548 610 12 56 731 55
64 851 914 3039 318 68 98 504 2330 43 88 683
732 863 986 94 7009 66 165 231 96 77 358 61
86 607 15 76 733 812 33 907 10 64 8033 113
27 65 68 203 81 494 659 735 87 90 95 878 80
91 935 9169 11 210 15 59 65 305 65 528 38 91
743 857 10095 46 51 70 284 403 76 81 95 523
603 702 824 52 82 947 11026 49 197 246 312
34 64 469 89 519 48 801 736 43 811 19 51 86
930 12056 96 131 96 131 96 258 78 326 35 58
435 85 88 567 98 90 601 90 701 845 905 80
13099 24 71 83 249 65 85 415 40 54 63 541 64
96 670 773 874 77 976 87 14048 331 39 479
659 718 68 923 15031 32 176 80 233 57 73 344
48 93 416 49 59 69 72 511 95 660 944 15007
152 63 66 78 99 398 464 515 87 98 605 41 719
37 878 915 56 17085 182 84 215 76 387 403 19
60 492 614 816 69 80 994 18023 127 64 73 240
56 75 93 412 67 657 64 78 99 780 884 935 19107
89 245 476 533 64 85 669 77 913 29015 121
208 479 515 739 806 11 33 52 924 51 21025
84 122 48 59 223 48 64 823 50 412 578 84 863
920 39 51 22038 270 421 33 97 543 568 755 70
77 305 42 96 922 54 93 23067 112 59 62 262
391 440 523 608 58 702 37 24114 49 57 76 469
541 621 93 739 488 929

25001 14 43 172 313 729 815 49 88 919
26051 91 114 244 65 335 58 505 81 608 98 871
78 27080 118 36 203 319 33 84 120 26 84 510
660 843 86 28093 188 473 551 725 823 29056
135 96 276 314 45 92 451 56 509 68 743 849
933 56 30403 60 72 511 44 61 89 710 82 897
946 31052 138 41 223 314 488 95 504 859 733
80 800 39 73 32041 95 235 64 397 446 78 542
43 808 49 74 975 33014 53 270 304 30 499 611
50 807 34065 177 95 35014 122 63 225 86 313
14 423 524 74 791 946 30629 80 227 406 502
58 96 654 762 64 71 953 37223 81 88 556 58
65 79 99 404 23 521 28 80 606 39 753 88 23146
294 394 409 74 541 60 664 768 78 83 856
39037 90 135 241 77 359 447 655 757 37 87
850 78 954 40064 97 236 93 49 398 516 646
710 882 41128 285 343 70 82 538 91 643 49
754 840 955 90 42028 41 156 68 298 688 612
85 774 859 960 83 95 43105 210 50 345 444
953 80 45082 48 69 312 61 567 792 812 980
46196 28 261 73 97 98 321 434 520 71 76 950
884 47052 60 100 283 95 388 445 57 501 12
647 780 856 908 81 48003 20 25 147 308 6 83
523 71 623 739 833 35 48 934 49046 161 79 204
300 33 72 572 658 84.

50034 91 11 67 238 325 81 96 450 540 647
71 756 912 51115 88 390 482 506 10 15 58 650
78 83 756 830 90 52020 130 82 328 96 65 408
18 43 58 517 607 76 788 882 53009 16 147 48
57 226 31 39 74 83 377 403 15 505 46 56 83
627 74 778 900 10 19 37 52 54029 35 36 72 129
309 49 70 538 85 861 64 91 55019 31 57 182
265 69 461 586 602 5 46 58409 16 52 70 560
85 92 621 69 77 96 861 68 993 57028 76 141
53 70 342 52 550 63 612 50 70 86 747 887 942
58010 153 75 215 40 452 504 689 741 69 803
42 83 988 90 59025 272 383 86 400 93 554 80
641 795 890 982 60056 62 103 232 994 466 90
632 701 38 887 900 50 65 60 61174 235 64 402
562 616 49 861 964 82616 80 446 649 99 745
65 825 95 900 4 31 63007 120 33 39 85 403 61
595 633 08 71 707 34 712 43 58 955 45062 37
64 65 95 115 75 320 88 523 73 82 746 55 81
807 22 953 97 89006 70 107 90 93 227 72 540
69 884 952 86024 84 144 95 306 401 615 71 765
990 67104 29 85 236 65 69 76 94 302 31 65
413 566 642 83 712 955 88029 274 325 124 513
21 60 76 36 55 809 84 908 95 99066 268 361
480 91 537 72 662 829 933 60 70077 254 306
86 441 63 712 20 63 884 925 88 71066 76 91
94 216 78 373 420 532 72 626 84 853 940 43 46
72149 72 435 43 56 611 61 95 894 960 65 93
96 73006 42 67 90 265 303 24 83 98 407 672 78
89 756 897 74035 145 322 549 59 762 828 936
75057 706 59 293 379 403 28 35 534 88 619
36 53 789 94 879 971 95 76019 20 36 136 206
29 71 565 641 77 732 81 859 75 907 77021 196
214 311 24 400 34 36 41 63 84 90 586 624 84
947 94 97 78175 245 301 73 564 88 647 755 97
813 1679092 119 21 259 455 86 670 77 835 978
80023 25 28 172 76 284 307 66 85 401 5 97 553
324 906 16 81048 82 113 225 87 308 470 537
70 97 613 725 31 32 810 79 99 907 44 82867 78
618 82 604 10 63 88 794 839 55 83226 446 52
53 62 509 97 793 95 820 910 22 86 84028 98

162 399 430 76 550 756 62 838 82 921 85115
66 238 339 98 646 48 73 762 86012 79 86 100
95 206 46 63 429 58 85 883 755 88 854 993
87045 83 254 323 52 454 92 536 41 72 87 702
81 846 47 92 926 68026 118 73 213 38 344 55
410 54 519 00 601 701 850 94 969 84 90 89002
41 272 327 28 94 515 712 66 829 916 81 90070
288 63 312 25 35 53 502 57 802 65 91 91153
248 663 880 970 92066 148 226 53 60 447 62
516 81 646 55 57 750 847 905 12 56 93069 157
278 460 70 87 91 598 624 58 66 719 25 94 823
62 87 94145 57 59 297 350 465 69 588 680 773
75 80 810 50 63 98 909 32 89 95022 190 243
503 632 703 867 75 89 953 91 95 96149 140 52
52 80 91 99 508 86 650 746 879 97009 57 114
463 513 619 735 49 51 934 60 98001 21 114
17 39 44 74 212 69 508 27 61 671 960 99002
77 100 50 267 339 541 79 601 45 715.

109051 63 144 66 294 396 455 58 93 534 89
643 64 770 101057 91 151 294 460 75 574 611
30 58 81 725 821 33 37 59 901 6 47 102042 60
275 78 309 11 73 434 35 66 559 624 32 42 76
90 99 751 809 902 103220 344 94 460 96 542
961 194016 83 253 301 407 518 27 775 805 80
828 105000 49 119 304 92 96 442 566 620 702
844 47 64 86 92 960 106087 108 92 360 524
616 24 27 716 822 45 69 944 46 88 107102 22
498 660 712 46 89 98 821 108052 101 5 66 72
76 96 231 51 359 436 561 829 948 109051 95
102 237 72 321 40 45 450 61 625 38 110033
192 229 38 473 515 37 61 93 608 12 723 38 809
47 926 79 111007 68 104 52 282 95 418 533 628
55 81 864 931 34 112002 30 65 138 72 73 225
384 457 64 507 777 904 9 113102 260 90 469
637 46 752 876 828 114167 259 357 400 74 84
709 833 77 984 115934 74 87 108 474 550 630
792 838 64 919 87 116274 331 445 47 78 527 93
677 724 76 829 919 43 69 117017 80 232 368
418 708 13 49 823 66 928 118019 147 295 339
43 418 55 573 644 711 59 938 119031 69 156
286 301 17 34 66 93 458 564 605 79 742 66
857 94 935 120135 98 237 362 71 535 85 644
62 90 718 60 804 39 80 956 121021 35 110 51
338 401 84 538 45 707 18 47 820 919 122006
67 163 360 68 92 411 97 99 503 6 58 84 656
730 83 84 844 95 930 70 123111 59 229 54 328
461 502 9 50 51 633 92 726 96 839 49 124005
69 100 233 542 643 62 80 91 94 700 844.

W kolekturze
A. KĘDZIÓRA w Poznaniu,
ul. Sieroca 5/6.
pada codziennie pewna ilość
większych wygranych
Kupieście ciwarkę piątą ki za 50 zł
półki zapas starczy. Ciągnięcie codziennie
do 9 października. zw 18881

125037 120 80 238 56 319 92 422 25 510 40
41 43 56 647 845 126007 122 75 254 65 83 344
45 46 85 427 37 547 607 719 31 81 833 94 96
920 90 98 1227039 180 90 206 417 501 756 96
886 946 52 71 123102 38 235 54 80-90 342 55
74 407 23 539 40 626 29 41 758 931 44 71
129142 277 79 366 504 58 654 81 713 816 964
92 130035 104 13 263 83 351 60 75 403 31 510
45 69 611 69 815 58 934 83 131000 211 24 42
52 309 76 77 424 540 700 78 903 25 914 29
132041 166 82 341 449 75 80 651 707 30 893 915
46 74 82 133011 39 43 126 326 59 401 93 552 58
91 698 754 801 6 58 65 98 134081 98 161 203
362 436 524 88 633 79 92 93 94 957 135130
220 25 306 18 53 64 450 78 80 88 98 540 607
15 40 787 832 74 927 136070 79 272 305 558
618 65 83 751 79 94 840 81 944 50 55 65 137019
18 116 42 208 11 26 51 345 424 36 635 85 714
32 33 44 822 929 138024 114 38 204 26 374
400 18 523 725 33 53 864 978 139000 260 405
21 566 721 66 80 140123 58 61 83 219 22 50
320 84 93 473 88 94 558 84 90 619 50 79 778
802 39 41 59 929 54 62 85 98 141000 61 100
288 310 582 93 95 615 39 71 76 772 73 81 814
38 56 66 142024 92 145 274 99 304 32 51 54
458 79 579 91 659 733 814 945 143172 334 70
72 610 21 77 88 726 35 43 82 800 909 10 68
77 144025 166 256 358 73 594 820 79 779 804
21 24 88 145081 118 239 398 408 30 33 530
31 82 645 51 744 91 841 919 416128 53 310
85 616 816 147061 86 110 88 929 59 81 99 426
93 617 35 50 98 764 87 848 68 92 979 48007
54 197 822 66 982 149155 61 86 245 379 490
507 723 37.

150795 147 49 58 491 531 645 64 78 99
785 887 151001 53 133 287 393 440 58 552
87 821 936 66 152008 182 229 69 87 337 56
517 804 29 81 900 42 53 153011 283 317 57
58 74 488 662 90 780 921 154025 58 170 213
378 437 47 92 521 35 74 718 22 848 60 77
155073 116 75 251 308 15 42 96 416 28 73
511 79 92 614 78 743 861 911 68 1580

RADJO

Programy radjofoniczne

Poniedziałek, dnia 16 września 1929 r.
Poznań (335 m) godz. 12.50 komunikaty P. W. K.; godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 odtwarzanie gieldy pien. i zboż.-towarowej; godz. 14.15 komunikaty gospodarczo-rolnicze. PAT. sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 16.55 odczyt T. C. L. p. t. „Droga twórczości Jana Kasprzowicza”; godz. 17.15 lekcja gry szachowej; godz. 17.35 audycja dla żołnierza; godz. 17.50 komunikaty P. W. K.; godz. 18.00 koncert muzyki lekkiej w wykonaniu Klubu mandolinistów „Lira”; godz. 18.30 Arje operowe w wykonaniu p. Anny Ruszczyńskiej (sopran). Przy fortepianie prof. Franciszek Łukasiewicz; godz. 18.55 nadprogram; godz. 19.15 „Silva rerum”; godz. 19.30 odczyt; godz. 19.50 regionalna audycja Wielkopolska (prel. p. Jerzy Soplica); godz. 20.10 odczyt p. t. „Zwiedzamy Wielkopolskę” (wygl. red. Ludomir Rubach); godz. 20.30 transmisja koncertu międzynarodowego z Budapesztu via Warszawa; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.15 radjografja

Warszawa (1395 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.30 „Kącik artystyczny L. S. G.”; godz. 16.40 koncert gramofonowy; godz. 17.25 odczyt „Charakterystyka etnograficzna ludności w Polsce” — wygl. prof. Stanisław Poniatowski; godz. 18.00 muzyka lekka z „Gastronomji”; godz. 19.25 komunikat rolniczy i meteorologiczny; godz. 20.05 lekcja języka francuskiego; g. 20.30 koncert międzynarodowy. Transmisja z Budapesztu do Warszawy. Wiednia, Berlina, Pragi i Zagrzebia; godz. 22.00 komunikaty.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.25 „Nowości radiowe”; godz. 18.00 transmisja muzyki lekkiej z Warszawy; godz. 19.20 syst. lekcje poprawnego mówienia i pisania po polsku dla początkujących; godz. 20.00 odczyt z cyklu „Nauka o Polsce”; godz. 20.30 transmisja koncertu międzynarodowego z Budapesztu; godz. 22.00 komunikaty; godz. 23.00 odczyt z cyklu wykładów w językach obcych o Polsce i wielkich Polakach — „General Józef Bem” — wygl. p. Edward Kopka.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Św. Jezusowego: T. M. 5 zł. — N. N. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 8 zł. — J. K. w pewnej intencji 5 zł. — W. Tafelski, Katowice, Zielona 12, 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1582,10 zł.

Na głodujących rodaków na Wileńszczyźnie: W. W. i P. 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 21 zł.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Hipolit Szubert, właśc. domu, 73 l. Antoni Nowacki, piekarz, 65 l. Stanisław Parzyński, kupiec, 66 l. Jan Zborowski, cieśla, 49 l. Stanisława Zimna, służąca, 26 l. Wacław Zamiar, biuralista, 23 l. Władysław Klinkosz, 1 r. 6 dni. Stefan Suchorzewski, rotmistrz, 43 l.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Uczniów Graficznych „Grafja”.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 14 bm. o godz. 18.30 w ognisku przy Wielkich Garbarach 11.

— **Baczność terminatorzy krawieccy!** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 15 bm. o godz. 15 w lokalu Koła Seniorów przy Al. Marcinkowskiego 26. Przybycie wszystkich członków konieczne.

— **Oddział Cyklistów K. S. „Warta”.** Dnia 15 bm. o godz. 17.30 zbiórka na pl. Bernardyńskim. (Wycieczka do Jarocina). Udział wszystkich członków konieczny.

— **Tow. Młodych Przemysłowców.** — Skarbnik funduszu zapomogowego donosi, iż inkasenci rozpoczynają od 16 bm. składkowanie na nową serję 32, tj. od 156 do 160 wypadku. Składki uiszczać można także na zebraniu lub u skarbnika przy ul. św. Wojciecha 2a. Obecny wypadek 156.

Odpowiedni nożyk ułatwia znacznie golenie...

Nożyki Gillette są wykonane z najlepszej stali.

Mie. zawsze zapas nożyków Gillette.

Gillette

8068 411

— **Wydział Pomocniczy Krawiectwa Damskiego.** Zebranie nadzwyczajne odbędzie się dnia 16 bm. o godz. 19.30 u p. Jarockiego przy ul. Maształarskiej 8.

— **Sodalicja Panien Urzędniczek.** Zebranie instrukcyjne dla pp. kandydatek i aspirantek odbędzie się w poniedziałek, dnia 16 bm. o godz. 19.30 przy ul. Wodnej nr. 8.

— **Zebranie Koła Seniorów w Poznaniu** odbędzie się w środę, 18 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń przy Al. Marcinkowskiego 26. Na porządku obrad referat p. red. A. Piotrowskiego: „Obywatel jako wyborca” oraz omówienie na przyszłość kółka loteryjnego i wieczorku kawalerskiego. Zarząd.

Na czele nieomal wszystkich pierwszorzędnych magazynów obuwia, a co miłośnicy podkreślić wypada, kroczy znany magazyn obuwia pod firmą **Marja Płoszajska** przy ul. Pocztowej, że główną zaletą i stanowczą dewizą jego jest ściśle podtrzymywanie szlachetnego hasła: popierać wyroby krajowe, za śladem którego krocząc, prowadzi wymieniona firma zasadniczo tylko wyroby krajowe. zw 18 880

Radzimy szczerze, by wszystkie magazyny detaliczne i ich właściciele za śladem pani Marji Płoszajskiej kroczyli i jesteśmy przekonani, że ujemny stan gospodarczy należeć będzie do przeszłości, a przyszły bilans handlowy napewno będzie aktywny.

Nadmienić również należy, że firma **Marja Płoszajska**, prowadzi towar pierwszorzędną po cenach bardzo umiarkowanych. S. K. H.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **W. K. P.** Radzimy przedstawić sprawę Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. (K.)

P. Vala Jennings powróciła ostatnio, jak się dowiadujemy, z kilkumiesięcznej podróży zagranicznej, w czasie której zwiedziła również instytuty tańca w wielkich ośrodkach amerykańskich, jak w Nowym Jorku, Chicago, Detroit itd., jak również w Londynie i Paryżu. W tych dniach p. Jennings rozpoczyna w Poznaniu doroczne kursy tańców nowego sezonu, które zawsze cieszyły się wielkim powodzeniem i gromadziły doborowe towarzystwo. Pw 5355-37,160

WŁASNY WYRÓB KONFEKCI MĘSKIEJ I CHŁOPIĘCEJ

RZETELNE NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU!

E. GRZEŚKOWIAK POZNAŃ RYNEK 83

BLASK HELIO

NAJLEPSZY PROSZEK MYDLANY PIERZE SAM I BIELI

WYKOP. WYTW. CHEMICZNA BLASK SP. AKC. POZNAŃ

PROSZEK-HELIO
JEST POD GWAŘCĄ WOJNY OD CHŁOPIEC

Do nabycia wszędzie.

W piątek, dnia 13 b. m. o godz. 1 rano, zasnął nagle nasz nieodżałowany współpracownik, urzędnik gospodarczy w Bobuleczynie, ś. p.

Franciszek Cierzyński

W Zmarłym straciliśmy naszego najserdeczniejszego kolegę i przyjaciela. Cześć Jego pamięci!

zw 2135
Urzednicy majątności Oporowo.
Oporowo, dnia 13. 9. 1929 r.

Dnia 13 września 1929 r. zasnął w Bogu, ś. p.

Franciszek Cierzyński

urzędnik gospodarczy

W Zmarłym straciła majątność dzielnego, oddanego i gorliwego pracownika. Cześć Jego pamięci!

dw 2184
Zarząd majątności Oporowo Szamotuły.

W piątek, dnia 13. 9. 1929 r., o godzinie 11,20, zmarł po ciężkich i dłuższych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, ukochany ojciec, brat, kuzyn, zięć i szwagier, ś. p.

Władysław Zimny

przeżywszy lat 43. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 17. b. m., o godzinie 5 po południu, z domu żałoby w Środzie przy ulicy Dąbrowskiego 6.

W nieutulonym smutku pograżeni
żona z córką, siostry, brat i rodzina.

Środa, Tczew, Chicago, Poznań, Kościan.

zw 3914

Marta Hahnówna

egzam. pielęgniarzka

w 62 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 16. b. m., o godz. 5 po poł. z śmiertelnicy św. Józefa na cmentarz parafjalny w Dębcu.

W imieniu wszystkich pozostałych
Stefaniakówna.

KASJER

korespondent polsko-niemiecki, piszący biegle na maszynie, siła rutynowana, z długoletnią praktyką, dokładną znajomością spraw podatkowych i ubezpieczeniowych, jak również wszelkich prac wchodzących w zakres administracji gospodarstwa rolnego, z bardzo dobrymi referencjami, poszukuje zaraz wzgl. później posady w większym majątku ziemskim. Obejmuje ewtl. nadzór nad podwórzem. Łask. zgłoszenia proszę skierować do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zw 18 887

W piątek, dnia 13. b. m., o godz. 1 w nocy zasnął w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, mój najukochańszy mąż, nasz najtroskliwszy ojciec, brat, szwagier i wujek, 4. p. dw 2136

Franciszek Cierzyński

przeżywszy lat 52. Ekspozycja zwłok odbędzie się z Bobuleczyna dnia 16. b. m. o godz. 8 rano do Obrzycka, gdzie o godz. 10 zostanie odprawiona msza św. i spuszczenie zwłok do grobu.

W ciężkim smutku pogrążona
żona, dzieci i rodzina.

Bobuleczyn, Graslitz — Czechosłowacja, Polajewo, Sierakówko, Pila, Kościan, Obrzycko.

Za oddanie ostatniej przysługi, złożone kondolencje, oraz liczne wieniec i uczestnictwo w pogrzebie naszego ukochanego ojca, teścia i dziadka, 4. p. zw 18 885

Franciszka Mikołajskiego

składa Szan. Towarzystwom Młodych Przemysłowców oraz Rzemieślnikom, a w szczególności Tow. Zjednoczonych Malarzy, Poziorników i Lakierników, Pracownikom Firmy Bracia Mikołajscy oraz wszystkim Krewnym, Przyjaciółom i Znajomym serdecznie

Bóg zapłać!

Poznań, we wrześniu 1929. Rodzina.

Za wszystkie dowody współczucia i życzliwości, okazane nam z okazji zgonu, naszej najdroższej siostry, szwagierki i cioci, 4. p. zw 19 902

Anny Kwiatkowskiej

a przedewszystkiem Wiel. Duchowieństwu, Sz. Współlokatorom, wszystkim Krewnym i Znajomym, składamy jaknajszersze

Bóg zapłać!

Poznań, dnia 14 września 1929 r. Rodzina.

Zakład pogrzeb. St. Jaskiewicz, Klasz.orna 14.

Lekcyj gry na fortepianie udziela

Marja Gniatczyńska

dypł. nauczycielka Kons. Lipskiego, b. nauczycielka Kons. w Kilonji, 4. p. zw 1837

Słowackiego 8, I. p. Przyjm. 10-12, 4-5.

Wróciłem

Dr. med. Z. Dymiński

specjalista w chorobach wewnętrznych.

Pw 5871-87,170

Józef Maciejewski, dentysta

(dawniej w Dreźnie) przyjmuje od 9-1 i 4-6

tylko Słowackiego 4/6

telefon 61-94 dw 3140

dla PP. Urzędników na dogodnych warunkach, dla członków kasy chorych odpowiednie ulgi.

Lekarz prakt. ma możność objąć

praktykę lekarską

z klientelą niemiecką w miejscowości 12,000 mieszkańców, ze szkołą wydziałową i gimnazjum, większe przedsiębiorstwa w miejscu. Oferty pod „Praktyka dentystyczna” do „PAR”, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 5243-63,918

Rutynowana książkowa

zaraz potrzebna. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem warunków do „PAR” Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 37,178.

Dom Filatelistyczny

Jan Witkowski
w Poznaniu

zawiadamia, że po znacznym powiększeniu swego biura przenosi takowe z dniem 15 sierpnia r. b. na ul. św. Marcin 62, II. p. i prosi

P. T. Filatelistów o odwiedzenie swego biura celem przedłożenia wyborów bez obowiązku kupna.

POLECA największy wybór znaczków c. i. wiat, a szczególnie — jako „poczta” — znaczki Polaki i plebiscytów oraz przybory filatelistyczne, jak albumy własnego i obcego nakładu, szarytki, napełni i t. d. zw 1890

Oszukuje

się ten sam, kto kupuje za słabą maszynę do szycia. Jako doświadczony zawodowiec i z nakazu sumienia prowadzę maszyny tylko takie, które przewyższają ameryk. „Singer” i tani je oddaję.

T. Konikiewicz, Poznań
plac Nowomiejski 1a, parter, wejście z bramy.
Pw 5589/90-28 18316

Dywany

K. Kużaj

27 Grudnia 9

K. K.

P.

Na raty

miesięcznie

20 zł.

Kromczyński

Poznań

Aleje Marcinkowskiego 5.

Agenci

do sprzedaży maszyn do szycia potrzebne.

bpw 550/51

Sklep

z dużymi ubikacjami, nadająca się na fabrykę lub bank w śródmieściu w Trumii, za raz do wynajęcia. Zgłoszenia

Wojciechowska, Toruń, Przedzamcze 14, dw 18117

Po powrocie z zagranicy rozpocynam udzielanie nauki artystycznej gry skrzypcowej

Marya Szrajberówna

ul. Pocztowa 12, II. ptr. od 12-2

zw 18399

Kursy Maturyczne i Doksztalcające

„WIEDZA”

Kraków, ul. Studencka 14. I. p. Tw 319

przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1929/30.

REZERWOWANE

Wracam wkrótce z Paryża

i wznowiam swój Salon Mody

Suknie-Kapelusze

MARYLA SINGER

Mickiewicza 9

Telefon 67-18.

Poszukuje się

wspólnych kwater

dla uczestniczek kursu hygienistek społecznych, na przeciąg czasu 10 miesięcy, począwszy od 1 października. — Zgłoszenia w Okręgowym Związku Kas Chorych, między 10—11 godz. dw 2147

Dom gruntowy

z dużym składem, dużą remizą, stajnią i tel., 8 pokoi, kuchnią i ubikacjami doboz-nemi, w mieście powiatowym Rawiczu, dobrze położony, za-raz za 600.00 zł na sprzedaż. Informacji udziela dyrektor Gasovius, Poznań III, ulica Gajowa 4, telef. 6073 zw 18504

Naprawę i ładowanie akumulatorów

samochodowych i radio-wych jako specjalność wykonuje pod gwarancją szybko i tanio.

Akumulator

ul. Podgórna 9. Tel. 51-38.

zw 18387

Mieszkania nowoczesnego

najchętniej 4 pokojowe cen-tum lub góra część miasta poszukuje młode małżeństwo. Cena warunki do omówienia. /zgłoszenia do Kurjera pod zw 18896

Podróżujący

dobrej prezencji, w składach blawatów i krótkich towarów w Poznaniu i Poznańskiem dobrze zaprowadzony, szuka zastępstwa. Zgłoszenia Kurjer zw 18 854

BANK LUDOWY w Krobi

poszukuje zaraz lub od 1. 10. r. b.

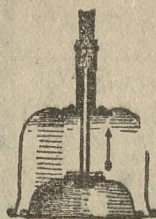
Członka Zarządu

rutynowanego bankowca z praktyką spółdzielczą.

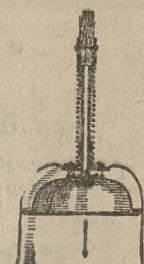
Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw i podaniem warunków przyjmuje nw 3743

Ignacy Wałkiewicz, prezes Rady Nadzorczej.

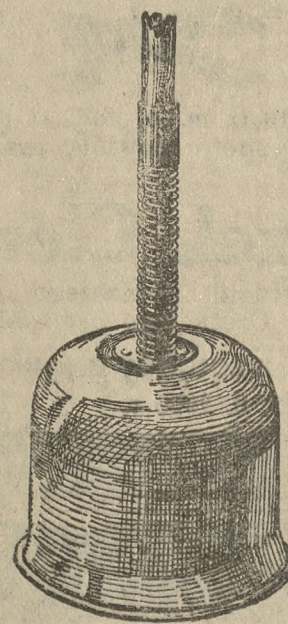
Kompresor do prania „Tryumf”

pod naporem powietrza

przez wysysanie powietrza

cena 45 zł

Same słowa

P. W. K.

daje każdemu obywatelowi do rozważania, że w pierwszym rzędzie powinien się zastanowić nad wyrobami krajowymi. Takim też jest najnowszy aparat do prania „Tryumf”, opatentowany, całkowicie z aluminium. Nie można go porównać z podobnymi aparatami z pocynkowanej blachy lub płótna. dw 2125/6

„Tryumf” przewyższa wszelkie dotychczasowe systemy nie tylko sprawnością, ale i też w cenie. Celem zapoznania się z nim, urządzamy

wielkie pokazy prania

w Poznaniu przy Wielkich Garbarach 44

codziennie, począwszy od poniedziałku, godz. 3—5 po poł.

Uprasza się o liczne przybycie i przyniesienie brudnej bielizny, która w obecności Szan. Publiczności zostanie w 3 minutach czysto wyprana. Kto nie może przy być na nasze pokazy, niech żąda bezpłatnego zademonstrowania u siebie w domu

Równocześnie poszukuje się dzielnego generalnego przedstawiciela na wy łączną sprzedaż tychże aparatów na woj. Poznańskie lub całą Polskę. Pożądany kapitał odpowiedni.

Wytwórnia kompresorów do prania „Tryumf”

Gdańsk, Brothänkengasse nr. 24. Telefon 24679.

ŁÓDZKI SKŁAD FABRYCZNY, Poznań, Stary Rynek 60

narożnik ul. Wrocławskiej, parter i I. piętro, właśc. J. Stankiewicz
poleca na sezon

JESIENNO-ZIMOWY OSTATNIE NOWOŚCI MODY

a mianowicie: **KONFEKCJĘ DAMSKĄ, MĘSKĄ i dla DZIECI**

Płaszcz pluszowy od 98,—
Płaszcz imitacja karakuł od 86,—
Płaszcz rypсовe z obs. plusz. od 59,—

Płaszcz angielskie
w kraty najmod-
niejsze od 49,—

Płaszcz rypсовe
z fokowym kołnie-
rzem od 79,—

Płaszcz rypсовe
model. na podsz. całej
z szal. kołn. od 98,—

Futra damskie pi-
szezanki od 900,—

Bibrety od 450,—

Gazele od 250,—

Narcyle od 500,—

KONFEKCJA MĘSKA.

Futra męskie od 150,—

Futrop-a czarne po-
szycie kołn. elektra
seal tylko 350,—

Futra sportowe
od 320,—

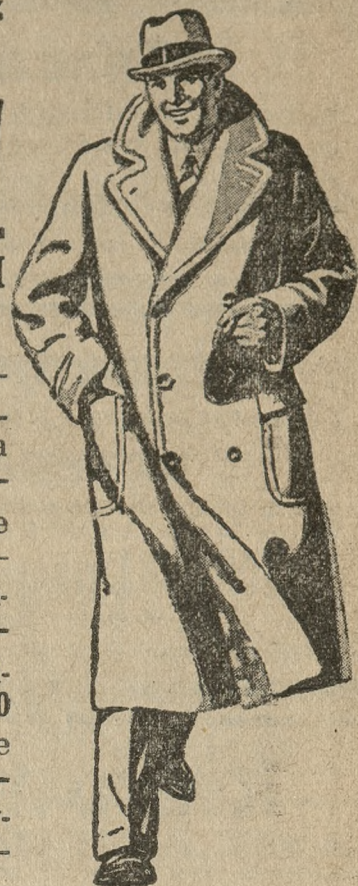
Kurtki sport. z fu-
trem od 68,—

Kurtki na całej pod-
szewce od 19,50

Ubrania męskie
granat. od 28,—

Ubrania prima czy-
sta wełna od 80,—

Smokingi od 75,—

Żrebce od 500,—, Lambertki od 500,—, Krety od 750,—
Karakuły kaw. od 650,—, Piżmowce od 650,—, Silowe od 500,—

Suknie, bluski, spódniczki. — Swetry damskie ładne
kolory, czysta wełna od 12,50. — Garsonki czysto weł.
od 30,—. — Swetry dziecięce w pasy od 3,90. — Pończo-
chy, rękawiczki, torebki, bieliznę, kapelusze damskie,
parasole, obuwie damskie, śniegowce, szale, chusteczki.

W wielkim wyborze polecam **KONFEKCJĘ**

Płaszcz czarne na watalinie od 79,—
Płaszcz z kołnierzem bibret na całej podszewce od 89,—
Płaszcz z kołnierzem aksamitnym od 59,—
Płaszcz ulstrowe od 39,—

Artykuły męskie, krawaty, koszule, kołnierzyki, podwiązki, szelki
guziki, skarpety, kapelusze, parasole, obuwie męskie, spodnie,
rękawiczki, chusteczki. Pw 5361-37,175

KOŁDRY WATOWANE od 18,50

DZIECIĘCĄ po cenach bardzo korzystnych.

**Instalacje
elektryczne**

**siły
i światła**

Fachowa i
szybka
obsługa

Projekty
kosztorysy
bezpłatnie

**Efektowne
oświetlenia
okien**

wystawowych

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE
Inżynier K. GAERTIG i Sp.

dw 1913 Tow. z o. p.
Poznań, Pocztowa 26. Telefony: 35-84 i 25-82

Nowo otwarte!

Nowo otwarte!

„KONFEKCJA“

właśc. Leon Ligęziński

Tel. 54-63 Pocztowa 31 Tel. 54-63

naprzeciw Głównej Poczty.

Poleca:

Ubrania, płaszcze, kurtki, jupy męskie i dla chłopców.
ARTYKUŁY MĘSKIE: Kapelusze, czapki, koszule, kra-
waty, skarpety, kołnierzyki tanio i w wielkim wyborze.

Proszę zważać na firmę.

Proszę zważać na firmę.

Pw 5 202/3- 36.183/4

Przybory samochodowe

Opony samochodowe pierwszorzędnej fabrykacji jak
Michelin Cable, Goodyear i Firestone, oraz oleje i smary

wszelkie części zapasowe dla FORDA

poleca po cenach konkurencyjnych nw 8899

Auto-Müller

Pierwszy Poznański Parowy Zakład Wulkanizacyjny
POZNAŃ, ul. Dąbrowskiego 34. Tel. 6976.

Jaja do picia,
Jaja świeże,
Jaja do pieczywa

oddaje niżej cen targowych,
towar pod gwarancją dobrego

SKŁADNICA JAJ

A. Binkowski
ul. Wielka 12. Tel. 5801.
Pw 19654

Sprzedam okazjonalnie do wy-
rębu natychmiastowego

ca 50 mórg lasu

sosnowo-brzozowego w wieku
około 40—60 lat za gotówkę.
Od Poznania 15 kilometrów,
od stacji 6 kilometrów z tego
około 1,5 kilometra dobrej
polnej drogi, reszta szosa!
Zgłoszenie do „PAR“, Poznań,
27 Grudnia 18 pod nr. 58,494
Pw 5221-24,224

Wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe
branży artykułu markowego
poszukuje do natychmiastowego wstąpienia

zdolnych sprzedawców

dla miasta Poznania

celem odwiedzania interesów towarów spożywczych
i drogerijnych. Tw 880

Przy odpowiednich pozytywnych wynikach
pracy ofiaruje się dobrze płatną stałą posadę, ro-
kującą widoki jak najpomyślniejszego rozwoju.

Panowie, chrześcijanie, w wieku najwyżej do
lat 30 mogący wykazać się skuteczną działalnością
sprzedawczą w wyżej wymienionej miejscowości,
oraz zdolnością dostosowania się do ściślejszej orga-
nizacji, zechcą złożyć krótką ofertę przy załącze-
niu odpisów świadectw pod „Sprzedaż artykułu
markowego“ do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Panna

lat 30, łagodnego i dobrego charakteru, inteligentna, sza-
tylna, średniego wzrostu, miła, gospodarna, zamożna,
z braku znajomości pozna pana jako towarzysza życia. —
Panowie o prawym charakterze, z uniwersyteckim wy-
kształceniem, posiadający własne przedsiębiorstwo, oby-
watele ziemscy, również są mile widziani na wybitnych
stanowiskach, wdowcy nie wykluczeni w wieku od 35—40
mogą przesłać oferty wraz z fotografią do Kurjera pod
zw 18 884

Wścigi konne z totalizatorem

urządzone przez WIELKOPOLSKIE TOWARZYSTWO WŚCIGÓW KONNYCH odbędą się w Poznaniu na torze wścigowym w Ławicy w dniach 15, 19, 22, 26 i 29 września r. b.
Początek o godz. 14.30, dojazd specjalnym pociągiem z głównego dworca o godz. 14.15 oraz autobusami Kolei Elektrycznej z końca ul. Dąbrowskiego, dokąd dojazd tramwajami linii 7, 2 i 8.
15 września gonitwa włościańska!

Kawaler

były oficer, przystojny, szuka znajomości pań od 20—35 lat, posiadających własne przedsiębiorstwo, celem ożenku. Rzecz traktuje się poważnie. Oferty z fotografią proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zw 18829

Ekspedjentkę

z długoletnią praktyką w branży konfekcji damskiej,

uczennicę

o ile możliwości absolwentki Miejskiej Szkoły Handlowej, od 20 wzgl. 1 października r. b. poszukuje

S. CICHOCKI, Fabryka Konfekcji Damskiej
ul. Wrocławska nr. 5-6.
Zgłoszenia przyjmuje od godz. 18-19. zw 18879

Fabryka konfekcji, płaszczy damskich, poszukuje zdolnego

kierownika

z odpowiednią kaucją. Piśmienne zgłoszenia z dołączeniem świadectw uprasza się podać pod zw 18905 do Kurjera Poznańskiego.

Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych T. A.
w Inowrocławiu

poszukuje doświadczonego

werksmistrza

Gruntowna znajomość lokomobil i młocarn parowych konieczna. — Mieszkanie fabryczne wolne.

Pw 5287-37,72

Niemiecka fabryka kas rejestracyjnych, bezkonkurencyjna w wykonaniu i cenie, poszukuje firmy zasobnej w pieniądzu jako

przedstawiciela generalnego

na Polskę. Oferty pod O. P. 221 do Ala Haasensteina i Vogler, Hannover, Niemcy. nw 3915

EKSPEDJENT-DEKORATOR 2 EKSPEDJENCI

z branży konfekcji męskiej potrzebni od 1. X. Siły pierwszorzędne. Zgłoszenia Agencja Handlowa, Stary Rynek 95/96. II pr. fr. zw 18901

Fabryka konfekcji, płaszczy damskich poszukuje

30 krawców

pierwszorzędnych sił. Piśmienne zgłoszenia z dołączeniem świadectw podać pod zw 18906 do Kurjera Poznańskiego.

Potrzebna zaraz młodsza

męska siła biurowa

Reflektanci, znający stenografię i piszący na maszynie, mają pierwszeństwo. — Zgłoszenia pod zw 18897 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Zdolnych

akwizytorów (akwizytorek)

celem zdobywania drobnych ubezpieczeń poszukuje natychmiast zasobne i poważne Tow. Ubezpieczeń. Wysoki stały zarobek przy intensywniej pracy zapewniony. Niefachowcom udziela się wyczerpujących wyjaśnień, a po krótkiej płatnej próbie nastąpi stałe zaangażowanie. Piśmienne oferty prosimy skierować do Kurjera pod zw 18890

Fabryka bielizny

poszukuje pierwszorzędnego

przedstawiciela

do sprzedaży swych wyrobów z pierwszorzędnych materiałów krajowych i zagranicznych bezpośrednio konsumentom na terenie Poznańskiego i Pomorza. Oferty pod „Wiedeńska konfekcja na miarę” do „PAR”, Katowice, Poprzeczna 8. Pw 5346-71,242

Poszukuję zaraz względnie od 1. 10 r. b. doświadczonej nw 3918

książkowej-bilansistki

władającej językiem polskim i niemieckim poprawnie, umiejącej pisać biegle na maszynie. Reflektanci zechcą nadsyłać życiorys wraz z odpisem świadectw, fotografią oraz podaniem wysokości żądanej pensji do firmy Juljusz Schreiber, Chojnice, Rynek I. 7.

Specjalne Warsztaty Reparatcyjne Ford-Fordson

Zapassowe części na składzie, na życzenie wysyłam monterów. Opony, oliwy i garaże. Ceny niskie. Dogodne warunki.

A. Królak

ul. Jeżycka nr. 27. Telefon 78-49. zw 18892

Majątek ziemski

do 1500 mórg, w Poznańskim, dobra gleba, budynki gospodarcze pierwszorzędne, dwór obszerny, komfortowy, kupię za gotówkę. Szczegółowe oferty uprasza do Kurjera zw 18873

Pługów parowych

używanych

możliwie oryginalnych Kemna (ewentl. Fowlera) poszukuję kupna. Oferty z podaniem korzystnych cen i warunków spłaty pod zw 18639 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Wille

w Poznaniu lub okolicy kupię za gotówkę, wprost od właściciela. Spieszne podanie ceny i opisu do Kurjera Pozn. pod zw 18852

Mieszkania

3—4 pokojowego poszukuję w okolicy ul. Półwiejskiej. Czynsz zgóry. OSTANIEWICZ, Piekary 12. — Telefon 35-97. zw 18836

Sprzedaż nieruchomości

Z rąk niemieckich są do nabycia i zaraz do przejęcia: dwa domy mieszkalne ze wspólnym podwórzem, 3 składami, 2 wielkie śpiżnice, remizy, stajnie, 2 ogrody. Skład z mieszkaniem 3 pokój, śpiżnice etc. oraz mieszkanie 6 pok. zaraz wolne przy sprzedaży. Masto powiatowe blisko Poznania. Zgłoszenia pod nr. 37,183 do „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11. Pw 5373-37,183

Nadzwyczajny wynalazek „Patent-Heliolux”

Lampy naftowe z ochronnym palnikiem i niepalającym cylindrem i lampy naftowo-gazowe żarowe, śnieżno białe światło od 90—2000 świec, tak samo latarnie od 200—300 świec, nadające się na każde powietrze. — Do każdej starej lampy nadaje się palnik z pierścieniem redukcyjnym. Na życzenie zasylam cennik bez żadnych kosztów. Poszukuję solidnych agentów, którzy zechcą się wraz z fotografią i świadectwem moralności zgłaszać pod poniższym adresem. Reprezentacja MARCIN PALUCH, Poznań, ul. Kantaka 8/9. zw 18907

HOTEL

pierwszorzędny, z centralnym ogrzewaniem, sala parkietowa z całkowitem urządzeniem oraz urządzeniem kinematograf., 30 pokoi gościnnych, z mieszkaniem prywat., od 1. 4. 1930 r. do sprzedania. — Miejsowość: zdrowotna, graniczna i powiatowa. Ożywione środowisko handlowo-przemysłowe. Oferty przyjmuje Zarząd Komunalnej Kasy Oszczędności Miasta Międzychodu w Międzychodzie n/W. dw 2150

Zawsze sprzedaje tanio

edyż niskimi cenami zjednywam sobie klientów: polecam własnego wykonania. bielizna damska, męska i dziecięca oraz trykotaże makko i półwełniane dla dorosłych i dzieci, pończochy damskie i dziecięce w wielkim wyborze, rękawiczki, krawaty, kołnierzyki, skarpetki, szelki, czapki i wiele innych drobiazgów. Wielki obrót — mały zysk. bp 508

Mały Bazar Wildecki, Poznań, Górna Wilda 21

Zamiana gospodarstwa

75 mórg, budynki masywne, inwentarz żywy i martwy, zamienię na dom ze składem i obszernym podwórzem w mieście powiatowym, lub sprzedam gospodarstwo, właściciel. Zgłoszenia Orędownik pod zw 18893

Willa w Sopotach

z 3 mieszkaniami z tych jedno 7 pokojowe mieszkanie, holi i t. d. natychmiast wolne Ogród w rodzaju parku z ścieżkami, starami dziewkami, tanio do sprzedania.

RATHENOW, Gdańsk Vorstädtischer Graben 21.

Pw 526-43,926

SPRZEDAM

w Poznaniu doskonale prosperujące przedsiębiorstwo, za 40 000 zł. z powodu wyjazdu do Ameryki. Oferty pod „Dobrobyt” nadsyłać do „e lampy Polskiej” Poznań, Al. Marcinkowskiego 6. Kw 441

Rzeźnictwo

z nieruchomością w Bydgoszczy, przy rucliwie: ulicy, kompletne urządzenie z elektrycznym zapędem natychmiast do sprzedania. Oferty pod „210” do „Par” Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 5315-41,389

Fryzjer męski

Stanisław Mieloch najuprzejmiej zawiadamia że obecnie pracuje w salonie fryzjerskim

„Renaissance”

właśc.: Czesław Witkowski, Al. Marcinkowskiego 24. tel. 31-74. zw 1-466

Mieszkania

5—6 pokojowego w centrum Poznania nie wyżej II. piętra, poszukuje

Edmund Czerniewicz

fabryka tektury dachowej Poznań-Czerwonak. Telefon 1525. zw 18894

Poszukuje się

2 pokoi biurowych

z kompletnym eleg. urządzeniem i telefonem w śródmieściu. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 18898

KRAWCY

na I. taryfę, tylko pierwszorzędne siły, na duże sztuki cywilne, potrzebni zaraz

Wojskowe Zjednoczenie Spożywcze ul. 27 Grudnia 3. dw 21128

RZADCA

kawaler, Pomorzanie, lat 38, w posiadzie na majątku już od 1923 roku, 2500 morgowym, intensywnie prowadzonym i wysoko uprzemysłowionym, z młynem, gorzelnia, piakownią i mleczarnią, wszystko w pełnym biegu, szuka posady pod ogólną dyspozycją we większym majątku, o ile możliwości jako żonaty, od 1. 10 1929. zw 18859

J. Schulwitz

maj. Jezioraki, p. Buk.

TRAWIACZA

siatkowego na kolory, pierwszorzędna się poszukujemy. Oferty z podaniem warunków i wzorami nadsyłać pod „Awans” do „Reklamy Polskiej” Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 6. Kw 453

DO OBJECIA

dla współnika (czki) cichego, lub czynnego interes, pod gwarancją bardzo dobrze prosperujący, z kapitałem 10—20,000 zł. Lokata pewna — Informacje: Biuro Odpisów i Powielania — Żalska, Poznań, Piekary 8. zw 18878

DOM

z dwoma składami korzyści na sprzedaż (na oznik). Cena i wpłata podług ugody. Michnowski, Brodnica (Pomorze). dw 204

FAUN

Samochody komunalne

z napędem benzynowo-elektrycznym (bez sprzęgła, skrzynki przekładniowej, przegubów, wału Kardana i dyferencjału) okazały się w praktyce najodpowiedniejsze i najekonomiczniejsze. Boczne kierownice zewnętrzne pozwalają na lepsze wykorzystanie obsługi.

Samochody do zwożenia śmieci

z nadwoziami FAUN z wyspą tylną i Neuy z wyspą boczną specjalne platformy dla naczyń wymiennych, wielkopojemnościowe dla systemu naczyń wymiennych z przepisywaniem. Samochody do czyszczenia zlewów kanałowych. Cysterny dla wypróżnienia dołów kloacalnych. Samochody do usuwania padliny.

Samochody dla oczyszczania i utrzymania ulic

Polewaczki o pojemności zbiorników do 6000 litr. z urządzeniem do płókania bruków gładkich i gaszenia pożarów. **Samozbierające** zamiataczki uliczne. Samochody do zbierania pomiotu po kolumnach, pracujących ręcznie. Piugi śnieżne. Samochody do rozsypywania piasku, żwiru i innych materiałów sypkich. Samochody do smołowania ulic.

Samochody dla celów higienicznych

Ruchome stacje desinfekcyjne. Gabinety lekarskie i dentystyczne. Stacje opatrunkowe. Karawany samochodowe.

Samochody specjalne dla elektrowni

Wieżowe dla montażu przewodów elektrycznych. Kablowe. Warsztaty pogotowia dla tramwajów. Pogotowie dla elektrowni okręgowych. Wszelkie samochody specjalne dla gazowni.

Samochody specjalne dla rzeźni

dla transportu bydła i zwierząt na ubój chłodnie dla przewozu mięsa

Samochody dla straży pożarnych (armatury Metz)

drabiny mechaniczne do 36 m. długości użytk., sikawki motorowe, dla przewozu sprzętów i obsługi. Cysterny wodne

Samochody dla celów policyjnych

pościgowe, dla komisji śledczych, dla transportu więźniów.

Ciągówki i samochody ciężarowe i przyczepki

dla wszystkich celów specjalnych.

Autobusy

nasze są wyposażone w słynne silniki Maybacha i zapewniają swoją nowoczesną konstrukcją maksimum wygody. Żadna firma konkurencyjna nie może się poszczycić tak niską położoną ramą. Wykonujemy następujące typy:

Autobusy miejskie dla 20 — 60 osób.

Autobusy dalekobieżne

w wykonaniu luksusowym do 40 osób na życzenie z toaletą, osobnym przedziałem dla palących. Autobusy sypialne, autokary turystyczne.

Przyczepki Autobusowe

Dogodne warunki kredytowe. Nasze Biuro Informacyjne udziela wszelkich porad, przeprowadza studia i kalkulacje.

Dostawa krótkoterminowa. Oferty i wizyty przedstawiciela na życzenie — bez zobowiązania dla klienta.

ZAKŁADY FAUN

Biuro sprzedaży Bydgoszcz, Zacisze 5.

MEBLE

NAJTANIEJ w WIELKIM WYBORZE

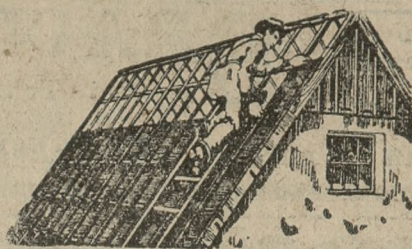
IGNACY LINKA

PIEKARY 22-23.

P. 5665-57, 177

DOGODNE WARUNKI

WYKONANIE PIERWSZORZĘDNE.

Najwyższy czas

zabezpieczyć dachy przed deszczami jesennymi

Dachy wszelkich systemów naprawia i odnawia po cenach przystępnych i na dogodnych warunkach spłaty, porad fachowych udziela bezpłatnie, nowe dachy pokrywa

IGNACY MANDOWSKI

mistrz blacharsko-dekarski

Przemysł polski pokrywania dachów Poznań, Grobla 3, telefon 34-69.

Wystawiam na Powszechnej Wystawie Krajowej!

Sport - Zawód - Komfort

z każdej sytuacji wychodzi zwycięsko samochód posiadający świetne tradycje

MINERVA

trzy typy 6 cyl. 8/40, 13/55, 23/100 KM.

z karoserjami różnych typów zbudowanymi w naszej fabryce sprostać nawet najwyższym wymaganiom.

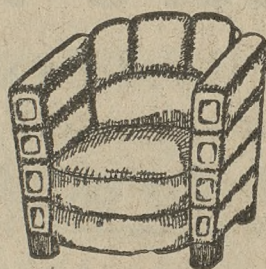
Wyłączna sprzedaż na Woj. Poznańskie i Pomorskie

BRZESKIAUTO Sp. Akc. Poznań

ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.

Najstarsze i największe przedsiębiorstwo branży samochodowej w Polsce.

P. 5872-87, 181

Specjalny Zakład Mebli Skórzanych Leon Olenderczyk

Poznań, Marsz. Focha 78 telefon nr. 6922

poleca meble skórzane w wielkim wyborze, znane z dobrej i gustu.

zw 18868

Jest do zadzierżawienia

ogród warzywny i owocowy.

Zbyt doskonały. gleba w najwyższej kulturze, dom mieszkalny, ciepłarnia, stajnie. — Zgłosić się do ekspedycji Kurjera Pozn. pod dw 2113

Dla adwokata lub lekarza

oddam w większym mieście pow. 5 pokojowe mieszkanie (parketowe, II. piętro), pokój dla służącej, wielki balkon podwórzowy, osobna spiżarnia, do tego 2 pokoje parterowe na biura, lecznice lub t. p. w najlepszym położeniu rynku, wszystko wolne od 15. 10., wprost od właściciela. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod nw 3893

Pomocnik handlowy

dla konfekcji męskiej, rutynowany w branży i dzielny ekspedjent zaraz ewtl. od 1. 10. do mego składu potrzebny. — Oferty z odpisami świadectw i podaniem pensji. J. Pieczka, Szarlej (śląsk). zw 18 895

Plachty nieprzemakalne

Worki jutowe do wszelkich celów. Sienniki.

Tkaniny jutowe. Dery na konie, poleca

Fa. Szulc i Kunert

Sp. z o. o. Kw 813

Fabryka Namiotów Placht i Worków Poznań, ul. Woźna 12. Tel 5802

Wypożyczamy Plachty nieprzemakalne do krycia wagonów na dogodnych warunkach

Skład

biawców, konfekcji damskiej, męskiej, bielizny itd istniejący od lat 40 lokal bardzo obszerny, o 2 dużych oknach wystawowych z kompletnym urządzeniem wraz z 3 pokojowym mieszkaniem i kuchnią w najlepszym położeniu w rynku w mieście powiatowym w dziecim seminarium nauczycielskie itd. potem miasto wysoce uprzemysłowione wydzierżawie zaraz lub od 1 października r. b. na korzystnych warunkach. Ze względu na bardzo dobre położenie nadaje się również na każdą inną branżę. Zgłoszenia skierować: A. Dobrowolski, Czarnków u Notecia, Rynek 12, zw 18 555

Płaszcz

Raglany
Ułustry
Cowboye
Płaszcz z futrz. kołn.

Futra

Spacerowe
Sportowe
Kurtki futrz.
Szoferkie

Ubrania

Granatowe
Kolorowe
Smokingowe
Szoferkie

Spodnie

w paski, Brycze
Charlest., Knykery
Ubrania zawodowe
Kurtki skórzane

Materiały z metra na Płaszcz, Ubrania i Poszycie Futer, wybór olbrzymi, wykonanie na miarę podług najnowszych żurnali.

UWAGA: Prosimy
zwracać na imienną
firmę

BRACIA KRÜGER

Poznań - Tel. 5822

UWAGA: Prosimy
zwracać na imienną
firmę

I. skład: Plac św.-Krzyski, narożnik ulicy Szkolnej, II. skład: Wrocławska 28/29 obok firmy St. Karge

100 000,- zł

padło w 6 dniu ciągnięcia V. Klasy Loterii Państwowej
w kolekturze mojej na nr. 116 815

Jest to ponowny dowód niebywałego szczęścia jakim
cieszy się kolektura moja od początku istnienia Loterii Państwowej.
Ciągnięcie V. klasy potrwa jeszcze do 9 października.

Szczupła ilość losów do V. klasy
jest jeszcze do nabycia.

Reflektanci zechcą zgłosić się jaknajwcześniej.

W kole pozostały jeszcze do wylosowania:

1 wygrana	400 000,- zł	6 wygr. po	25 000,- zł
1 „	150 000,- zł	5 „ po	20 000,- zł
1 „	100 000,- zł	16 „ po	15 000,- zł
1 „	75 000,- zł	32 „ po	10 000,- zł
2 „ po	60 000,- zł	73 „ po	5 000,- zł
3 „ po	50 000,- zł		

F. ZYGARŁOWSKI

Poznań, ul. 27 Grudnia 12.

Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

dw 213 /31

OBUWIE

wszelkiego rodzaju
specjalnie MĘSKIE
po cenach fabrycznych
poleca

Fa. R. Krzyżańska

św. Marcin 66.
zw 1224/126 27

Żałobne Kapelusze

stale na składzie

Pw 5178-25, 46

T. LUDWIG

P O Z N A N — S Z K O L N A 9

F. P.
Szanojnej Klienteli mojej do łaskawej wiadomości, że z dniem 14 września r. b. otwieram na ogólne życzenie byłych mych odbiorców

skład płócien i bielizny.

Również przyjmować będę zamówienia na kompletne wyprawy oraz bieliznę na miarę z własnych i powierzonych mi materiałów.

Trzydziestoletnia praca w branży tej daje rękojmię, że fachową i rzetelną obsługą mogę i najwybredniejszego odbiorcę zadowolić.

rp 6820

Z poważaniem

Zofia Werwicka, Poznań, Szkolna 19, przy ul. Nowej

SKŁAD

kolonjalny

nadający się na każde inne
przedsiębiorstwo, z mieszka-
niem, przy głównej ulicy mia-
sta powiatowego 9000 mieszk.
od 1. 10. r. b. do wynajęcia.
Oferty pod nw 3911

„MIŁOWODY“

ZAKŁAD PRZYRODOLECZNICZY I LETNISKO —
Wodolecznictwo słynnego systemu Dr. Żniniewicza —
Leczenie chorób wewnętrznych i nerwowych. —
W uzdrowisku stosuje się elektroterapię (kąpiele
elektryczne i świetlne, 4 komorowe, lampy kwarcowe,
Sollux), kąpiele węglkowe, solankowe, igliwiowe. —
Leży nad malowniczą Welną, na wysokim jej brzegu.
Śród lasów w pobliżu jezior w okolicy suchej na
gruntach morenowych, na kwarcowych piaskach
przepuszczalnych. — Idealne warunki pobytu. Park.
elektryczność i kanalizacja, czytelnia, rozrywki, ra-
dio, sporty. — Kuchnia zdrowa i obfita wzgl. odży-
wianie jarzynami. Ceny zniżone. Bliższych informa-
cyj udzieli — Zarząd Zakładu Miłowody, telefon
Oborniki 15. zw 18 869

RZEŹNICTWO

z kompletnym urządzeniem składowym, warsztatowym,
zapędem elektrycznym, w Gnieźnie przy ruchliwej ulicy,
z przyległym mieszkaniem, korzystnie z powodu zmiany
stosunków rodzinnych zaraz do sprzedania. Zgłoszenia —
Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 413. nw 3902

ŻELAŹNIAK

lat 23, z kilkoletnią praktyką, dzielny ekspedjent.
obeznany dobrze w swej branży : kalkulacji, łatwo
się orientujący, zmieni posadę zaraz lub później. —
Łaskawe zgłoszenia Kurjer zw 18 861

Pierwszorządna Instytucja Ubezpieczeniowa
zaangażuje zaraz

ustosunkowaną osobę

w sferach poważnego kupiectwa i obywatelstwa,
rozporządzającą rozległymi znajomościami, do
nawiązywania stosunków w celu ubezpieczenia
wśród kupców i obywatelstwa. — Pierwszeństwo
mają byli kupcy i byli ziemianie. Jako wynagro-
dzenie przewiduje się stałą pensję, koszty repre-
zentacyjne i udział w prowizji. — Zgłoszenia na-
leży kierować do „PAR”, Aleje Marcinkowskie-
go 11, pod 37,66. Pw 5285-37,66

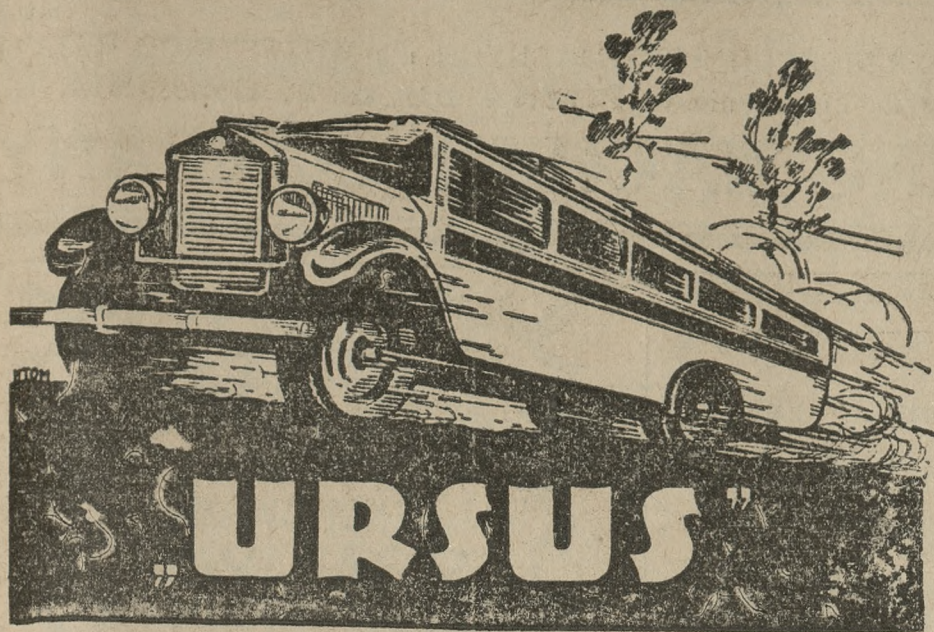
Poważna Instytucja finansowa przyjmie młodszego

składacza drukarskiego

dla obsługi domowej drukarki podręcznej.
Zgłoszenia z podaniem warunków oraz z odpisami
świadectw z poprzedniej pracy należy przesyłać do
„PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 37,169.
Pw 5349-37,169

Całkowicie wykonane w kraju jedyne na nasze drogi,
niezrównane

CIEŻARÓWKI i AUTOBUSY

URSUS

Centrala: Zakłady Mechaniczne „URSUS” S. A. Warszawa, Skierniewicka 27 29.

Przedstawiciele na województwa:

Białostockie: W. Karłakin, Białystok, Kilińskiego 17

Krakowskie: F. Nowotny, Kraków, Jabłonowskich 4

Lubelskie: Biuro Techn. „Lech”, Lublin, Bernardyńska 9

Lwowskie: Inż. B. i K. Neymanowie, Lwów, Chorażczyzny 6

Łódzkie: H. Buczyński, Łódź, Piotrowska 112

Pomorskie: K. S. Auto, Bydgoszcz, Gdańska 19

Poznańskie: Zakł. Mecha. „Ursus” Odd. w Poznaniu 27 Grudnia 16

Śląskie: Dr. L. Korczyński, Katowice, Gen. Zajęcza 4

Wileńskie: Inż. L. Janowicz, Wilno, Ponarska 55

Tw 216

SIERPIEŃ i WRZESIEŃ

najdopowiedniejsze miesiące do zaopatrzenia się w Futro.
błaski, błamów i szlachetnych skór, jak opasy — wytry-
— karakuly zakupione gotówkowo z pierwszych źródeł umo-
żliwiają najniższą kalkulację i całą korzyść przypada ti tył-
ko w udziale Szanownym odbiorcom. Pw 3267-30.64
Futro wykonane na miarę, spód oposin, kołnierz oposin, raso-
mański najlepsze poszycie trwałe i piękne, cena zł 800
Futro gotowe ze składu prima czarne poszycie, spód oryginal-
ne skunksy, kołnierz naturalne wydra tylko zł 800
To są futra, które każdy może nosić kilkanaście, spo-
dy na dziesiątki lat. Naturalnie mamy na składzie także
futra w niższych gatunkach, sportowe oraz spacerowe, czar-
ne poszycie, czarny spód, kołnierz elektra seal, cena tylko
175,— zł. — Fachowe poszycia — przeróbki i modernizacja
futer, wykonanie sumienne, ceny najniższe.

EDMUND RYCHTER - Poznań

ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 26-07, 54-25, 21-71, 54-15

ul. Wrocławska 14 i 15. — Przy ul. Wrocławskiej zwać
dokładnie na imienną firmę.

HEMOROIDY!

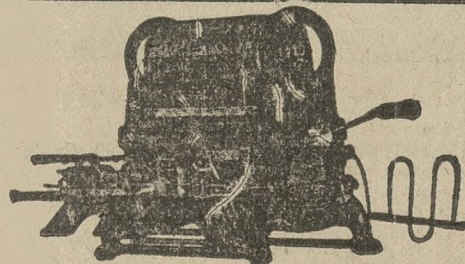
CZOPKI HEMOROIDALNE GĄSECKIEGO

VARICOL

(z KOGUTKIEM)

USUWAJĄ BÓL, KRWAWIENIE,
SWĘDZENIE, PIECZENIE,
ZMNIEJSZAJĄ GUZY (ZYLAKI).

ŻĄDAJcie ORYGINALNYCH CZOPKÓW „VARICOL” z PLOMBĄ.

APARATY do powielania, mało używane Gestetner, Romeo,
Eilams, Roto i t. p. oddamy bardzo tanio

SKORA i S-ka, Poznań,

Ale'e Marcinkowskiego 23. Pw 5841-87,156

Najmodniejsza pielęgnacja włosów a la garconne

Farbowanie włosów oraz trwała ondu-
lac,ę przez pierw. siły facnowe poleca

FRYZJER MONOPOL FRYZJER
G. SCHIPPER

ul. Seweryna Mielżyńskiego 21. Telefon 5-11.
Nowość: Farbowanie brwi i rzęsów tylko z prawdziw. Henne.

Pracownia Manekinów

najnowszych fasonów
męskich i damskich

Wykonuje, podług
miary, oraz do de-
koracji okien.
Przerabiam stare
fasony na nowo-
czesne. Nowe ma-
nekiny od 20,— zł.

J. Sobczak,

Poznań, ul. Wrocławska 19

bpw 635

TYLKO

Lakiery - Emailje - Farby
marki

„SMOK”

są najlepsze i najtrwalsze.
Kto „Smokiem” maluje,
Nigdy nie żałuje. H. 1824

Cierpiący na zwapnienie żył

wysoki nacisk krwi, podagrę, hemoroidy, na złą przemianę
materii i inne oznaki starości, używają z wielką skuteczno-
ścią czyste hodowany grzyb herbaciany „Fungojapon” celem
samodzielnego przyrządzenia herbaty (Teekwass). Poleca
się także wszystkim sportowcom i umysłowo pracującym
Do nabycia w aptekach i drogeriach lub wprost od zastrępcy
generalnego Rogożno (Wlkp.), Kościelna 23. Prospekty
bezpłatnie. zw 18 583

MUSZTARDA

Palmc

Skrzynie

wszelkich wielkości używane kupi po-
ważne przedsiębiorstwo. Oferty uprasza
się złożyć do biura ogłoszeń „Par”, Aleje
Marcinkowskiego 11, pod nr. 36,193

Pw 5212-56,194

Do mego powiększonego magazynu poszukuje
od 1. 10. b. r. Pw 5350-37,167

ekspedjentki

z branży bielizny, trykotaży i towarów krótkich.
Zgłoszenia pisemne — DOM TOWAROWY
właśc. H. Smyczyński, Kraszewskiego 11.

Angielska

wytworność

amerykańska pomysłowość

stały u jego kolebki

Kołnierz sztywny
a przecież niezwykle giętki

Kołnierz lekki jak piórko
który się ledwie czuje na szyji

Kołnierz wytworny
w którym się zawsze dobrze wygląda

kołnierz taki, jak być powinien to

KOŁNIERZ ERCO - GOLD

Fason do każdej pory dnia, na każdą szyję,
do każdego gustu, przedłożą Panu w każdym
lepszym magazynie artykułów męskich.

1 kołnierz kosztuje zł. 2.20

1/2 tuzina zł. 13.20

Pw 5325-70,482

Bracia Waberscy, Gniezno

Telefon 57

polecają z natychmiastową dostawą

Samochody FORD

osobowe,
autobusy,
ciężarowe
i podwozia.

Dogodne warunki spłaty.

Przyjeżdża specjalista dla sztucznych oczu ludzkich!

Będę robił sztuczne oczy, wedle natury,
z wyzyskaniem najnowszej techniki,

od 19-21 września
w POZNANIU,

Uniwersytecka Klinika Okulistyczna, Wały Batorego 2.

Karol Müller z Jeny. nw 3872

Zaprzęgi Hackney'ów

Na aukcji koni, którą urządza P. W. K.
dnia 18. 9. sprzedam trzy wysoko premjowane
zaprzęgi Hackney'ów.

CZAPSKI, Obra per Koźmin.

zw 18443

Dom Hipoteczno-Handlowy Edmund Suwalski

Bydgoszcz, ul. Sniadeckich 2. Tel. 590.

Ekspozytura: Berlin-Charlottenburg, Mommsenstr. 46

Telef. Bismark 46-63.

Kupuje: hipoteki każdego rodzaju, również przed-
wojenne w Polsce i Niemczech. Pw 5369-63,943

Finansuje i przeprowadza sprawy hipoteczne, prze-
właszczeniowe, także zawikłane i spadkowe.

Wywindykuje spadki amerykańskie.

Na referencje w kraju i zagranicą mogą się powołać.

ZAPRASZAMY DO ZWIEDZENIA WYSTAWY:

- SALONOWYCH MASZYN DO SZYCIA ELEKTRYCZNYCH, GABINETOWYCH oraz ZWYKŁYCH —
- HAFTÓW ARTYSTYCZNYCH, KOLOROWYCH I BIAŁYCH I INNYCH ROBÓTEK, WYKONANYCH na DOMOWEJ MASZYNIE —
- DZIAŁY MASZYN DO SZYCIA RZEMIEŚLNICZYCH I SPECJALNYCH dla WSZYSTKICH GAŁĘZI PRZEMYSŁU — w własnym naszym magazynie w POZNANIU, ul. 27 GRUDNIA 16.

Sp. Akc. **SINGER SEWING MACHINE COMPANY**

Natychmiast do sprzedania samochody używane

gotowe do jazdy, po wyjątkowo tanich cenach i na bardzo korzystnych warunkach:

„Minerva” 6 osobowa, 6 cylindrowa, 50 K. M., typ transformabl. pierwszorzędnego samochodu reprezentacyjnego.

„Protos” torpeda 6-cio osobowa.

„Oldsmobile” touring, 6 cylindrowy, 55 K. M. 5-cio osobowy.

Dwa „Fordy” osobowe otwarte.

„ELIBOR”

Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa
L. J. Borkowski

Dział Samochodowy, Poznań, św. Marcin 50
Kw 840 telefon 14-66.

Stacja obsługi i warsztaty
ul. Dąbrowskiego 78a. Telefon 68-65.

M. MINDYKOWSKI

Poznań, ulica Żydowska 33.

Pw 4282-0, 1102

Zwiedzając P. W. K. w Poznaniu
zajdź do Pawilonu 61 i spróbuj wódek i wyborowych win krajowych

GENELEG O

Popieraj cel szlachetny i kupuj Losy
I. Wielkiej Loterii Fantowej

Związku byłych Więźniów Ideowych na Poznańskie i Pomorze — Poznań, Al. Marcinkowskiego 19, III
Ciągnięcie, dnia 28 września 1929.

5000 Cennych Fantów Wygranych.

Losy do nabycia: 1. w Fa. Fr. Zygarłowski, Poznań ul. Gwarna 12, narożnik 27 Grudnia 10. 2. A. Szrejbrowski, ul. Gwarna 20. 3. St. Centkowski, Poznań Al. Marcinkowskiego 5. 4. A. Kędziora, ul. Sieroca 5-6 6. H. Szymański, pl. św. Krzyski 3. 7. St. Swornowski, ul. Wjazdowa 10. 8. Skarbowy Zakład Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych, Poznań, ul. 27 Grudnia, narożnik Kantaka. 9. K. Dybecki, ul. Wrocławska, narożnik Stary Rynek. 10. E. Linette, pl. Wolności 2. 11. St. Majcherek, św. Marcin 5. 12. Mańkowska, Al. Marcinkowskiego 19, skład papieru. zw 18 382

Dla lekarza na klinikę lub dla reprezentacji

Dom (pałacyk)

marmurowe schody, klatka schodowa z świetlicą, piękny ogródek, centrum Poznania, jednakże przy spokojnej ulicy, z wolnym 7-pokojowym reprezentacyjnym mieszkaniem, na I piętrze, sprzedam za 26 000 dolarów przy wpłacie 16 000 dolarów. Prócz komfortu i wszelkich wygód jest pałacyk tani w utrzymaniu, przynosi jeszcze kilkaset złotych miesięcznie. Oferty do Biura Ogłoszeń „PAR” w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34.160 Pw 4617-34.161

Parcele

na Łazarzu przy ul. Chociszewskiego, na Wildzie, Dolnej Wildzie i Winarach pod dowolną i zwartą budowę sprzedamy na dogodnych warunkach. Zgłoszenia bezpośrednio zainteresowanych przyjmuje Sp. Stow. Prac. Umysł „Biuro Pracy”, Plac Wolności 9, w godz. 9—3 p. p. bpw 648

Kupię

używ. młocarnię 60”

pierwszorzędną fabrykat i elewator do słomy.
Oferty z ceną. dw 2120

Dom. Raduchów, p. Grabów.

Pw 7094-0 5356

Wielki wybór

lasek i parasoli

najnowszych fasonów od najtańszych do najwykwintniejszych poleca opw 9987

POZNAŃSKI DOM PARASOLI

M. Drozdowska, Poznań, św. Marcin 22.

Z powodu stosunków rodzinnych sprzedam zaraz mój w pierwszorzędnym punkcie miasta o bogatej okolicy, położony

dom handlowy

w którym mieści się mój od szeregu lat zaprowadzony i bajecznie prosperujący skład kolonialny etc. — Do tego należy ca. 60 morg najlepszej ziemi ornej zaraz, przy mieście, w jednym planie położonej wraz z kompletnym żywym i martwym inwentarzem. Obiekt nadaje się dla kupca hurtownika, ponieważ brak większej hurtowni na miejscu. Poważni reflektanci zechcą zgłaszać się do Kurjera Poznańskiego pod dw 2138

drewniane do oleju kupujemy każdą ilość

Hurtownia Olejów Skalnych

L. Ruciński i St. Jankowski

Poznań, Al. Marcinkowskiego 7. Pw 4617-34.161

Mamy do oddania:

jeden milion cegieł

franko wagon Zbąszyń z cegielni Zbąszyńskiej,

sączki 1, 5 i 2

w większych ilościach, franko wagon Kostrzyn z cegielni Iwieńskiej.

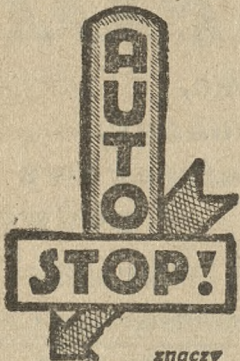
Zarząd dóbr Majomości Iwono, poczta Kostrzyn.

Salon mód

pracownia sukien i okryć po przerwie wakacyjnej otwarta od 10 września. zw 18 229

ŁUKOWSKA ul. Kantaka 2.

Nowe znamię Bydgoszczy

znaczy

obsługa klienta.

Wszystko co Pański samochód potrzebuje

E. Stadie - Automobile

Stacja obsługi

Bydgoszcz, Plac Wolności 1. Tel. 1602.

Zawiadomienie BURBERRY LIMITED

Słowa „BURBERRY” i „BURBERRIS” wniezione są do rejestrów, jako marki fabryczne, aby oznaczyć niemi towary i ubrania wyrabiane przez firmę „BURBERRYS LIMITED” w Londynie. We wszystkich wypadkach, kiedy nazwa ta oznacza się wyroby, nie pochodzące z fabrykacji albo dostawy „BURBERRYS LIMITED” wdrożone będzie postępowanie karne z powodu nadużycia, względnie nieuczciwej konkurencji. Na życzenie wysyłamy adresy tych firm które posadają na składzie wyroby „BURBERRYS LIMITED”.

BURBERRYS LIMITED GOLDEN SQUARE
LONDON W. 1

Sprzedam zaraz z powodu choroby renomowaną, bez konkurencji, od lat 50 utrzymaną w jednej rodzinie
cukiernię-kawiarnię z restauracją

z realnościami. Prócz lokali gościnnych są: salka do zabaw, sala z sceną, posadzka parkietowa, ogród koncertowy, ogród warzywny — całość piękna, położona przy głównej ulicy w mieście powiatowym powiatu poznańskiego, gdzie szkoły wyższe, sąd i szkoła podchorążych. Reflektuje się na szybko decydujących, wpłaty 70—80 tysięcy zł. reszta podług umowy. Oferty Kurjer zw 18 767

KONKURS.

Wojew. Zakład dla Głuchoniemych w Kościele
nie ogłasza konkurs na stanowisko dw 2086

nauczyciela

(silę męską). Kandydaci samotni po egzam. kwalifik.
zechcą do 1 października r. b. pism. zgłoszenia z za-
łącz. życiorysu i legatiz. odpisem świadectw złożyć
w dyrekcji zakładu. — Warunki korzystne.

W drodze przetargu rozpisuje się dostawę mięsa, wy-
robów mięsnych jak i pieczywa dla Szpitala Miejskiego
na czas od 1. 10. 1929 r. do 30. 9. 1930 r. nw 3894/5

Oferty należy złożyć do dnia 20. 9. 1929 r. rano godz. 9
w Inspekcji Szpitala Miejskiego.

Warunki dotyczące ofert, a dalej warunki dotyczące
dostawy można przejrzeć lub otrzymać za opłatą w Inspek-
cji powyżej podanej.

MAGISTRAT IX/L
uw. (—) Dr. Szulc.

Komisarz Rządowy Kasy Chorych miasta Poznania
prosi wszystkie firmy, które otrzymały od byłego Zarządu
Kasy zlecenie na dostawę jakiegokolwiek towarów dla tejże
Kasy, a dotychczas zleceń tych nie wykonały, aby w ter-
minie 8 dniowym, t. j. do dnia 23. 9. 29. r. włącznie, zgło-
siły się do Sekretariatu Kasy celem uzyskania pismennego
potwierdzenia otrzymanego zlecenia. Zlecenia niepotwier-
dzone pismieniami nie będą uznane. dw 2151

Poznań, dnia 14 września 1929 r.
ul. Pocztowa 25.

Ogłoszenie.

Dnia 9 września b. r. odbył się Sąd Konkursowy nad
projektami rozplanowania terenu pod budowę politechniki
i szpitala w Katowicach — Ligocie. Następujące prace zo-
stały wyróżnione i otrzymały nagrody: dw 2141

I nagroda — praca nr. 18, autorowie: Janina Poznań-
ska, Władysław Szwarcenberg-Czerny i Jerzy Poznański
z Warszawy.

II nagroda — praca nr. 13, autor: p. Arch. Leon Dietz
d'Arma z Katowic.

Pozatem Sąd Konkursowy podzielił trzecią nagrodę na
dwie połowy, podwyższając ją do 1,500 zł i przyznał pra-
com nr. 3 i nr. 22, których autorowie są: p. Inż. Tadeusz
Łobos z Katowic i p. Inż. Stefan Sienicki z Warszawy.

Prace wystawiane będą w ratuszu, pokój nr. 8, na prze-
ciąg 8 dni, począwszy od dnia 15. b. m. Po tym terminie
uprasza się o odbiór niepremiowanych prac.

MAGISTRAT — Miejski Urząd Budownictwa.

Przetarg przymusowy.

W poniedziałek, dnia 16 września 29 r., o godz. 11.30
przed poł. w garażu firmy Hempowicz — Automobile, Po-
znań, ul. Patr. Jackowskiego 49, sprzedam publicznie naj-
więcej dającym, za gotówkę: nw 3910

samochód osobowy „Peugeot“

w dobrym stanie. — Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.
J. BARTKOWIAK, kom. sądowy, ul. Kochanowskiego 24.

Licytacja bydła rozplodowego

zapisanego w księgach rodowodowych Wielkopolskiego
Towarzystwa Hodowców Bydła nizinnego czarno-białego
odbędzie się nw 3790

w czwartek, dnia 19 września 1929 r. w Poznaniu
na terenach „E“ Powszechniej Wystawy Krajowej.

Otwarcie wystawy dnia 18 września b. r. o godzinie 8,
początek licytacji dnia 19 września b. r. o godzinie 11 przed
południem.

Drogą licytacji zostanie sprzedanych około 70 buhajów,
16 krów i 67 jałowic z pierwszorzędnymi obor zarodowych.
Powyższe sztuki zostały badane klinicznie na gruźlicę.

Katalog otrzymać można w Sekretariacie Towarzy-
stwa, lub w dniu licytacji na miejscu.

Z okazji licytacji odbędzie się premijowanie najlep-
szych zwierząt przesłanych na przetarg.

Licytacja koni odbędzie się 18. b. m. o godz. 11 na tere-
nach P. W. K. Do aukcji zgłoszono około 70 koni.

Licytacja mebli i lamp

na Giełdzie Handlowej — ulica Stawna 13,
narożnik ul. Wronieckiej.

W poniedziałek, d. 16. b. m., o godz. 11 przed południem
sprzedawac będą dobrow. za gotówkę, najwięcej dającemu:

2 łóżka, 1 szafę do rzeczy, 1 umywalkę, 2 nocne
stoliki, 1 etażerkę jasno-dębową, 1 szafę i 1 stół
kuchenny, 2 kanapy, 1 stół antyczny, 4 dęb. krzesła,
2 dywany, dalej wiele lamp większych elektr., na-
dających się do eleganckich salonów.

GIEŁDA HANDLOWA W. WOJCIECHOWSKI
Licytator i taksator, Stawna 13. Tel. 28-03.
Pw 5367-56,119

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze
słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

39 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Baczność św. Marcin 78 a
Mateusz Liebek

Najkorzystniejsze źródło zakupu
wszelkich artykułów wojskowych,
czapek szkolnych i sportowych.
Własna pracownia. zdw 49 016

1 SPAZER-2E

Skład
dwa pokoje, kuchnia od 15. 10. w
mieście powiatowym, najruchliwie-
sza ulica, bez towaru do wynaj-
ęcia. Zgłosz. Kurjer nw 3 702

Dom
narożnikowy w tem rzeźnictwo,
dobrze prosperujące, wszystko
maszynowo budowane, 7 dużych
ubikacji mieszkalnych. Skład z
dużym oknem rekl. rzeźnia war-
szta, lodownia, pralnia, stajnia
dla koni, chlew, długie podwórze,
za niską cenę do nabycia w mie-
ście Polanowie ul. Król. Jadwigi
nr. 159 (Poznańskie). — Osoba z
Poznań, Dąbrowskiego 65. W.
ktor Gabryś zdw 47 912

Parceluje
50 000 metr. kw., jeden złoty metr
na przedmieściu Poznania. Galaś,
Rybaki 28, podwórze, prawo.
zdw 49 116

Młockarnia
(angielska) dobrze utrzymana w
biegu zaraz tania na sprzedaż.
Schach, Poznań, Rybaki 23.
zdw 49 111

Kolnierz
karakulowy i skórki na obsady
sprzedam tania. Za Bramka 5 b.
II, lewo. zdw 49 060

Radio
3 lamp. z głośnikiem, cały kom-
plet, duża skrzynka z 150, oraz
bandonium. Orcholski, Jeżycka
nr. 15. zdw 49 058

Ogrodnictwo
10 mg. ogrodu w kulturze, oplo-
towane, 2 cieplarnie, 27 okien in-
spektowych, 1100 drzew owoc-
nych, dom 6 pokojowy, chlew,
stodoła na suterenu z prawem
adjunkta, 40 móg od parcelacji
korzystnie sprzeda Neyman i Ska.
Poznań, Piekary 5, telefon 39-75.
zdw 49 051

Skład
kolonialny z mieszkaniami, towa-
rem, maglem, cena 6 000 zł sprze-
da Sroka, Sew. Mielżyńskiego
nr. 25 a. zdw 49 052

Letnisko
dla lekarza pięknie położone go-
spodarstwo 55 móg, dom miesz-
kalny, 5 pokoi z kuchnią, 3 mg.
ogrodu, 5 mg. lasu, nad rzeką, in-
wentarz żywy i martwy kompletny.
Wisko Poznański, korzystnie
sprzeda Neyman i Ska, Poznań,
Piekary 5, telefon 3975.
zdw 49 049

Parcela
2 i pół morgi na sprzedaż w Czer-
wonaku, 2 minuty od stacji przy
główniej ulicy, w jednym planie.
Oferty Kurjer zdw 49 100

Piekarnia-cukiernia
w dużym mieście, główna ulica
z piecem patentowym obszernym
mieszkaniami, a przynależność
3 piece chleba, 2 piece ciasta, 2
kuchnie z pewnymi powodów nie-
czystości od właściciela spieszenie
za 130 zł mieszczenie do wydzier-
żawienia. Objęcie 5,500 zł, w
tem dzierżawa zgóry. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 48 706

Jadalnię
w dobrym stanie korzystnie na
sprzedaż. Obiekcje można Gór-
na Wilda 119 (kolonialka).
zdw 48 741

Dom
mieszkalny z 5 lokatorami, na-
dający się dla handlarza zaraz
na sprzedaż, cena podług ugody.
Kornik, Pocztowa 163.
zdw 48 748

Samochód
Ford ciężarowy w doskonałym
stanie gotów do jazdy sprzedam.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 746

Sprzedam
dobrego ostrego wilka, S. Mar-
golin, Poznań, ul. Wózna 10, hur-
townia obuwia. zdw 48 990

Gospodarstwa
domy, gościniec, piekarnie, skła-
dy, sprzedaje, wydzierżawia,
również poszukuje Biuro Pośred-
nictwa Otręba, Jarocin, Kiliń-
skiego 4. zdw 49 096/7

Maszyna
Sincera, dobra, jak nowa, 100 zł.
Marszałka Pocha 176.
zdw 49 105/6

Powózka
wolant, bryczka gospodarska, u-
żywana, na sprzedaż Dąbrow-
skiego 58. jw 2 597/8

Kanapy
leżanki, kluby, materace najta-
niej za gotówkę, raty Strzelec-
ka 31. zdw 48 681/2

Pończochy
piękne dobre tania. A
Szymański Poznań św
Marcin 1 specjalny skład
pończoch. bpw 638-9

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki,
kanapy najtańsze tylko w pra-
cowni materaców, Wielkie Gar-
bary 9. zdw 48 899/900

Meble
na raty i za gotówkę po najni-
ższych cenach poleca Szpryncarz.
Wielka 13. Klienci! zamieszko-
wej odstawiamy własnym samo-
chodem Pw 4 972/73

Sprzedam
kilka maszyn do szycia wszech-
światowej sławy przy bardzo
małej wpłacie. Kurjer Pozn.
zdw 48 787/8

Parcela
budowlana za wpłatą 400 złotych
do sprzedania. Białkowski, Wro-
niecka 18. rw 6328

Sprzedam
tania konia, kasztan 8 lat. Bózn-
cza 15. L. Tokłowicz. rw 6337

Obuwie
150 par. wielkość 34—36 na franc.
obcasach sprzedam za bezcen,
obejrzeć od 1—3 od 7—9. Mader,
Waly Zygmunta Starego 6, obok
Dyrekcji Kolejowej.
Pw 5363-58,500

Składy
każdej branży, dogodnie warunki
kupna polecam i poszukuję Pan-
kiewicz, W. Garbary 42.
zdw 48 969

Zegarki
budziki, regulatory i biżuterie
kupuje bezkonkurencyjnie w fir-
mie Henryk Rychter, Aleja Mar-
cinkowskiego 15, własne wyroby.
zdw 48 964

Restauracja
z pokojami gościnnymi oraz skła-
dem towarów spożywczych zaraz
korzystnie na sprzedaż. Miejsco-
wość na wsi kościelnej przy szo-
sie krzyżowej oraz stacja kole-
jowa i komunikacja autobusowa.
Pośrednictwo wykluczone. —
Oferty Kurjer zdw 48 954

Motocykl
1½ konny jak nowy na 2 osoby za
375 zł z powodu choroby natych-
miast sprzeda Podeszwa, St Kar-
wowskiego 1. zdw 48 944

Pierze
świeże darie nie-
danie, puch poleca
Stanisław Dycz-
kowski Wierzb-
cice 13 zdw 48 054/5

Wilczyce
ostrą sprzedam. Wiza, Wroc-
ławska 13. zdw 48 926

Sprzedam
skrzypce aparat fotogr. z przy-
borami, zegar roczny, samowar,
majolikowa lampka, kuchenniczka
naftogazowa. Adres wskaże Kur-
jer zdw 48 888

Futra
posiadam na składzie wielki wy-
bór futer karakulowych z całych
skór od 2.600 zł. Zrebraki francu-
skie nutoria, piżmowcowa, sealo-
we, różnego rodzaju futra. Naj-
przedniejszych gatunków, oraz
skóry każdego rodzaju, wydry,
wirgińskie, brązowe, fokowe.
Błamy polecam bardzo tania.
Łajewski, Poznań, Fredry 1.
Kw 866

Skrzyni
większa ilość sprzeda „Lukullus“
Mostowa 32, telefon 20-77.
dw 2137

Billard
naly dzwonkowy tania sprze-
dam. Grobla 6, dom tylny III,
lewo. zdw 48 842

Wózek
sportowy z budką sprzedam. Wo-
łowa 20. II, prawo. rw 6325

Dubeltówkę
bezkurkową, mało używaną, tania
sprzedam. Kraszewskiego 9 b.
partier, prawo. jw 2601

Skład
z ubikacjami nadający się na ci-
chy przemysł do oddania. Dzier-
żawa niska. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 945

Skład krawiecki
w Poznaniu mniejszy z komple-
tnym urządzeniem, zaraz do obje-
cia z powodu zmiany stosunków.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 946

3 boksy
psy, czerwone i tygrysowe na
sprzedaż od 6 tygodni. Brat su-
ki premijowy 2-tygodni medalem
na P. W. K. Oferty: von Han-
telmann, Baborówko, p. Szamo-
tuly. zdw 49 085

Płaszcz damskie
najnowsze fasony olbrzymi wy-
bór, gotowe, miarowe sprzedaje
najtaniej Wielkonolska fabr. kon-
fekcji damskiej, Józef Szuster,
Stary Rynek 76. I. piętrowy, napre-
ciw Głównego Odwachu.
zdw 48 930

Willa
6 pokojowa nowoczesna komfort,
w pięknym ogrodzie. Cena 95 000.
Dutkiewicz, Chwaliszewo 70.
zdw 48 907

Planino
mało używane, orzechowe, zagra-
nicznej marki, korzystnie na
sprzedaż. Piłarski, ul. św. Mar-
cin 47. III. front. zdw 48 985

Dom
z ogrodem sprzeda Pawlak, Po-
znań-Wielary, Obornicka 26.
zdw 48 986

Samochód
Opel limuzyna, gotów do jazdy
za bezcen sprzedam lub zamienię
na motocykl. Obiekcje lakiernia,
Smigielski, Mickiewicza
zdw 48 949

Na sprzedaż
teatr-impreza widowiskowa, cała
do rozbierania na grubach do po-
dróży. Oferty Kurjer Poznański
zdw 49 045

Garnitur
klubowy w mokiet, nowy, ko-
rzystnie sprzedam. Wielkie Gar-
bary 49. I, lewo. zdw 49 042

Dom
III-piętrowy w centrum miasta
Ostrowa, wprost od właściciela
na sprzedaż. Skład kolonialny i
mieszkanie 2 pokoje z kuchnią
przy kupnie wolne. Z. Kozłow-
ska, Ostrow, Żydowska 16.
nw 3 903

Okazyjnie
sprzedam skład galanterji, kon-
fekcji w najruchliwszej ulicy, w
znakomitem położeniu, z towa-
rem, urządzeniem, 2.500, Ostrow,
Wielka, Wrocławska 6.
nw 3 904

Maszynę
do przykrawania konfekcji wzdł.
bielizny, fabrykatu Reinh. Me-
tzig, Szczecin, w bardzo dobrym
stanie, tania sprzeda Edmund
Holka, Gniezno, Rynek nr. 1.
nw 3 905

Na Nowy Rok Szkolny

Ubranka do gimnastyki. Prz. bory
sportowe najtaniej Dom Sporto-
wy, Jan Wieniec, św. Marcin 14.
Telefon 55-71. Pw 5324-37,62

Skład
obuwia w Gnieźnie w ruchliwej
ulicy, nadający się dla fachowca
na sprzedaż z towarem, cena 5
tys. Zgłoszenia Agencja Kurjera
Poznańskiego, Gniezno, 409.
nw 3 890

Skład
kolonialny, delikateseów, 2 okna
wystawowe z towarem, przyległe
mieszkanie, przy głównej ulicy
zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Ja-
dodajnia, Gniezno, Koszarowa 1.
nw 3 901

Piekarnia
z całkowitem urządzeniem i mie-
szkaniami do sprzedania. Zgło-
szenia Wielka 17, piekarnia.
zdw 48 914

Klacz
wyjazdowa kara na sprzedaż.
Brobuk, Górna Wilda 114.
zdw 48 915

Dom
maszynowy 2 morgi ziemi paze-
nej sprzedam pod Poznaniem
(Wiry). Adres Kurjer zdw 48 916
Cena podług ugody.

Futro
męskie eleg., kolnierz wydra no-
we sprzedam. Adres wskaże
Kurjer zdw 48 904

Futro
damskie, łapki karakulowe
sprzedam 650 zł. Kościelna 49.
Górecki. zdw 48 902

Składow kilkanaście
za dzierżawę w miastach powia-
towych wskaże „Informator“
Ratajczaka 15. zdw 48 983

Radio
5 lampowe 400 zł sprzeda Golba,
Grobla 12. zdw 48 943

Radio aparat
4 lampowy bardzo selektywny,
głośnikiem Philipsa sprzedam —
Bwidajewicz, Szamarzewskiego
15. zdw 49 022

Rowery
części gumy najtaniej. Warsztat
reparacyjny Czerniak, ul. Pół-
wiejska 11. zdw 49 012

Cylindry kartery
oraz wszelkie części samochod-
owe, maszynowe szwajcuje auto-
genicznie szybko fachowo. tania.
Specjalność: spawanie aluminium.
„Ignis“, ul. Wielka 6. zdw 49 011

Autobus
z zaprowadzoną linią do sprze-
dania. Zgłoszenia Kurjer
zdw 49 007

Maszynę
damską sprzedam. Kuśnierski,
Zielona 5. zdw 49 008

Naręczonym
pierscionki, obrączki ślubne szcze-
re złoto poleca Chwilkowski, św.
Marcin 40. zdw 49 009

Składnica
węzła i drzewa przy ruchliwej
ulicy Poznania na sprzedaż Zgło-
szenia Kurjer zdw 48 800

Dwie
opony do ciężarówki 32 x 6 ty-
dzień używane, sprzedam tania.
Plac Sapiieżyński narożnik Bahi-
ńskiego, restauracja. zdw 48 884

Salonik
wielkopokojowy, mało używany obu-
dowany kanapa, 6 foteli z wiel-
kiem lustrem z powodu wyjazdu
tania sprzedam. Szczerkowski,
Kramarska 24, skł. zdw 48 890

Kolonjalke
mieszkaniami dobrą korzystnie
sprzeda Piotrowski, Szamarzew-
skiego 1. zdw 48 898

Meble
kompletne i pojedyncze dogodne
warunki. Marcin Zytkowski
Chwaliszewo 5 tel. 24-63.
bpw 631-2

Jadalnię
sypialnie kanapy leżanki mate-
race nakładki najtaniej za go-
tówkę na raty. Ludwik Dolna
Wilda 76. bpw 3 439 40

Teki
torby szkolne torbki do śniada-
nia, torbki damskie, kufry, ne-
sesery wielki wybór niskie ceny
Borzych i Ska. Podgórna 3 wła-
sne warsztaty. bpw 620-30

Podręczniki
szkolne wielki wybór najkorzyst-
niej. Wózna 12 „Książka Anty-
kwarjat“. zdp. 46 494

Maszynę
do krajania papieru 55 cm sprze-
da tania Drukarnia św. Marcin
77. zdw 48 878

Koń
na sprzedaż. Chwaliszewo 13.
zdw 48 860

Parcelę
3 000 kwmt. sprzeda Dobek, Za
Bramką 5a. zdw 48 823

Drogerję
w Poznaniu od 20 lat zapro-
wadzoną z powodu choroby
sprzedam, przyległe ładne miesza-
nie, remizy, dwóch lekarzy,
szpital, tary, liczne jarmarki.
Gotówki 23—25 tys. Zgłoszenia
Kurjer zdw 48 819

Wilk
młody wysoki, bardzo ostry do
sprzedania. Aleje Marcinkow-
skiego 25, skład spożywczy.
zdw 48 757

Resztówka
120 móg magd. blisko dużego
miasta pow. (szkoły średnie) do-
brze zagospodarowana. Dworek
7 pokoi z wygodami, budynki w
dobrym stanie obszerne, ogród 8
morgowy w rodzaju parku. In-
wentarze żywe i martwe kom-
pletne. Zgłoszenia pismienne
„Par“. Aleje Marcinkowskiego
11 pod 56,114 Pw 5353/54-56,114

Gospodarstwo
rent. 66 móg z bogato zaopa-
trzonym żywym i martwym in-
wentarzem, w tem 14 móg do-
brzych łak, ponadto 30 móg
dzierzawy. Spiesznie sprzedam.
cena 40.000, wpłaty 25.000 zł.
Stanisław Pyziak, Potrzebowa,
poczt. Wjwco, pow. Leszno.
Pw 53 47-66,11

Sprzedam
lub zamienię dom ze składem
rzeźnickim i wyszynkiem z pełną
koncesją, 6 morgami roli w du-
żej wsi kościelnej. Zgłoszenia
Kurjer zdw 48 792

Papilotami

6—7 pokoi
wypisane wprost od gospodarza.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 239

Poszukuję
1—2 pokoje z kuchnią. Oferty
Kurjer zdw 48 761

**10 ZAMIANA
MIESZKANIA**

Zamienie
pokoje z kuchnią na Wildzie na
3 lub 3 pokoje z kuchnią z dopła-
tą. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 077

Zamiana
dwa pokoje kuchnia składem ze
Zbąszczyńską na dwa pokoje
kuchnia. Zgłoszenia Mi-
niecki Wierzbicki 35 II. prawo.
zdw 48 331

Zamienie
pokoje z kuchnią dużym koryta-
rem z portierką na takie
same bez portierki. Adres
wskazuje Kurjer zdw 48 661

Zamienie
1 pokój z przynależnościami
bardzo ładne na wiejsze w śró-
dmieściu lub Jeżyce nie wyżej 11.
pietra. Oferty Kurjer
zdw 48 666

11 POKOJE UMEBL.

Sołacz
pokoje pięknie umeblowane wy-
najmę Mazowiecka 5.
zdw 47 329

Pokój
umeblowany duży słoneczny z
biurkiem wynajmę 1 lub 2 osó-
bom (solidnym) Komiszke Pa-
trona Jackowskiego 39. II. piętro.
zdw 47 826

Pokoje
elegancko umeblowane oddam
(willa śródmieścia, kulturalne śró-
dowisko, telefon, łazienka, cen-
tralne ogrzewanie — na życzenie
doskonale utrzymanie). Wąły
Wąwów 15. I. zdw 48 089

Pokój
frontowy zaraz do wynajęcia. —
Dąbrowskiego 24 II. p. prawo.
godz. 3—5. zdw 48 284

Pokój
przy dworcu umeblowany Marsz.
Focha 27. front. lewo. Adamska.
zdw 48 339

2 eleganckie
frontowe pokoje z światłem elek-
trycznym z wszelkim komfortem.
wejście z klatki schodowej wy-
najmę zaraz lub później Skrzy-
wa 14. III. lewo zdw 48 329

Pokoje
duży mały i wspólny panom wy-
najmę. Gwarna 8. III. prawo.
zdw 48 435

Profesor
przyjmie na stancję 3 gimnazja-
listów. Rynek Jeżycki 3. III. p. r.
prawo. zdw 48 414

Pokój
umeblowany dla dwóch panów.
całym utrzymaniem zaraz lub póź-
niej do wynajęcia. Śniadeckich
17. III. lewo. zdw 48 507

Pokoik
wynajmę. Fabryczna 1. I. prawo.
zdw 49 084

Umeblowany
pokoik wynajmę. Śniadeckich 6.
Mickus. parter (Lazarski).
zdw 49 082

Pokój
dla pana od 15. wynajmę. Adres
wskazuje Kurjer zdw 49 070.

2—3 pokoje
umeblowanych. frontowe, z bal-
konem z urządzeniem kuchni i la-
zienki od 1 października do wy-
najęcia. Poznańska 50. II. p.
lewo. zdw 49 065

Panienki
przyjmie na stancję. Auer. Pół-
wiejska 26 a. IV. front.
zdw 49 062

Pokój
duży, słoneczny, dobrze umeb-
lowany z światłem elektr. do wy-
najęcia. Wierzbicka. pl. Nowo-
miejski 5. II. skrzydło boczne do-
mu frontowego. zdw 49 056

Skromny
w dwuosobowy b. do wynajęcia. In-
formator. Wąwów 28. parter. lewo.
zdw 49 053

Pokoje
wspólne z pokojem dla mło-
dzieży. Długa 4. II. prawo.
zdw 49 109

Pokój
2—3 osób (panienki kształtujące)
utrzymanie (fortepian) Półwie-
jska 2. III. prawo. zdw 49 098

Małżeństwo
Intelig. bezdzietne, wydzier-
żawie pokój z urządzeniem kuchni.
Adres wskazuje Kurjer Stary Ry-
nek 6. 826.

Pokój
2 panom z własną pościelą od 15.
9. lub 1. 10. Piotra Wawrzy-
nia 32. parter. lewo.
zdw 48 739

Pokój
dobrze umeblowany inteligentne-
mu panu zaraz wynajmę. Sew.
Mielżyńskiego 3. II. lewo.
zdw 48 737

Pokoik
zazwyczaj osobnym wejściem. Róż-
na 10a. Górny. zdw 48 832

Pokój
dla pani. 3 Maja 5 Zielonka-
wicz. zdw 48 833

Czysty
pokój oddam solidnemu panu.
Chrzanowska. Ratajczaka 33. III.
zdw 48 928

Tani pokój
dla dwóch panów. Pościel wła-
sna pożądana. Grobla 6. dom
tylny III. lewo. zdw 48 836

Pokój
dwom panom wynajmę. Staszica
3. I. piętro. lewo. Jeżyce
jw 2605

Pokój
słoneczny umeblowany dla 1-2 pa-
nów. Balcerzak. Kraszewskiego
nr. 30. jw 2600

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Kła-
szorna 13. parter. rw 0831

Pokój
wolny dla pana. Wielkie Garbary
nr. 21. III. lewo. rw 6832

Pokój
do wynajęcia od 15. światło elek-
tryczne. Ul. Szamarskiego 26a
3 piętro. lewo. front. jw 2592

Ładny
pokój umeblowany wynajmę pa-
nu. Wolnica 3 parter. lewo.
rw 6835

Pokój
elegancki. Wielka 15. III. lewo.
rw 6836

Pokój
frontowy, słoneczny, dwom panom
wynajmę. Górna Wilda 56. Brzo-
zowska. zdw 48 970

Skromny
pokój zaraz do wynajęcia. Pół-
wiejska 37. III. lewo.
zdw 48 971

Pokój
zazwyczaj wejście z klatki schodowej
Wąły Jana III. II. I. lewo.
zdw 48 972

Pokój
dla 2 panów wynajmę św. Woj-
ciech 25 III. piętro. prawo.
zdw 48 966

Pokój
do wynajęcia Jeżycka 45. III. p. r.
prawo. zdw 48 961

Pokój
wynajmę. Patrona Jackowskiego
nr. 13. parter. lewo. zdw 48 963

Wynajmę
pokój umeblowany dla dwóch
pensionarek lub studentek z do-
brem utrzymaniem, fortepian do
dyspozycji. Opieką rodzicielską
zapewniona. Pościel pożądana.
Maria Kozłowska. Fr. Ratajczaka
15. I. zdw 48 959

Pokój
solidnemu panu. Piasecki. Skry-
ta 13. I. wejście Matejki 67.
zdw 49 006

Pokój
dla dwóch osób bez pościeli oraz
dla jednej. Wąły Król. Jadwigi
1. II. lewo. zdw 49 000

Pokój
dla pana zaraz wynajmę. Wi-
siewska. Młyńska 4. III. p.
zdw 48 996

Dwa
umeblowane pokoje, większy.
mniejszy, balkon I. śródmieście.
większej inteligentnej rodzinie
tylko ze śniadaniem, obiadem
wynajmę. Strzałowa 9. I.
zdw 49 044

Pokój
słoneczny z światłem elektr. przy
Dąbrowskiego tani. wynajmę.
Adres wskazuje Kurjer zdw 49 040.

Pokój
nowoczesny dom dla 1—2 in-
teligentnych pań, kuchnia, war-
szawska. Wąły Jagiello 20. II.
prawo. zdw 49 032

Pokój
wynajmę umeblowany, duży, bal-
konowy, ciepły, czysty, wejście
niekrepujące, cena przystępna.
telefon. Drugi mniejszy oddam
nauczycielce niemieckiego za lek-
cję. Półna 14. I. piętro. tel. 68-25.
Dąbrowska. zdw 48 909

Centrum
pokój dla 2—3 panów zaraz lub
1. 10. Wszystkich Świętych 5. III.
lewo. zdw 48 907

Pokój
inteligentnej pani z przyła-
czeniem do rodziny zaraz. Gór-
na Wilda 32. I. prawo.
zdw 48 901

Wynajmę
pokój dla pana od 15. 9. Strzele-
cka 20. III. prawo. zdw 48 940

Pokój
dla pana na stałe bez pościeli.
Okolica zamek. Adres w Kurje-
rze zdw 48 939

„Informator”
polecą pokoje umeblowane od
30 złotych miesięcznie. Dla przy-
jeżdżnych złotych 3—5 dziennie.
Ratajczaka 15 (Pasaz Apollo).
zdw 48 937

Wspólny
pokój panu. Wrocławska 19. III.
lewo, w podwórzu. zdw 49 019

Pokoik
zazwyczaj do wynajęcia. Chelmo-
ńskiego 2. parter. zdw 49 014

Pokój
słoneczny, niekrepujący fronto-
wy, elektrycznością, wynajmę za-
raz lub 1. 10. Przeczka 4. II.
lewo. zdw 48 474

Pokój
frontowy dla pana. Majewski. św.
Marcin 24. III. zdw 48 508

Pokój
frontowy dla pana od 15 do wy-
najęcia. Zielona 1. parter. lewo.
zdw 48 558

Gimnazjastów
dwóch przyjmę na stancję. W.
Garbary 16. III. front.
zdw 48 101

Pokój
dla 2 panów wynajmę. Czajca
12. parter. prawo. wejście 8.
zdw 48 633

Pokój
niekrepujący, czysty wynajmę.
Adres wskazuje Kurjer zdw 48 627

Czysty
wygodnie umeblowany pokój nie-
krepujący, wejście, elektryczne
oświetlenie, obsługa zaraz panom
wynajmę. Małckiego 17. I. lewo.
zdw 48 706

Pokój
dwom panom zaraz G. Wilda 17.
III. lewo. zdw 48 691

Panienkę
przyjmę na pokój za pomoc. —
Adres Kurjer zdw 48 631

2 panienki
kształtujące się z dobrem utrzy-
mieniem, chętnie siostry przyjmę.
Fortepian, łazienka, elektr. Przy-
stanek 2. Kochanowskiego 5. par-
ter. prawo. zdw 48 610

Jeżycka 41
parter. lewo. Pokój umeblowany.
elektryczność bez pościeli —
wolny. zdw 48 617

Słoneczny
frontowy pokój zaraz do wy-
najęcia. Lisiecka Łukowa 13.
zdw 48 638

Pokój
frontowy zaraz do wynajęcia.
Św. Marcin 22. II. lewo.
zdw 48 732

Pokój
utrzymaniem 2 osobom wynajmę.
Masłowska. Wrocławska 30.
zdw 48 728

Pokój
umeblowany 2 panom wynajmę.
Kilińskiego 9. II. prawo.
zdw 48 709

Pokój
frontowy, elektrycznością, zaraz
wolny. Patrona Jackowskiego 37.
III. lewo. zdw 48 707

Pokój
niekrepujący 1—2 panom wy-
najmę. Adres wskazuje Kurjer
zdw 48 704

Centrum
pokój umeblowany do wynajęcia
ul. 27 Grudnia 19. podw. prawo.
II. piętro. lewo. zdw 48 705

Centrum
pokój meblowany na 2 osoby. —
Kreka 22. III. lewo.
zdw 48 710

Akademickom
ładnie umeblowany pokój fronto-
wy słoneczny elektryczność, wy-
gody może być z utrzymaniem.
św. Wojciecha 24. I. piętro. lewo.
zdw 48 712

Śliczny pokój
dla dwóch pań za 100 zł mies.
Wilda. Jerzego 5. II. p. lewo.
rw 6708

Pokój wspólny
bez pościeli (ewentl. z pościelą)
z światłem elektr., centr. ogrze-
waniem, wynajmę dwom panom
zazwyczaj lub od 1. 10. rb. Marsz.
Focha 32. III. prawa.
zdw 48 753

Ładny
pokój frontowy, 2 solidnym pa-
nom wynajmę od 1. 10. Jeżycka
43. parter. prawo. zdw 48 754

1—2
pokoje eleg. Cieszkowskiego 8.
III. prawo. zdw 48 767

Pokój
dla studentów z utrzymaniem
(bez) wynajmę. Gen. Prądzyń-
skiego 55. IV. prawo (Wilda).
zdw 48 776

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Jak-
bowicz. Wielkie Garbary 45. I.
zdw 48 778

Pokój
2 solidnym panom wynajmę u
starszej samotnej pani. Małec-
kiego 37. III. prawo.
zdw 48 807

Dla 3—4 osób
wynajmę słoneczny młody pokój z
białymi meblami. Widok na
ogródki i ulicę. Jeżyce, ul. Po-
znańska 27. w podw. prosto II.
prawo. zdw 48 810

Przyjmę
panienkę na wspólny pokój, bi-
elizna pożądana, ul. Wielka 9. IV.
Krieger. zdw 48 824

Słoneczny
frontowy pokój 1—2 inteligent-
nym zaraz wynajmę. Dąbrow-
skiego 25a. I. lewo. zdw 48 825

Stancja
dla panienek. Pankowska. Nie-
golewskich 4. zdw 48 830

Pokój
do wynajęcia na 1 lub na 2 doby.
Marszałka Focha 55. II. prawo.
zdw 48 866

Pokój
dla 2 pań zaraz wolny. Dywel-
ska. Ratajczaka 17. zdw 48 880

Pana
na pokój przyjmę Grobla 7. III.
zdw 48 862

Przyjmę
gimnazjastę lub pana na wspólny
pokój z gimnazjastą. Kolejowa
49. III. lewo. Kaszowa.
zdw 48 865

Pokój
do wynajęcia od 1. 10. 29. dla
dwóch pań lub panów. Noak.
Różana 21. zdw 48 877

Pokój
jedno lub dwuosobowy, osobne
wejście, słoneczny, elektryczn.
Szwajcarska 20. III. lewo.
zdw 48 856

Pokój
wspólny panu. Ogrodowa 15. po-
dwórce. lewo I. zdw 48 847

Pokój
umeblowany. Ogrodowa 12. dom
ogrodowy I. piętro. Ludwik.
zdw 48 844

Umeblowane
pokoje dla małżeństw i samot-
nych od 25 złotych poleca „Pra-
gę”. Ratajczaka 15. pasaż. I.
wchód. zdw 49 026/7

Pokój
dla pań lub panów. Łazarski.
Strusia 6. front. II. p. r. lewo.
zdw 48 921

Pokój
2 panienkom lub panom z całym
utrzymaniem (bez) oraz pokoik 25
al. Jesse. Staszica 26. II.
zdw 48 897

Pokój
wynajmę zaraz. Matejki 55. II.
lewo. zdw 48 895

Słoneczny
niekrepujący pokój 2—3 panie-
kom lub panom, ewentualnie z
utrzymaniem od 15 bm. Kacmar-
czykowska. Wierzbickie 11. dom
ogrodowy. zdw 48 797

Pokój
słoneczny, dwuosobowy z dobrem
utrzymaniem do wynajęcia Wąły
Wąwów 3 b. II. zdw 48 801

Pokoje
eleganckie, gabinet, sypialnia wy-
najmę. Pocztowa 21. I. prawo.
zdw 48 803

Pokój
dla dwóch panienek. Czarnieje-
wicz. św. Marcin 27. zdw 49 010

12 SZUKA POKOJU

2—3 pokoje
ładnie umeblowane z używalno-
ścią kuchni, kulturalnym do-
mu, wynajmę inżynier z żoną
i córeczką. Oferty Kurjer
zdw 47 517

3 pokoje
z urządzeniem kuchni poszukuje
inteligentny, spokojny ziemianin
blisko pl. Wolności ul. Rataj-
czaka lub św. Marcina. Oferty
Kurjer zdw 47 510

Poszukuję
pokoju dobrze umeblowanego, z
wygodami, niekrepującym wej-
ściem w okolicy Teatru Nowego
Zgłoszenia do Kurjera
zdw 48 824

Panna
poszukuje próżnego lub częścio-
wo umeblowanego pokoju. Zgło-
szenia Kurjer zdw 48 375

Student
W S H poszukuje w śródmie-
ściu pokoju umeblowanego z za-
mianą udziału lekcji. Zgłoszenia
do 17 bm. pod dw 2112

Salonu i sypialni
z utrzymaniem poszukuje. Of-
erty z podaniem ceny pod dw 2116
do ekspedycji Kurjera

2 studentki
poszukują pokoju na parterze lub
I. piętrze w śródmieściu z piani-
nem i utrzymaniem całkowitem,
częściowym lub bez. Oferty Kur-
jer zdw 48 823

Panienka
poszukuje pokoju niekrepującego
z własną pościelą. Oferty Kur-
jer zdw 48 613

Panienka
poszukuje skromnego pokoju naj-
chętniej w samotnej pani okolicy
Szkolna. Oferty Kurjer
zdw 48 671

Spokojne
małżeństwo z dzieckiem szuka
pokoju w śródmieściu, żona i
dziecko z utrzymaniem lub bez.
Oferty Kurjer zdw 48 618

Rodzeństwo
(siostra i brat) poszukuje 2 po-
koi. Mogą być także nieumeb-
lowane. Pożądana z kuchnią albo
z używalnością kuchni. Zgłoszenia
Kurjer zdw 48 624

Poszukuję
skromnego, niekrepującego po-
koju do 50 zł. wdowa z dwójkiem
dorosłych dzieci. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 48 652

Starsza
pani szuka od 1. 10. małego po-
koiku lub wspólnego u samotnej
osoby, śródmieście lub Jeżyce. O-
ferty Kurjer zdw 48 676

Poszukuję
pokoju z fortepianem w śró-
dmieściu. Oferty Kurjer
zdw 48 680

Dobrze
umebl. pokój poszukuje bez-
dzietne intel. małżeństwo (obie
zawod. zajęci) w spokojnym do-
mu z częściowym utrzymaniem
kuchni. Oferty pod zdw 48 685

Na biuro
nadający się pokój poszukiwany.
Oferty Kurjer zdw 48 781

Prośba
inwalida poszukuje pokoju z
kuchnią wprost od gospodarza
dzierżawa rok zgóry. Oferty Ku-
rjer zdw 48 770.

Pokoiku
zazwyczaj poszukuje intelig. panienka
w centrum. Oferty Kurjer
zdw 48 783

Szukam
pokoju eleg. zaraz z pościelą. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 48 789

Małżeństwo
poszukuje próżnego umebl. ma-
łego pokoju. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 808

Pokoju
poszukuje 2 solidnych panów od
15 9. Oferty proszę składać do
Kurjera Pozn. zdw 48 872

Pokoju
dobrze umeblowanego tylko w
śródmieściu na kilka razy w
miesiącu, lecz niekrepującego
swobodnego poszukuje samodziel-
ny kupiec kawaler. Zgłoszenia
do Kurjera zdw 48 873

Małżeństwo
z dzieckiem poszukuje pokoju u-
meblowanego lub próżnego. Zgło-
szenia Wszechnojska Agencja.
Długa 5. zdw 49 113/4

Urzędnicza
samotna osoba, poszukuje pokoju
próznego, dzielnica obojetna. —
Oferty Kurjer zdw 49 024/5.

Panienka
z dobrego domu poszukuje skrom-
nie umeblowanego pokoju możli-
wie w śródmieściu. Zgłoszenia do
Kurjera pod dw 2133

Urzędnik
żonaty poszukuje pokoju od 1-go
października. Oferty Kurjer
zdw 48 799

18 OSOBISTE

Panią

w białym płaszczu i jasnym kapeluszu w towarzystwie sobie podobnej Pani, zwiędziały wsta-
w w dniu 11 bm po południu na
terenie „E” w pawilonach rolni-
czych prosi o łaskawe podanie
adresu do Kurjera Poznańskiego
zdw 48 262, zainteresowany

Unieważniam

weksel gwarancyjny z tyrem p.
Letkiewiczów, który został
przez nas 1400 zł wypłacony a
nie słusznie oddany Browarowi
Krotoszyńskiemu. Maciej i Bro-
niewski. Powożarczyk. Budzie-
jewko. pow. Wągrowiec.
zdw 48 645

Nuśko!

?? ? Pozdrowia Most.
zdw 48 657

22 ROZMAITE

Dywany

wszystkie naprawiamy. Wytwór-
nia. Oferty Kurjer zdw 48 341

Akuszerka

Kleinwichtowa w Poznaniu
centrum miasta. ul. Romana
Szymańskiego 2 pierwsze piętro.
lewo. drugi dom od pl. Święto-
krzyskiego. zdw 48 371/2

Własny

wyrób pończoch i skarpet czysto
wełnianych Woch. Poznań
Nowy Rynek 9/10 przyjmuję także
do nadrobienia pończochy skar-
petki wełniane. zdw 46 062

Nowoczesny Gabinet
Kosmetyczny „Halina”

prowadzi wytrawna dyplomowa
na specjalistą Wyk. nyma ści-
śle indywidualnie wszelkie naj-
nowsze zabiegi kosmetyczne sy-
stemem amerykańskim. francu-
skim. Racjonalne użycie
wieloletnich wad cery. Pięknienie
urody. Ceny przystępne.
Kzeczyspolitej 4, telefon 22 78.
zdw 46 469

Gabinet Kosmetyczny

Piekary 18, I. p.

Masaż twarzy i głowy, staranne
i higieniczne wykonanie. Masaż
odluzczający, maski, wszelkie
zabiegi wchodzące w zakres
nowoczesnej racjonalnej kosmetyki.
bpw 553

Pracownia

eleganckiej bielizny damskiej, me-
skiej pościelowej podług najnow-
szych wzorów. Wykonanie pierw-
szości. Wielkie Garbary 18.
wejście Woźna II. prawo.
bpw 515

Każda elegancka pani

ubiera się tylko w salonie młd.
„Kresowianka” sw. Marcin
16/17 wejście litera F. Dla pp.
urzędników dogodnie warunki.
bpw 525

Kosmetyka lecznicza

Uzupełnianie defektów twarzy.
Wszystkie masaż. Farbowanie
włosów, brwi najnowszymi śro-
dkami nie szkodliwymi (Henna).
Rozjaśnianie. Porady bezpłatne.
Wielka 7. II. lewo. Kilbert.
zdw 49 021

25.— zł dziennie

i więcej zarabiać można przy
sprzedaży bezkonkurencyjnego
wydawnictwa. Oferty piśmienne
zdw 49 039

Tapicer

Lewicki Grobla 4, naprawia ma-
terace 3.— leżanki 4.— zdw 48 961

Krawcowa

połącza się na eleganckie ubranka.
Generała Prądzyńskiego 10. su-
trena. zdw 48 973

Okazja

śliczne stary, ręczne filé do sprze-
dania. Tamże wykonuje się
wszelkie motywy filé według
wzorów. Małeckiego 6. II. piętro.
prawo. zdw 49 102

Uwaga!

Przeprowadzam najbardziej za-
wiłane sprawy sądowe, karne, a-
limentowe oraz wszelkie wywia-
dy. Dyskretnie zapewniona. Of-
erty Kurjer zdw 49 075.

Akuszerka

Krajewska, Wilda Wybickiego
15 przyjmuje panie, udziela po-
rady i pomocy położniczej.
zdw 48 806

Krawcowa

wykonuje elegancko suknie do
15.—, płaszcze do 20.—. Głow-
ka. Romana Szymańskiego 5.
zdw 48 853

Salon Mód „Zofia”

Bukowska 1 II. nowy gmach
P. K. O. szyć najładniej i naj-
szybciej. zdw 47 849

Chiromantka

przepowiada przeszłość i przy-
szłość z kart. Strumykowa 33.
I. lewo. zdw 48 779/80

Najpiękniejsze
obrazy najtańiej

tylko w firmie Witold Leworski.
Wrocławska 36. specjalność on-
ra obrazów. bpw 632 53

Mody

damskie wykonuje tano. przy-
jmuje wszelkie przeróbki oraz
modernizowanie futer. Słow-
kiego 39. III. prawo.
zdw 48 857/8

Fotograficzne

aparaty wszelkiego rodzaju, szcze-
lino, compur, compound naprawia
tanie, sumiennie Adam Nowak.
Poznań. Łakowa 10. I. Gwar-
cja wartości zapewniona.
zdw 43 570

Futra

damskie tano naprawia i prze-
rabia Wirsbicie 39 a. I. wprost
zdw 43 758

Kosmetyka Lecznicza

Podgórną 9

Masaż plastyczny systemu Dr.
Jaquet — Paryż nie wyciągają-
cy skóry. Usuwanie zmarszczek,
bruzd, dżmierz, zdejmnienie
bez bólu brodawek — leczenie
wadiwej, tłustej suchej cery —
Usuwanie tłuszczu brzucha, nog.
Pielegnacja włosów, usuwanie
łupieżu, elektryzacja nacierania,
pielegnacja ciała, wszelkie ma-
saze wykonują siły fachowe pod
kierunkiem lekarzy kosmetyczki.
Uczący młodzieży, urzędnikom
duża zniżka. zdw 48 764

Baczność

słynny chiromant przepowiada
przeszłość i przyszłość. Ul. Cze-
sława 1 I. p. Znak ?
zdw 48 765

Pończochy jedwabne

po cenach fa-
brycznych —
wielki wybór
bielizna
damska i me-
ska bardzo
tania. Napra-
wiany orzka
przy jedwab-
nych pończo-
chach w
dnach. J.
Lewandowski
Dąbrow-
skiego 64
dw 1626

Kapelusze

damskie wykonuje najnowsze
modele oraz zamówienia i prze-
róbki w 24 godzinach gustownie
i tania. Ul. Wrocławska 19.
Pw 5247-8

Bezpłatnie!

Kto chce bajecznie tano nabyć
płótna, wyroby lina i wełniane,
bielizna, trykotaże, pończochy ga-
lanterie i wszystko co potrzeba
dla domu, niech zada natych-
miast cennik, który odwrotnie
wysyłamy bezpłatnie. „Nap”
Pierwszy Chreścijański Dom
Wysyłkowy. Poznań. Nowy Ry-
nek 13. II. Pw 4816 36.3

Wszystkie

reparacje zegarków ora nany
w wszelkiej biżuterii wykonuje
sumiennie tania firma F. Ter-
kowska plac Wolności 3. (po-
filarami) Pw 1726 052

Wykwintne koszule

męskie
krój doskonały wykonują Gp-
chowski. Wierzbicice 24 a.
zdw 47 879

Robótki ręczne

rysuje po cenach umiarkowanych
Jankowska. Stary Rynek 48. II.
bp 565

Żaluzje

meble wyszczelnia, naprawia aku-
ratnie Szafranek. Małeckiego 15.
jw 2562

Grobowne rodzinne

pomniki, nagrobki, od 50 zł. trzy-
zde, pomniki dziecięce od 30 zł.
Płyty dla poległych z napisami
wykonuje Zakład kamieniarski
Józef Chwirof przy cmentarzu
katolickim w Górczynie.
zdw 48 593

Porad prawnych darmo

udziela biuro procesowe Poznań,
Podgórną 7, oraz załatwia wszel-
kie sprawy szybko, dobrze i ta-
nio. zdw 48 851/2

Obiady

smaczne 1—1.50 Gwarna 8. III.
zdw 48 434

Krawcowa

połącza się Kraszewskiego 11. II.
wprost. zdw 47 937

Krawcowa

wykonuje suknie do 15. płaszcze
do 25 zł; Nowakowa. Składowa
nr. 12. zdw 48 620

Młoda osoba

w niedźm położeniu prosi uc-
ciwego człowieka o litościwa po-
moc. Oferty Kurjer
zdw 48 635

Obrazy

weskiego rodzaju, oraz oprawa
obrazów na bardzo dogodnych
warunkach spłaty, kupuje się
najtaniej w firmie Ig. Krzewi-
ski. Strzelecka 31 w podwórzu.
Ceny najniższe. Wybór olbrzymi.
zdw 48 632

Chiromantka

przepowiada przeszłość, przy-
szłość i teraźniejszość z rak fi-
zjonomji, grafologii, fotografii i
kart. Przyjmuje codziennie prze-
dziesiąt i świat od 10—1 i 3—8
wiecz. Marcelego Mottego 2. II.
piętro. front drzwi środkowe
(Łazarz) 10 minut od PWK.
zdw 48 756

22 OŻENKI

Górnoślazak

lat 34, tutaj obcy, pragnie nawi-
ązać stosunek z uczciwą, gnu-
dzą samotnością, pania celem
wznowienia się w języku pol-
skim. Ożenek niewykłuczony. —
Oferty Kurjer zdw 48 110

Kawaler

lat 34, dzielny kupiec, zdrow i
trzeźwy brunet średniego wro-
stu, posiadający przedsiębiorstwo
wartości 150 000, poszukuje dla
braku znajomości odpowiedniej
towarzyszki życia. Dla wspólnego
dobra majątek pożądany, lecz nie
też wysokości. Pośrednictwo ro-
dziny mile widziane. Łask. zgło-
szenia z fotografią (za której
zwrot ręce) i pod. biżuterii da-
nych nadać do „Par”. Aleje
Marcinkowskiego 11 pod 56.76.
Pw 5322-36.36

Młody wdowiec

lat 27, właśc. realności i interesu
zaprowadzonego, średn. wzrostu
i dobrego charakteru, posna pa-
nia intelig., sympatyczna o mi-
łym charakt. bez przesady, kocha-
jąca dzieci w celu matrymo-
nialnym. Ewentualny mają-
tek żądany. Oferty Kurjer
zdw 47 951

Kawaler

wysoki przystojny szatym. lat
46, katolik, wielkopoleński, akad.
wykształc. posiadający przedsi-
biorstwo chem.-farm. i kamie-
nice, łącznej wartości 400 000 zł.
obszerne urządzone mieszkanie
w okolicy Wielkopolski poszuk-
je dla braku znajomości pań na
tej drodze żony. Panie w odpo-
wiednim wieku, sympatyczne
(blondynki) sfer ziemiankich lub
przemysłowych racza oferty
(możliwie z fotografią, którą od-
wrotnie zwroć) złożyć Kurjer
dw 2039. Dyskretna rzecz hono-
ru

Dla

mej kuzynki, lat 26, łagodnego i
dobrego charakteru blondynki,
średniego wzrostu posiadającej
8—10 tysięcy majątku oraz umie-
błowanie poszukuje męża. Pau-
lowie racza swe oferty złożyć do
Kurjera Pozn pod zdw 48 218

Kawaler

lat 30, przystojny, na dobrem
stanowisku, mieszkanie własne
poszukuje znajomości pań, do-
brego wychowania w wieku 18—
28 lat, celem ożenku. Posag mi-
le widziany, lecz niekonieczny.
Zgłoszenia serjo myślących pań
tylko z fotografią, która zwr-
cam Kurjer zdw 46 342

Kawaler

rym.-kat., żyły oficer. Wielko-
polański, lat 29, przystojny, han-
dlowiec na kierowniczym stano-
wisku, w przyszłości górnoślazkim,
pragnie zapoznać sympatyczną
pannę lub młodą wdówkę bez-
dzietną z inteligencją, w celu ma-
trymonialnym. Pośrednictwo
krewnych mile widziane. Dy-
skrecja zapewniona, majątek dla
wspólnego dobra pożądany. Ła-
skawe zgłoszenia z fotografią
prosze skierować do Kurjera
zdw 48 207

Kawaler

przystojny, młody, lat 30 z kapi-
tałem ca 30 000 zł szuka w celu
rychłego ożenku panny posiadają-
cej interes. Tylko poważne oferty
prosze skierować do Kurjera
dw 2129

Kawaler

urzędnik, wysoki, brunet, lat 27;
z porządnej rodziny. Wielkop-
olański, poszukuje uczciwej
panny. Cel matrymonialny. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 48 850

Kawaler

lat 25, z zawodu rzemieślnik, posia-
dający nieruchomości w mniej-
szym mieście wartości 60 000 zł.
pragnie poznać pannę mającą
zamiłowanie do interesu. Cel ma-
trymonialny. Majątek pożądany.
Rzecz traktuje się poważnie. Of-
erty z dokładnym opisem i foto-
grafią proszę nadesłać do Ku-
rjera zdw 43 636

Kawaler

Amerikanin, rzemieślnik w śro-
dnim wieku, posiada 29 000 zł go-
tówki, pragnie poznać pannę po-
siadającą nieruchomości lub go-
tówkę. Cel matrymonialny. Of-
erty do Kurjera Poznańskiego
zdw 48 634

Dla krewnej

mej, lat 21, przystojnej, gospo-
darnej z zamiłowaniem do ku-
piectwa, z majątkiem do 10 tys.
później więcej szukam męża do
lat 35. Reflektant musi być ucz-
ciwy i właścicielem przedsiębior-
stwa, wyżsi urzędnicy nie wklu-
czeni. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 48 606

Przystojna

inteligentna wdówka lat 32, po-
siadająca dobrze zaprowadzony
skład i wieksze mieszkanie. Po-
znaniu poszukuje znajomości
kupa. Cel matrymonialny. Pa-
nowie branży bawelnianej ucze-
ły zechcia się złożyć. „Wanda”.
Fabryczna 35a. IV
zdw 48 622

Która

pani lat 35—45 życzyłaby zostać
najdroższą i uszczęśliwić dzielne-
go kupca, wzrostu średniego,
herb. rodziny? Dla wspólnego
dobra potrzeba mniej więcej 20
000 lub skład, przedsiębiorstwo
itp., prawnie zabezpieczone na
żonę. Cel matrymonialny. Oferty
Kurjer zdw 48 649

Dla

mego brata, wdowca bezdzietne-
go, lat 38, posiadającego wieksze
przedsiębiorstwo i realność war-
tości 150 000 zł w wieksem mie-
ście powiatowem, szukam żony
do lat 35, z odpowiednim ma-
jątkiem i w kupiectwie obez-
nnej. Oferty do Kurjera Poznań-
skiego zdw 48 669

Dla

mojej siostry lat 21, posiadającej
dom mieszkalny warsztat repa-
cyjny maszyn roln. (dobre za-
prowadzony) poszukuje kawalera
do lat 30, mistrza tejże branży,
ewentualnie dzielnego czeladnika,
posiadającego prócz dobrego cha-
rakteru odpowiedni majątek. Cel
matrymonialny. Oferty koniami
świadectw, własnoręcznym ży-
wym, fotografia, która zwróci
pod słowem honoru, należy skie-
rować Kurjer zdw 48 700. Anoni-
mów nie uwzględniam!

Kawaler

rzemieślnik, kolejarz, lat 36, ce-
lem matrymonialnym pragnie
zapoznać pannę lub wdówkę bez-
dzietną, posiadającą własne
mieszkanie lub odpowiedni posag
racza swe oferty nadesłać do
Kurjera zdw 48 638

Wdowiec

rzemieślnik lat 43, pozna panna
lub wdówkę bezdzietną do lat 43
gotówką pożądaną do powiek-
szenia interesu, cel matrymon-
ialny. Oferty Kurjer zdw 48 763.

Kto

z satysfakcją starszych pa-
nów zajmie się losem wdowy z
ładnym mieszkaniem. Cel matry-
monialny. Oferty Kurjer
zdw 48 784

Kawaler

kował na stałej nosadzie, ciem-
no-blondyn, lat 26, poszukuje to-
warzyszki życia. Cel matrymo-
nialny. Łaskawe oferty z foto-
grafią uprasza się Kurjer
zdw 48 821

Kawaler

lat 42, z majątkiem 25 000 zł szu-
ka znajomości pań celem ożen-
ku. — Majątek dla wspólnego
dobra pożądany. Oferty Kurjer
zdw 48 711

Kawaler

lat 36, przemysłowiec, brunet,
posiadający własne przedsiębior-
stwo poszukuje znajomości. Pa-
nie od lat 20—30. Cel matrymo-
nialny. Panie przystojne, z od-
powiednim posagiem racza łask.
swe oferty przesłać do Kurjera
zdw 48 871

Kawaler

kupiec, brunet, własny skład po-
zna panna do lat 27. Cel matry-
monialny. Majątek dla wspólnego
dobra pożądany. Oferty z foto-
grafią do Kurjera zdw 48 863

Kulturalny

wykształcony, solidny i niebiedny
kawaler, lat 31, na pierwszorzęd-
nym stanowisku (wynagrodzenie
miesięczne 2 000 zł) posłubi pa-
nie przystojną, miłą i dobrze wy-
chowaną. Posag do budowy wła-
snej wili pożądany. Oferty Ku-
rjer zdw 48 855

Dobre serce

urzędniczek bankowej, posiadają-
ca prócz zalet kobiecych, więk-
sze mieszkanie w Poznaniu, pra-
gnęłaby znaleźć odpowiedniego
serce mężczyzny od lat 30—42 na
stanowisku celem zamałżeństwa.
wojskowi mile widziani. Oferty
upraszam łask. złożyć do Kurjer
Pozn. zdw 48 843

Młody

młody wdowiec, kupiec-banko-
wiec z arystokratycznym nazwi-
skiem, pragnie nawiązać znajo-
mość z inteligentną, zamożną
panną lub młodą wdówką. Rzecz
traktuje poważnie. Dyskretna za-
pewniona. Poważne zgłoszenia,
możliwie z fotografią do Kurjera
jw 2595 6

Pani

dystygnowana, lat 45, nie biedna,
szuka znajomości odpowiedniej,
panowie, energiczni, lat 45—55,
miescowi. Cel matrymonialny.
Oferty Kurjer zdw 48 893

Panna

z rodziny właścicielskiej, idealistka
inteligentna, przystojna z mająt-
kiem 12 tys. złotych, pozna w ce-
lu matrymonialnym pana możli-
wie równego pochodzenia na sta-
nowisku państwowym, chętnie
nauczyciela, szlachetnego charak-
teru, przystojnego, eleganckiego,
w wieku do lat 35. Oferty Kurjer
zdw 49 083

Ożenie się

lecz tylko z miłości z kobietą re-
ligijną, inteligentną, energiczną,
pracowitą, lubiącą porządek,
kierownych wymagań i wysoka
155—165 cm. Jestem kawaler, na
samodzielnym stanowisku (fotog-
raf). Łaskawe oferty proszę
nadesłać do Kurjera pod
zdw 49 090

Dwie panienki

wesołego usposobienia, milej po-
wierzchności, lat 18 i 21, z braku
znajomości pragną nawiązać
korespondencję z kulturalnymi
panami, dla wymiany myśli. Cel
matrymonialny. Zgłoszenia pod
zdw 49 018 do Kurjera Pozn. dla
H. lub K.

Wdowiec

lat 34, rzemieślnik samodzielny z
gotówką szuka panny lub wdowy,
nie biednej, w celu matrymonial-
nym. Oferty z fotografią Kurjer
zdw 49 068. Za dyskrecję i zwrot
fotografii rzeczy się słowem ho-
noru.

Wdowiec

lat 36, rzemieślnik, posiadający 3
pokojowe mieszkanie z umeblowa-
niami i kilka tysięcy gotówki,
pozna pannę lub bezdzietną wd-
wę, kochającą dzieci w celu ożen-
ku. Oferty możliwe z fotografią
Kurjer zdw 49 089.

Kawaler

lat 32, posiadający dobrze pra-
perujący interes w Poznaniu
poszukuje znajomości pań celem
ożenku, majątek dla wspólnego
dobra pożąany. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 48 740

Blondynka

młoda, przystojna, ładna szuka
przyjaciela, cel matrymonialny.
Panowie starsi, niezależni zechcia
złożyć oferty Kurjer zdw 49 079

Dla

mego przyjaciela na stanowisku,
pobierającego pensji rocznie 10
tys., poszukuje dla 1000 znajo-
mości, pań z odpowiednim ma-
jątkiem. Cel matrymonialny. Po-
ważne oferty możliwe z fotogra-
fią uprasza się nadesłać Kurjer
zdw 48 933

Wdowa

przystojna, elegancka, posiadają-
ca cegielnię i nieruchomości łącz-
nej wartości 300 tys. złotych po-
zna pana na samodzielnym stano-
wisku, posiadającego co najmniej
gotówkę. Biuro matrymonialne
„Record”. Poznań, Skarbowa 15.
telefon 40-15. zdw 48 929

Pani

inteligentna, przystojna szuka
przyjaciela zamożnego pana. Cel
matrymonialny. Oferty Kurjer
zdw 48 744

Cukiernik
młodszy, obeznany w swym zawo-
dzie, poszukuje posady, miejscow-
ność obojętna. Łaskawe zgłosze-
nia Kurjer zdw 48 536.

Osoba
inteligentna, skromna, religijna,
doświadczona, liczy lat 34, z kur-
frem przyjmie posadę wychowaw-
czą oraz do wyreczenia
pani domu. Obecnie w posadzie.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 438.

Bufetowa
młoda, przystojna poszukuje po-
sady samodzielną. Oferty Ku-
rjer zdw 48 431.

Panienska
szuka posady do zycia i hafto-
wania bielizny w domu najchętniej
do dworu od 15. 9 albo 1. 10. —
Oferty Kurjer zdw 2127.

Książkowa-kasjerka
rutynowana siła, dokładnie obe-
znana z wszelkimi czynnościami
biurowymi, władająca polskim
niemieckim językiem, pisząca na
maszynie z dnem 1. 10. —
posadę w Poznaniu lub też za-
mięscowo. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 45 969.

Inteligentna
gospodyni kuchmistrzyń z bar-
dzo dobrym poleceniem poszuki-
je samodzielną posadę od 1-go
października w Poznaniu albo na
provincji, może zastąpić kucha-
rka. Oferty Kurjer zdw 47 386.

Ogrodnik
pomocnik kawaler, z ukończoną
szkołą ogrodniczą i praktyką, obe-
znany w każdej gałęzi ogrodnic-
stwa, szuka natychmiastowej po-
sady. Zgłoszenia Jan Choshan,
Jarosław, Wiessa. zdw 49 092.

Osoba
z dobrego domu, z wykwalifikowa-
nym, szuka od 15 września
lub 1 października posady gospo-
dyni na majątku. Teresa, Wy-
żyska, Inowrocław, ul. Orli-
wska 16. zdw 49 091.

Amerykaniec
Kto dopomógł mi wyjechać do
Ameryki? Mam 80 lat, posiadam
doskonałe francuski, niemiecki,
rosyjski. Przyjeżdżałbym posadę na-
uczycielki, sekretarki, zarządcy-
ni. Bydgoszcz, poste restante pa-
ni Kamila. zdw 49 088.

Aptekarska
siła pomocnicza (żeńską) z 5 let-
nią praktyką, obeznana z wszel-
kimi prac. aptek., poszukuje po-
sady od 1. 10. rb. Łaskawe ofe-
rty proszę do Kurjera pod
zdw 49 086.

Pomocnik
fryzjerski damsko-męski poszuki-
je posady. Oferty Kurjer
zdw 49 118.

Panienska
inteligentna, lat 23, dobrej rodzi-
ny, niewymagająca, której zale-
ży na stałej posadzie o dobrym
traktowaniu, poszukuje posady
do jednej względnie 2 osób, 15
września lub 1 października. S.
Machiniak, Poznań, Górna Wil-
da 71, IV. zdw 48 567.

Miejsca
w cukiernictwie
jako uczeń poszukuje dla syna.
lat 15. Oferty Kurjer zdw 47 361.

Poszukuje
prania poza domem. Wroniecka
68, IV. zdw 49 077.

Gospośia
działa i uczywa, z dobrimi
świadectwami poszukuje posady
samodzielną w samotnej osobie.
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 47 894.

Który
zakład fryzjerski przyjmie w
naucze syna lat 16, dobrze wychow-
wanego. Oferty Kurjer
zdw 48 078.

Skórnik
poszukuje posady zaraz. Łaskawe
zgłoszenia upraszamy do Ku-
rjera Pozn. zdw 48 041.

Książkowy
biłansista rutynowany organiza-
tor księgowości, obeznany do-
kładnie ze sprawami podatkowe-
mi i ubezpieczeniowymi, poszukuje
posady w polskim i niemieckim
natychmiast. Oferty Kurjer
zdw 2030.

Kucharka - pokojowa
poszukuje posady zaraz. Naj-
chętniej przy Górnej Wildzie. Of-
erty Kurjer zdw 48 134.

Stenotypistka
z praktyką biegle pisząca pod
dyktando szuka posady. Oferty
Kurjer zdw 47 993.

Młoda
inteligentna i przystojna panien-
ka, wychowawczyni dzieci z 3
letnią praktyką poszukuje po-
sady. Oferty pod adresem p. A.
Kiedrowi i. Bressy, Pomorze,
dw 2096.

Młynarz
absolwent szkoły młynarskiej w
Bydgoszczy, 10 lat praktyki, obzna-
miony z najnowszym młynem,
urządzeniami młynskimi, monto-
waniem młynów, światłem elektry-
cznym, ryflowaniem walcy posu-
kuje posady. — Zgłoszenia
Agencja Kurjera Poznańskiego
Gniezno 406. nw 3396.

Szofer
z praktyką poszukuje posady pry-
watnej zaraz. Oferty Kurjer
zdw 48 249.

Biuralistka
polsko-niemiecka z książkowością
poszukuje jakiegokolwiek posady.
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 48 251.

Technik budowlany
zdolny architekt, biegły w obli-
czeniach statystycznych i kosztor-
owaniu, zmienia posadę. Łaskawe
oferty Kurjer zdw 48 230.

Pomocnik
handlowy, młodszy, branży spo-
żywczej poszukuje posady. Zgło-
szenia upraszamy do Kurjera Po-
znańskiego zdw 48 282.

Maszynistka
posiadająca praktykę adwokata
znająca prace biurowe poszukuje
posady. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 206.

Kelner
z kaucją poszukuje posady, bu-
fetu lub obejmie garderobe. Oferty
Kurjer zdw 48 276.

Pracznia
czysta i sumienna poszukuje pra-
ni i w soboty posługi. Zgłoszenia
Kurjer zdw 48 337.

Młoda
i dobra kucharka poszukuje go-
towania obiadów w lepszym do-
mu. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 48 298.

Były
właściciel hurtowni szkła w Po-
znaniu, doświadczony kucharz,
wieloletnia praktyka buchalte-
ryjna, samotny, lat 33, poszuki-
je posady ewtl. w innej branży,
lub przedstawić się. Zna
branżę samochodową, posiada
prawo jazdy. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 387.

Pomocnik
młynarski szuka posady, pracow-
wał w większych handlowych i
gospodarskich młynach, kawaler,
lat 27. Oferty proszę skierować
W. Rakowski, Wawelno, pow.
wyrzyski. zdw 48 463.

Biuralistka
względnie kasjerka z dobrimi
świadectwami poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 409.

Zarządczyni
osoba starsza i zaufana posu-
kuje od 1. 10. posady, najchętniej
u samotnej osoby lecz nie ko-
niecznie, miejscowość obojętna.
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 48 518.

Osoba
z doświadczeniem, szuka posady, pracow-
wał w większych handlowych i
gospodarskich młynach, kawaler,
lat 27. Oferty proszę skierować
W. Rakowski, Wawelno, pow.
wyrzyski. zdw 48 463.

Biuralistka
względnie kasjerka z dobrimi
świadectwami poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 409.

Zarządczyni
osoba starsza i zaufana posu-
kuje od 1. 10. posady, najchętniej
u samotnej osoby lecz nie ko-
niecznie, miejscowość obojętna.
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 48 518.

Osoba
z doświadczeniem, szuka posady, pracow-
wał w większych handlowych i
gospodarskich młynach, kawaler,
lat 27. Oferty proszę skierować
W. Rakowski, Wawelno, pow.
wyrzyski. zdw 48 463.

Biuralistka
względnie kasjerka z dobrimi
świadectwami poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 409.

Osoba
z doświadczeniem, szuka posady, pracow-
wał w większych handlowych i
gospodarskich młynach, kawaler,
lat 27. Oferty proszę skierować
W. Rakowski, Wawelno, pow.
wyrzyski. zdw 48 463.

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
lub w jakiegokolwiek fabryce od
1. 10. 29. Zgłoszenia Kurjer Sta-
ry Rynek rw 6816.

Panienska
z prowincji poszukuje posady do
składu, do zycia lub na prak-
tykę biurową. Oferty Kurjer
zdw 48 762.

Pomocnik
kolonialista, znający żelazo i
sprzet kuchenny, prosi o stosow-
anie posady. Pierwszorzędne świa-
dectwa. Łaskawe oferty do Ku-
rjera zdw 46 981.

Kucharka
samodzielną poszukuje posady.
Oferty Kurjer zdw 48 809.

Niemiec
uczniwy młody człowiek (z Kon-
gresówki) poszukuje lekkiej po-
sady w mieście za posługacz-
ką domową, albo na ci. do pasze-
nia lub karmienia bydła. Łaskawe
oferty do Kurjera zdw 48 813.

1.000—1.500 zł
złoży kaucję lub wypożyczy
młodszy kupiec za otrzymanie
stałej posady. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 48 822.

Krawcowa
szuka pracy poza domem. Rze-
czypospolitej 2, III. zdw 48 879.

Mogę
polecieć panienkę lat 20, bardzo
uczciwą, najchętniej do ekspedy-
cji. Oferty proszę Kurjer
zdw 48 892.

Biuralista
z wszelkimi zdolnościami oraz
prawniczymi a jako żonaty z
dziećmi uprasza o stałe stanow-
isko jako biurowy, inkasent lub
magazynier. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 989.

Ekspedjentka
z branży towarów krótkich, po-
szukuje posady zaraz. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 49 005.

Starsza gospodyni
zdolna, z dobrimi świadectwami
poszukuje posady zaraz. Adres:
Grocholska, Komin Piwna 11.
dw 2123.

Panienska
szuka posady do zycia i hafto-
wania bielizny w domu najchętniej
do dworu od 15. 9 albo 1. 10. —
Oferty Kurjer zdw 2127.

Wdowa
skromna, uczywa z 4-letnim
chłopcem na gospodarstwo i kra-
wiennicze szuka miejsca. Zgło-
szenia Müllerowa, Poznań, Aleje
Marcinkowskiego 28. zdw 48 834.

Krawcowa
szuka pracy poza domem. Zgło-
szenia Müllerowa, Aleje Marcin-
kowskiego 28. zdw 48 835.

Kasjerka
początkująca lub biuralistka po-
szukuje posady. Łaskawe oferty
Kurjer Poznański zdw 48 601.

Elektromonter
z długoletnią praktyką na silę,
światło, sygnalizację, budowę
anten, reperacje akumulatorów z
znajomością ślusarstwa poszuku-
je posady. Łaskawe oferty Ku-
rjer zdw 48 299.

Kawaler
lat 23, wysłużony z wojska, zdro-
wy, energiczny mający chęć wy-
uczyć się borowego, poszukuje
miejsca z całem utrzymaniem, —
Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdw 48 664.

Ekspedjentka
młodsza z branży gastronomicz-
nej poszukuje posady. Możliwe w
Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia
Kurjer zdw 48 603.

Sierota
skromna uczywa, dobrze wychow-
wana, ze szyćciem, kochająca
dzieci, poszukuje posady, naj-
chętniej na wsi. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 48 609.

Gospodyni
samodzielną obecnie na niewy-
powiedzianej posadzie pragnie
zmienić na folwark lub większe
probostwo. Oferty Kurjer
zdw 48 662.

Postługaczka
szuka pracy całodzienną. Oferty
Kurjer zdw 49 018.

Panienska
z dobrimi świadectwami posu-
kuje posady pokojowej lub do
dzieci od 1. 10. Oferty Kurjer
zdw 48 911.

Zdolna
początkująca biur w szuka pracy
z wykształceniem średnim i
kursom handlowym. Zgłoszenia
Kurjer zdw 48 917.

Gospodyni-kucharka
znająca się na pierwszorzędnej
kuchni, wyrobach mięsnych, zap-
rawie konserw i wszelkiej pracy
w zakresie gospodarstwa domo-
wego i podwózkowego, wchodzi-
cy. Oferty Kurjer zdw 48 226.

Rutynowany
blawatnik dobrej reprezentacji,
szuka zastępcy poważnej firmy.
Oferty Kurjer zdw 48 984.

Kupiec
energiczny, sumienny, obeznany
Wielkopolską, Pom., szuka za-
stępstwa: bielizna, towary kró-
tkie. Oferty Kurjer zdw 48 983.

Handlowiec
lat 24 poszukuje jakiegokolwiek po-
sady. Oferty Kurjer
zdw 48 952.

Sanitariusz pielęgniarski
z dobrimi poleceniami szuka po-
sady. Oferty Kurjer zdw 48 977.

Szofer kowal
kawaler, lat 25, z dłuższą prakty-
ką, zna także narzędzia rolnicze i
traktor, poszukuje posady miej-
scowość obojętna, Łaskawe zgło-
szenia z podaniem warunków ob-
jęcia posady do Kurjera
zdw 48 967.

Cukiernik
pierwszorzędna siła poszukuje
stałej posady w cukierni lub pie-
karni, najchętniej zaraz. Oferty
Kurjer Stary Rynek rw 6830.

Gospodyni-kucharka
poszukuje posady od 1. 10. Oferty
Kurjer zdw 49 099.

Krawcowa
na płaszcze, wszelką garderobe
damską poleca się poza dom.
Oferty Kurjer zdw 49 057.

Panna
uczywa, pracowita, samodzielną
z dobrem gotowaniem, prasowa-
niem sztywną bielizną przyjmie
posadę u bezdzietnego małżeń-
stwa lub samotnej osoby od 1. 10.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 612.

Początkująca
stenotypistka polsko - niemiecka
poszukuje posady. Oferty Ku-
rjer zdw 48 619.

Stenotypistka
znająca księgowość poszukuje ró-
sady początkującej do biura. —
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 48 626.

Ogrodnik
kawaler, lat 24, pewny w swym
zawodzie poszukuje od 1. 10. sta-
łej posady w willi ewentl. z
wielkimi innymi pracami. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdw 48 642.

Postługaczka
młoda, uczywa z dobrimi świa-
dectwami przyjmie uprzątnięcie
biur lub domową pracę. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 48 656.

Krawcowa
z roczną praktyką poszukuje po-
sady. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 48 674.

**Książkowa-
korespondentka**
(pol.-niem.), z długoletnią prak-
tyką w przedsiębiorstwach ku-
pieckich poszukuje posady. Łaskawe
zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdw 48 679.

Szofer
z dobrimi świadectwami posu-
kuje posady. Oferty Kurjer
zdw 48 696.

Która
państwo przyjmie dziewczynę 17-
letnią mocną do wyczerpania się
gospodarki domowej z dobrej
ziemiańskiej rodziny za małym
wynagrodzeniem. Oferty Kurjer
zdw 48 725.

Bona
inteligentna, kochająca dzieci po-
szukuje posady. Oferty Kurjer
zdw 48 727.

Szukam
pracy do skromnej krawieczki
i bielizny szycia. Zgłoszenia:
Müller, Aleje Marcinkowskie
28 w podwórzu 11. ptr.
zdw 48 916.

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
zaraz z gotowaniem. Oferty Ku-
rjer zdw 48 008.

**Ekspedjentka-
kontrolerka**
poszukuje posady do kawi-
lub cukierni. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 055.

Gospodynie
pokojowe, kucharki, dziewczyny
z gotowaniem do wszelkich prac
polecam. Pośredniczka posad W.
Puszowa, św. Marcin 16/17.
zdw 47 965.

Kucharka
początkująca, znająca wykwin-
ną kuchnię, zaprawy, pieczenia
ciast, poszukuje posady do dwu-
ru lub na probostwo od 1. 10.
Zgłoszenia Kurjer zdw 47 968.

Zredukowany
urzędnik - magazynier szuka po-
sady jako portier, woźny, inkas-
ent, może stawić gwarancję
władom polskim, niemieckim,
francuskim w słowie i piśmie.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 168.

Sierota
uczywa, szuka miejsca do dzie-
ci i lekkich prac domowych. Of-
erty Kurjer zdw 48 000.

Cukiernik
działny fachowiec z długoletnią
praktyką samodzielną w pierw-
szorzędnych cukierniach pragnie
zmienić posadę do Poznania lub
bliszej okolicy od 1. 10. Oferty
Kurjer zdw 47 950.

Śluchacz
Szkoly Budownictwa poszukuje
posady jako rysownik lub do in-
nych prac biurowych w godzi-
nach wieczornych. Gdzie wskaze
Kurjer zdw 47 953.

Młodszy
pomocnik z branży kolonialnej,
restauracji, szuka posady
najchętniej w Poznaniu. Zgło-
szenia Kurjer zdw 47 958.

Ekspedjentka
zdolna, wład. językiem polskim i
niemieckim poszukuje posady w
Poznaniu względnie na Pomorzu.
Łaskawe oferty do Kurjera
zdw 48 007.

Aptekarska
siła pomocnicza męska, długolet-
nią praktyką, wszechstronnie obe-
znany i biegle taksujący, dobre
referencje, poszukuje posady od
1. 10. 29. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 48 867.

Gospodyni
z bardzo dobrym świadectwem
poszukuje posady zaraz lub póź-
niej, najchętniej na probostwie.
Adres wskaze Kurjer zdw 46 694.

Książkowy-bilansista
długoletnią praktyką przyjmie
posadę, zakłada, reguluje księ-
ki. Oferty Kurjer zdw 46 235.

Ślusarz-maszynista
żonaty, bezdzietny, poszukuje
pracy lub portierstwa. Wykonam
wszelkie reperacje wchodzące w
zakres kowalstwa, ślusarstwa,
elektromonterskie, instalatorskie
i centralne ogrzewanie. Zgło-
szenia Kurjer zdw 47 874.

Panienska
do lekkich prac biurowych, umie-
jąca pisać na maszynie posu-
kuje posady. Łaskawe oferty
Kurjer zdw 47 872.

Dziewczyna
lat 17 poszukuje posady do wszy-
stkiego lub do dzieci. Zgłoszenia
Kurjer zdw 47 815.

Ekspedjentka
kwiaciarka dokładnie obeznana w
swojem zawodzie, z 8-letnią prak-
tyką poszukuje posady. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer zdw 46 547.

Początkująca
stenotypistka poszukuje posady
w biurze. Oferty Kurjer
zdw 47 792.

Młynarz
z dłuższą praktyką, działny w
swym zawodzie, który pracował
w większych młynach, oraz u-
kończoną szkołą młynarską po-
szukuje zaraz posady. Oferty
proszę skierować do Kurjera Po-
znańskiego pod dw 2064.

Młodszy
pomocnik kupiecki, lat 22 posu-
kuje posady w branży kolonial-
nej od 1. 10. lub później. Łaskawe
zgłoszenia do Kurjera Pozn.
zdw 47 776.

Przystojna
panienka poszukuje posady eks-
pedjentki do piekarni, cukierni
lub restauracji. Oferty Kurjer
zdw 47 619.

Panienska
z lepszej rodziny poszukuje po-
sady ekspedjentki, krawcowej,
w składzie blawatów i tow. kró-
tkich. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 47 609.

Dziewczyna
uczywa, porządna do wszystkiego
z gotowaniem, najchętniej do
starszego państwa od 15. Oferty
Kurjer zdw 48 067.

Bona
wychowawczyni kochała a dzieci,
zna szycie i wszelkie robotki po-
szukuje posady od 1. 10. Łaskawe
oferty Kurjer zdw 48 195.

Postugi
poszukuje. Zgłoszenia Kurjer
zdw 48 094.

Ekspedjentka
sierota, z branży piekarsko-cu-
kierniczej poszukuje posady. Łaskawe
oferty Kurjer zdw 47 969.

Panienska
no południu zajmie się dziećmi,
udzieli lekcyi. Oferty Kurjer
zdw 48 012.

Osoba
inteligentna poszukuje posady
jako wyreczycielka pani domu
lub do samotnego pana z cha-
rakterysem gospodyni. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 48 198.

Absolwentka
szkoly handlowej z wykształce-
niem 6 klas gimnazjum, władająca
również językiem niemieckim,
poszukuje posady. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 48 086.

Zaufanej
posady samodzielną gospodyni
poszukuje osoba starsza, intelli-
gentna, na wskroś uczciwa zna-
jąca wykwinną kuchnię, chów
trob. Świadectwa, referencje.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 086.

Dla
syna chcącego wyczyć się me-
chaniki branży samochodowej,
budowy maszyn lub t p posu-
kuje miejsca w większym przed-
siębiorstwie.

Poszukuje
posady stangreta w okolicy mia-
sta. Zgłoszenia Kurjer zdw 48 584.

Niania
w średnim wieku szuka posady
do niemowlęcia, młody dobrze po-
niemiecku. Oferty Kurjer
zdw 48 439.

Młodsza
dziewczyna porządna i pracowita
poszukuje posady do wszystkiego.
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdw 48 587.

Szofer
z kaucją poszukuje posady zaraz,
najchętniej na ciężarówkę. Zgło-
szenia Kurjer zdw 48 506.

Dziewczyna
uczywa do wszelkich prac domo-
wych poszukuje posady. Oferty
Kurjer zdw 48 425.</

KINO „ODEON“

ul. 27 Grudnia 14.

Od dziś szampańska komedia

„Zuzia Saksofonistka“W roli głównej gwiazda Czechosłowacji:
Anna Ondra jej partner Malcolm.**Służąca**uczciwa do wszystkiego może się
zaraz zgłosić Brzykcy Półwie-
ska 38 a. skład. zdw 48 978**Służąca**z dobrem gotowaniem potrzebna
od 1. 10. 29. Grabowska Mostowa
80. II. zdw 48 978**Dziewczę**do 2 dzieci potrzebne zaraz. Sta-
szica 1. III. wprost. jw 2602**Dziewczę**do dzieci na popołudniu potrzebne.
Prusa 20. Nowak. jw 2604**2 dzielne**ekspedjentki potrzebne z branży
futrzaney. Aleje Marcinkowskie-
go 15. zdw 48 841**Zdolny**sprzedawca kolportier na pensje
i prowizje. Bracia Nitery. Słu-
zarska 7. Pw 5360-37.174**od dwóch lat**opracowuje skuteczne kampanie
reklamowe. powiększając swym
klientom obroty. Nikomu nie
narzucam się! Każdego z chęcią
przekonam, że współpraca ze
mną jest dla klienta doskonałym
interesem. Moje koszty są minimal-
ne. Zatelefonuj 55-53 i porozuma-
waj z właścicielem firmy Wo-
mela. (Szach-Mat). Babińskie-
go 6). Kw 855**Służąca**młodsza potrzebna zaraz. Matej-
ki 68. II. prawo. zdw 49 081**Pomocnik**fryzjerski może się zgłosić. Kita.
Czarnków. Głaska 3. nw 3791**Chłopiec**do posyłek potrzebny. św. Mar-
cin 40. zdw 49 080**Służąca**do wszystkiego możliwie Malopa-
lanka potrzebna. Żupańskiego 21
III. lewo. zdw 48 957**Posługaczka**potrzebna zaraz. Górna Wilda 17.
I. lewo. zdw 48 958**Służąca**potrzebna. Skład. Niegolew-
skich 5. zdw 48 887**Posługaczka**potrzebna zaraz 27 Grudnia 8. II.
pietro. wprost. zdw 48 970**Panienska**do prac biurowych piaszaca na
maszynie potrzebna zaraz. Zgło-
szenia z podaniem wymaganej
pensji Kurjer zdw 48 976**Kucharka**starsza do restauracji potrzebna
zaraz lub od 1. 10. Zgłoszenia A-
gencja Kurjera Poznańskiego.
Gniezno. 411. nw 3 903**Modelkę**ładna i dobrze zbudowana poszu-
kuje malarka. Adres wskaze
Kurjer zdw 48 747**Domokrężni**panie i panowie znajdujcie dobry i
stały zarobek przy sprzedaży po-
kupnych artykułów. Zgłoszenia
Książek. Poznań. Gajowa 4.
zdw 48 087**Panny**do maszyn przyjmie Nowy Ry-
nek 2. skład. zdw 49 043**Poszukuje**artystów i artystek do imprez wi-
dowiskowych. Zgłoszenia oferty
Kurjer Poznański zdw 49 048.**Bufetowa kawiarka**młodsza obeznana z aparatem
„Ekspresso“ potrzebna zaraz. Ci-
kiermnia. Gwarna 20. zdw 49 001**Ekspedjentka**rutynowana znająca kalkucję
potrzebna do składu złotniczego.
Warunek dłuższa praktyka. Zgło-
szenia Kurjer zdw 49 017**Służąca**uczciwa, pracowita do wszystkiego
potrzebna zaraz. Zgłoszenia
Wielkie Garbary 46. III. lewo.
zdw 48 886**Montera**na centralne ogrzewanie. starsze-
go z długoletnią praktyką, poszu-
kujemy zaraz. Drzewiecki i Je-
ziorański. Poznań. Wały Zygmun-
ta Augusta 2. zdw 48 913**Potrzebny**nauczyciel łaciny
do klas wyższych gimnazjum.
Zgłoszenie z odpisami świadectw
nadsyłać do Dyrekcji Gimnazjum
im. Batorego w Wolkowsku.
dw 2 092**Fryzjerka**na stałą posadę potrzebną. Wl.
Konieczny Gostyń. św. Ducha 3.
zdw 47 865**Poszukuje**zaraz piekarnia „Kukiernika“.
Zgłoszenia Kurjer zdw 48 044**Pomocnik**drogerzysta dobrze polecony oraz
uczeń od 1. 10. potrzebni. Zgło-
szenia z odpisami świadectw do
Kurjera zdw 2082**Do oddania**zastępstwo na sprzedaż tłucznia
bazaltu na Wojew. Poznańskie
osobie posiadającej stosunki w
Państwie. Zarządach drogowych i
Dyrekcji Kolejowej. Zgłoszenia
do ekspedycji Kurjera Pozn. pod
zdw 48 580**Służąca**wszelkiej pr. w domowej dobre-
mi świadectwami potrzebna na
tychmiast. Zgłosić się w nie-
dziele 15 września pomiędzy
10-1. Fredry 6. Lietz.
zdw 48 512**2 uczeni**przyjmie ślusarnia Wybickiego 15
zdw 48 275**Uczeń**uczniwych rodziców, który ma
chcieć wyuczyć się piekarnictwa i en-
kiermnia może wstąpić zaraz.
Kraszewskiego 8. W. Wójcik.
I. pietro. zdw 47 794**Z powodu zwinięcia mego przedsiębiorstwa****jeszcze tylko 3 tygodnie**korzystnej sposobności zakupu następują-
cych artykułów: Pw 5344-56.171/2pilek gumowych i fil-
cowych, rozmaitych
zabawek drewn., bła-
szanych i papiero-
wych, noży, nożyczek
i nożyków, papiero-
śnic i ustników —krzyży i lichtarzy.
książek do nabożeń-
stwa, rożnicy i me-
dalików, czeskiej bi-
żuterji, koralu i na-
szyjników —ozdób choinkowych, masek i lampionów, ramek
do fotografii, grzebieni, szczotek do zębów i do
garderoby, pończoch, skarpet, rękawiczek, ko-
ronek klockowych i haftów, igiel, nici, guzików
i innych drobnych artykułów.

P.P. Rąpmem oddziałam na dotychczasowe ceny 20% rabatu

K. IGNATOWICZ

Hurtownia ul. Jezuitska nr. 10.

Samodzielnąkucharkę restauracyjną zaraz o-
trębną. Oferty z podaniem re-
ferencji i warunków Hotel „O-
strowecki“. Ostrowe Wlkp. dw 2108**Nauczycielka**do 10-letniej dziewczynki. La-
wiec potrzebna zaraz. Znajomość
francuskiego i początków muzy-
ki konieczne. Kopie świadectw
rekomendacji i warunki adreso-
wać p. Tarnowo Podgórne. „Ba-
torowo“. J. D. M. zdw 45 668**1.500—3.000**złoty miesięczny zarobek może
każdy. Wypłacamy natychmiast
najwyższe prowizje gotówką
zaliczkami. Przy energicznej
pracy wysoka pensja. Okazja dla
agentów losowych i ubezpiecze-
niowych. Wszystkich oczekamy.
Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83
I. wów. ap 3506**Bufetowa**Inteligentna, rzutka ekspedjent-
ka do restauracji potrzebna zaraz.
Panie, które mogą się wykazać
dobrymi długoterminowymi świa-
dectwami, którym zależy na sta-
łej, szanowanej posadzie mogą się
zgłosić z odpisami świadectw i fo-
tografją do restauracji „Wiel-
kopolska“. Grudziąz. Pw 5315-64.354**EKSPEDJENTA**zdolnego, katolika, z językiem polskim i nie-
mieckim przyjmie poważna firma w Krakowie
z branży sukienniczej. Zgłosz. do firmy „Par“,
Kraków, Rynek 46. pod „Dobre referencje“.
Pw 5214-70.424**Akwizytorów**za wysoką prowizję poszukuje
Fortuna. Al. Marcinkowskiego
10. zdw 48 497**Nauczycielka**z pozwoleniem rządowym może
się zgłosić zaraz lub później do
dziewczynki 10-letniej. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
dw 2119**Służąca**potrzebna do prac domowych i
ogrodu 15. 9. Poznań-Rataja. Re-
stauracja. zdw 6899**„PREMIER“****Fotograf**wytwórnia kłaz drukarskich.
Aleje Marcinkowskiego 1 (Dum
Królów Jarwigi) wejście Ba-
bińskiego 6. Kw 851**Poszukujemy**panów, tzn. jak też i młokraj-
nych do sprzedaży okupnych ar-
tykułów. Znaczący udział w od-
wiedzi. Wm Ka Wark. Mysło-
wie O/SI. Pw 6 367 71.438**Panienska**na półroczny kurs szycia kra-
wiec. Wierzyński damskiej przyjmie za-
raz. Salon mód damskiej He-
lony Pawłkiewicz. Poznań ul.
Wrocławska 13. zdw 48 291**Wielki zarobek poboczny**dla zdolnych podrozujących. — Oferty sub „Naty-
miastowa prowizja i gotówka“ do Biura Ogłoszeń
„Par“ Lwów. Akademicka 14. Pw 5006-72.42**Młodsza**służąca do lekkich prac domo-
wych. Fabryczna 27. I. Sta-
szewski. zdw 48 651**Młodszy**pomocnik fryzjerski potrzebny od
1. 10. 29. Chodzież. Raczko-
wskiego 11. zdw 48 660**Prasowaczka**działa w swym zawodzie po-
trzebna. Oferty Kurjer
zdw 48 675**Tancerki**do baletu poszukuje się. Zgłosze-
nia od godz. 15. 20. Bobby Rock.
plac Wolności 17. front. III. ptr.
zdw 48 653**Krawców**pierzchniędnych na duże sztuki
poszukuje Stróżyna św. Marcin
ur. 45. zdw 48 692**Gospodyni**młodsza poszukiwana dla samot-
nego pana. Szczegółowe zgło-
szenia Kurjer zdw 48 693**Dziewczyna**potrzebna. Szwajcarska 27. par-
ter. prawo. zdw 48 695**Potrzebna**służąca z gotowaniem snajura
dobra kuchnia zaraz. Strzelecka
nr 25. J. Dudziński.
zdw 48 698**Przyjmę**służącą zaraz. Włkowska. ulica
Szujska 24 a. zdw 48 706**Zdolnych**inkasentów i kancjusz poszukuje-
my. Zgłoszenia pisemne K. Ro-
zalski. Rynek 5. zdw 48 713**Dziewczyna-kucharka**uczciwa, czysta i pracowita po-
trzebna do wszystkiego z pra-
niem od 3 osób od 15. 9. 29. Ka-
niaka 5. dom ogrodowy 11. pietro.
prawo. zdw 48 721**Uczeń**szkłański może się zgłosić Michał
Kuraz. mistrz szkłański. ul. Ma-
leckiego 34. zdw 48 723**Dziewczyna**lat 16-18 mieszkająca z rodzic-
ami potrzebna do bufetu kina.
Oferty Kurjer zdw 48 751**Pomocnik**z branży kelarskiej i sprzętów ku-
chennych potrzebny zaraz. Zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego
Mosina zdw 48 768**Podróżujący**znający skład papieru, księga-
nie itp. zaraz potrzebny. Zgło-
szenia do Kurjera zdw 48 790**Dziewczyna**do posługi potrzebna. Graniczna
nr. 15. Dudo. zdw 48 795**Dziewczyna**uczciwa, chętna do wszelkich
prac domowych z gotowaniem
potrzebna zaraz. Zgłoszenia w
niedziele od 2-4. Dąbrowskiego
15. Stachowiak. zdw 48 793**Kasjerka**młoda, uczciwa, znająca książko-
wość, całkowite utrzymanie. po-
trzebna. Agencja Kurjera Kro-
tozyszn. nw 3887**Potrzebna**uczennica pisząca na maszynie
ze znajomością niemieckiego.
Zgłoszenia „Pol“ Grobla 14.
zdw 48 648**KURSY HANDLOWE TEOFIŁA PREISSA**

w Poznaniu, ul. Franciszka Ratajczaka 29.

Założone w roku 1893. zp 18666/7

Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału.
Nowe kursy 1 października. Tygodniowo 30 lekcji.
Prospekty na żądanie. Dołączaj znaczek pocztowy.**Humor zagraniczny**— Jak tam z reumatyzmem, panie sąsiedzie?
— Ach, najwięcej rwie i kasi w nodze.**Przedpłata**na wrzesień 1929 r. za oba wydania razem wliczenie tygodniowego do-
datku „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“: w Po-
znaniu w kwotę 4 000 w agencjach w mieście 4 450 z odnośnieniem
do domu w Poznaniu 4 470 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 4 486.
Kwartalnie 14 558. pod opaską w Polsce 14 900 pod opaską w innych krajach 15 100.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłki w zakładzie strażników i p.
wydawniczym nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagać się
nie dostarczonej numerów lub odszkodowania.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3624, 3525, 4072, w niedziele, święta i noca tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200.149.

Ogłoszeniana stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej 60 gr. na stronie
czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami po-
tocznymi 200 gr. od 1-lamowej milimetra. Ogłoszenia skompi ko-
wane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego
przyjmujemy do godz. 18.30. w nagłych wypadkach do godz. 22 a stróża: do wydania wie-
czornego do godz. 10. w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłosze-
nia słowo napisowe (tłuste) 50 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem
z wyżejokreślonej ogłoszenia. powstałe wskutek matrycowania. wydawnictwo nie odpowiada.